Leto VI., štev. 283 | Ljubljana, nedelja 6. decembra 1925 | Poštnina pavšalirana. | Cena 3 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 492
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 5. decembra.

Vesti, ki prihajajo iz Beograda, potrjujejo, da bo nemara borba za ljubljansko vseučilišče res stopila v najkrajšem času v odločilni štadij. Gosp. Stjepan Radić je sicer bil pred dvema tednoma v Ljubljani in govoril Slovencem marsikatero ljubeznivost. Zdi se pa, da so to bile le uspavalne kapljice gosp. ministra dobrim Slovencem, da jih tem temeljitejе prišije z nameravano redukcijo jugoslovenskih univerz, ki pa je v splošnem več ali mani iluzorična in gre v bistvu le za demontacijo ljubljanske univerze na račun in korist predvsem zagrebške. Novi prosvetni minister kot vodja HSS se dobro zaveda, da je izključena vsaka akcija, ki bi mogla prodirati proti Srbiji in povečati vpliv Hrvatov v državi s pomočjo srbskih glasov, zato se je s sistematičnimi načrti spravil nad Slovenijo, ki jo hoče i politično i gospodarsko in naposled i kulturno usužnjiti hrvatsko orijentirani politiki: Slovenci, ki so doslej tvorili najboljše prijatelje Srbov, ki so s Srbi zgradili vidovdansko ustavo in odločili, da imej naša država unitaristično bazo in jugoslovenski fundament, naj bi se izločili iz jugoslovenskega intelektualnega življenja in iz notranje politike kot samostojna moč in kot činitelj, ki je doslej podpiral in zagovarjal edinstveno formacijo Jugoslavije.

Naravno je, da se Slovenci ne bodo hoteli na kulturnem področju izneveriti svoji pomirjevalni in jugoslovensko orijentirani posredovalni ulogi med Hrvati in Srbi in da moraio radi tega odločno vstati proti vsaki demontaciji ljubljanske univerze, ki nosi tako pogubne antinacijonalne momente in koje (nameravani ali nenameravani) cilj je, takisto potisniti kulturno stanje Slovencev navzdol.

Ko se je ustanavljala ljubljanska univerza, so odločujoči činitelji predvsem upoštevali, da rabijo Slovenci vsekakor najvišji kulturni center že radi svojih neosvobojenih bratov na severu in jugu, katerim treba ustvariti središče kulturne privlačnosti ter žarišče vseh nad in upov na končno osvobojenje. To funkcijo ljubljanske univerze so dobro spoznali tudi Italijani in Avstrijci, ki so v zadnjih letih storili vse mogoče napore, da izpopolnijo na svojih državnih mejah svoje kulturne institucije ter da zlasti pritegnejo obmejne kraje in obmejno omladino v svoje kulturno območje. Italijani so n. pr. tržaško Rivoltello izpremenili v visoko šolo, v Padovi pa dovolili slovenskim akademikom vse mogoče olajšave in štipendije. Tudi Avstrija se je podvizala ter okrepila univerzo v Gradcu. Jasno je, da tudi mi ne smemo mirovati na svojih granicah.

Neizmerno škodo je zadala klerikalna stranka slovenski zemlji, ko je to zemljo predstavila s plemenskimi in nazadnjaškimi klerikalnimi stremlienji, dočim je po izpovedi in hoteniu svojih najboljših mož izrecno napredna, nacijonalna in državotvorna pokrajina, ki mora ravno radi teh svojih vrlin najti v državni centrali kar največjo podporo. Slovenija je danes geografičen pojem za nas najbolj kulturno in tudi nacijonalno najbolj eksponirano pokrajino države, kateri mora država posvetiti največjo obrambno pozornost. To svojo nalogo bo mogla izpolniti le, ako bo poleg vojaških vidikov upoštevala tudi kulturni moment, uvidevajoč, da treba poleg vojaških trdnjav tudi kulturnih utrdb, kar je z ozirom na neosvobojene brate onstran severne in južne meje še prav posebno važno in takorekoč sveta dolžnost kraljevske vlade kot čuvarice naših najvišjih nacijonalnih idealov.

Prava mizerija je, ako se utemeljuje redukcija jugoslovenskih visokih šol in zlasti odprava ljubljanske univerze s tem, da bi se na ta način prihranilo državi težke milijone, ki bi se mogli uporabiti na drugih državno - gospodarskih področjih. Že sama, vsestransko in nujno potrebna, redukcija odvišnih ministrstev bi vrgla mnogo več, kakor bi se izkupilo z redukcijo jugoslovenskih univerz ter zlasti z ukinjenjem ali z okrnitvijo ljubljanske univerze. Tudi ta moment torej ne more priti v poštev in je treba nadvse uvaževati princip štedenja vsekakor uporabiti tam, kjer niso oškodovani vitalni kulturni interesi države in naroda. Kulture pa imamo v Jugoslaviji vsekakor premalo in tu treba zastaviti vse sile, da dohitimo napredne in razvite zapadne narode, ker v bodočih desetletjih bo bolj kakor dosedaj v borbi za obstanek odločevala kulturna pronicavost širokih mas in celokupnega naroda.

Vprašanje ljubljanske univerze ni nobeno plemensko vprašanje, kakor bi rada kvarno predočila klerikalna stranka, nego je vprašanje kulturne aktivnosti in kulturnih potreb slovenske pokrajine, ki se je z vsem srcem založila za integralno unitaristično državno koncepcijo in tudi v tem oziru s svojim moralnim oslonom tej ideji pomagala do končne zmage v Jugoslaviji. Ljubljanska univerza bi morala biti najlepši center jugoslovenske misli, spajališče mlade generacije vseh treh plemen in država bi jo morala v tem pravcu z vnemo podpirati. Spopolnitev ne pa redukcija, to bi imel biti ljubljanski vseučiliški program prosvetnega ministra.

Gosp. Radić je razglasil, da bo v kratkem sklical v Zagreb konferenco strokovnjakov in univerzitetnih profesorjev, na kateri bodo razpravljali o vprašanju redukcije. Ako sploh pride do take konference, tedaj bodo zagovorniki in odposlanci ljubljanske univerze pač dobro premislili svoje argumente. Daleč od sebe bodo morali zavreči intencije tistih krogov, ki bi radi vprašanje ljubljanske univerze predočili kot plemensko vprašanje, dočim je eminentno kulturno vprašanje in obenem velepolitično vprašanje unitarističnega razpoloženja ter odklonitve nevarnosti srbohrvatskega dualizma, proti kateremu se bodo Slovenci za svojo jugoslovensko, unitaristično državno ideio borili z vsemi silami in do skrajnosti.

Poskusi za očuvanje položa'a

Ustanovitev posebnega koalicijskega pomirjevalnega odbora. — Pašićevo stanje zboljšano. — Radić in radikalski zbor v Zagrebu. Zanimanje za kongres SDS

Beograd. 5. decembra. p. Današnji dan je potekel brez važnejših političnih dogodkov. Pač pa vlada veliko zanimanje za sejo glavnega odbora Samostojne demokratske stranke kot uvod jutrišnjega strankinega kongresa. Zvečer je bila seja ministrskega sveta pod predsedstvom ministra Gjuričića. Predsednik vlade je še vedno prehlajen in ne sme zapustiti stanovanja. Ministrsko predsedništvo je izdalo pozno poročilo, po katerem se obrača zdravstveno stanje predsednika vlade na bolje. Prosvetni minister Stjepan Radić se je odpeljal v Zagreb, kjer nastopi v gledališču. V Beograd se povrne šele v torek.

Današnja «Politika» piše: Vedno bolj se kaže napetost med obema strankama vladne večine, med radikali in radićevci. Da se preprečijo nadalini spopadi, razmišljajo radikali in radićevci, ali ne bi kazalo, da vsaka stranka določi po dva člana, pred katerimi naj bi se razpravljalo o vsem, kar bi utegnilo motiti soglasje. Na ta način bi se obe stranki izognili tudi iznenadenjem, ki jih je doslej že večkrat povzročil Stjepan Radić. Kot radikalska kandidata za ta važni koalicijski odbor prihajata v poštev predsednik zbornice Trifković in predsednik radikalskega kluba Živković. Radićevci še niso določili svojih zastopnikov.

Zagreb. 5. decembra n. Danes dopoldne je dospel v Zagreb prosvetni minister Stjepan Radić v spremstvu ministra dr. Nikića. Semkaj se je pripeljal tudi bivši minister dr. Laza Marković z več radikalnimi poslanci na zborovanje zagrebške organizacije radikalne stranke. Popoldne je prispel posl. Ljuba Jovanović.

Jutri dopoldne se vrši radikalski zbor, popoldne pa gledališka predstava za kmete, na kateri bo govoril minister Radić o «Gledališki umetnosti v demokratični kmetski državi».

20% redukcija uradniških izdatkov

Ali potom redukcije plač ali potom redukcije uradništva

Beograd. 5. decembra. r. Potrjuje se točnost informacij «Zagreber Tagblatta», da zahteva finančni minister doktor Stojadinović v svrho znižanja državnih izdatkov za prihodnje leto znižanje izdatkov za državno uradništvo. Projekt fin. ministra gre za tem, da se naj prihranek doseže **potom redukcije uradniških plač**, ki bi naj omogočila **20 odst. prihranek** na uradniških izdatkih.

V vladnih strankah se o tem projektu živahno razpravlja in se z ozirom na razpoloženje činovništva iščejo drugi izhodi, ki bi naj dali isti rezultat. Mesto redukcije plač naj bi se izvršila **20 odst. redukcija uradnikov**, kakor se je podobno zgodilo v Avstriji, na Češkoslovaškem in v Italiji. Redukcija naj bi se izvršila **v prvih šestih mesecih novega proračunskega leta**, t. j. v času od 1. aprila do 30. septembra.

Kolikor je znano, se finančni minister tudi tej soluciji ne upira, akoravno jo menda smatra za manj ugodno. On vztraja le pri tem, da se **mora za vsako ceno doseči 20 odst. znižanje izdatkov za uradništvo.** Ob tem njegovem stališču se razbija tudi možnost, da bi se moglo z redukcijo uradništva doseči zvišanje prejemkov v službi ostalega činovništva.

Ni še jasno, za kateri projekt se bo vlada končno odločila. Morda pride do **kombinacije obeh.** Vsekakor se bo skušalo izbrati pot, ki bo politično kar najmanj težavna.

V uradniških krogih so ti načrti vzbudili veliko vznemirjenje. Poudarja se, da hoče vlada zopet šteditі na nepravem mestu. Stvarni pocenitvi upravnega aparata nihče ne bi mogel ugovarjati. Ta se da doseči predvsem z redukcijo ministrstev in s primerno izvedeno dekoncentracijo administracije, ne pa s tem, da se kar povprek odreže eni neti, ni državnih nameščencev eksistenca.

Važna seja ministrskega sveta

Poravnava dolga v Ameriki. — Razdelitev podpor za poplavljence. — Povišanje državne udeležbe pri Obrtni banki

Beograd. 5. decembra. p. Od 6. do 8. zvečer je bila seja ministrskega sveta, ki jo je vodil minister Gjuričić. Finančni minister dr. Stojadinović je poročal o našem dolgu Zedinjenim državam severoameriškim. Vlada je sklenila, da je treba čim prej napraviti aranžman za poravnavo tega dolga. V to svrho se bodo začeli razgovori z ameriško vlado. V kratkem se določi tudi **delegacija pod vodstvom samega finančnega ministra**, ki odpotuje v Newyork, čim gre Narodna skupščina na božične počitnice. V političnih krogih pripisujejo potovanju finančnega ministra v Ameriko veliko važnost. Pravijo, da je v zvezi s posojilom, ki ga namerava naša kraljevina najeti pri gospodarskih krogih v Severni Ameriki. Zatrjujejo tudi, da utegne imeti akcija za inozemsko posojilo povoljen uspeh.

Vlada je delj časa razpravljala o razdelitvi kredita šestih milijonov dinarjev, ki je **vnešen v proračunske dvanajstine zapomoč** poplavljencem. Vlada je razdelila **tri milijone na mariborsko in na zagrebško oblast in na Bosno.** Ostali trije milijoni pridelo kasnejše na vrsto in bodo deležni ostali kraji države, kjer je napravila poslednja povodenj tudi mnogo škode. Kabinet je odobril kredit dveh milijonov dinarjev kot posojilo častnikom za nabavo lastnih konj.

Finančni minister dr. Stojadinović in trgovinski minister dr. Krajač sta potem poročala o stanju vprašanja zakonskega načrta o pooblaščeni Obrtni banki. Del radikalskih ministrov se je pridružil včerajšnim argumentom posl. Krizmana da je predvidena udeležba države z enim milijonom dinarjev veliko premalihna. Ministrski svet je sklenil po daljši debati, da **bodi država udeležena pri ustanovitvi Obrtne banke s 40% glavnice, vendar ta odstotek ne sme presegati 3 milijonov dinarjev.**

Prometni minister Radojević je potem poročal, da gre vrtanje predora pod Ivanjpanino v Bosni povoljno izpod rok.

Važna seja tarifne sekcije

Beograd. 5. decembra. p. Danes popoldne je bila zelo važna seja tarifne sekcije finančnega odbora, ki je razpravljal o uvozni carini na tračnice, železne cevi valjano in vlečeno žico ter na signalne naprave in drugi železniški materijal. Po daljši debati je bila večina postavk zvišanih od 10 na 15 in tudi 20 Din v zlatu, in sicer za one predmete, ki se izdelujejo tudi doma. Nespremenjena je ostala uvozna carina na ono blago te stroke, ki se pri nas ne proizvaja. Na predlog poslanca dr. Pivka je bil črtan prvi odstavek, po katerem se je za nepredelano žico v debelosti nad 4 mm plačevalo po 50% carine. Dr. Pivko je obrazložil, da naše tvornice prav lahko izdelujejo te predmete v zadostni množini in povolni kakovosti. Kar se tiče železniškega materijala, se je določila uvozna carina pri tračnicah do 22 kg na tekoči meter na 12 zlatih dinarjev, na kretnice in signalne naprave pa na 25. Pri železnih pragovih in pločicah se je zvišala carina od 10 na 15 zlatih dinarjev za 100 kg. Na predlog dr. Pivka je bila za predmete železniškega materijala sprejeta nova važna določba, ki velja za vse blago, ki spada pod postavko 504 da so predmeti v tej postavki v kolikor se ne proizvajajo v državi, prosti uvozne carine. Ta gre zlasti za težke tračnice, za tramvajske tračnice itd. Ta določba zanima zlasti Ljubljano, ki je plačala velik del uvozne carine. Na predlog dr. Pivka se bo sedaj povrnila razlika za preveč plačano carino mestni občini ljubljanski. V členu 24. je bila dostavljena določba, da se povrne ostim mestnim občinam, ki so že plačale to carino, razlika ali pa tudi ves znesek.

Nošenje orožja

Beograd. 5. decembra. p. Popoldne je imel selo skupščinski odbor za proučavanje predloga o nošenju orožja. Danes je bila končana splošna debata. Odbor se je postavil na stališče, naj se dovoli nošenje pušk na kresilo in na kapslje ter lovske puške, da se prepode zveri od hiš. Za vse ostale vrste orožja je potrebno dovoljenje upravnih oblastev.

Radić in Or'una v dunajskem parlamentu

Avstrijski podkancelar odgovarja na časopisne senzačne izmišljotine. — Nepotrebna izjava našega zunanjega ministrstva

Dunaj. 5. decembra. r. Na seji proračunskega odbora zbornice je izjavil podkancelar dr. Waber na vprašanje poslanca Dinghoferja glede govora jugoslovenskega prosvetnega ministra Radića v Ljubljani in o puču, ki ga baje namerava izvesti Orjuna v Sloveniji proti Koroški, sledeče: «Jugoslovenski zunanji minister je odločno izjavil, da njegova vlada ne trpi nikakih korakov ali akcij zoper nedotakljivost avstrijskega ozemlja. Zagotovil je tudi temeljito preiskavo in, ako bo potrebno, tudi brezobzirno postopanje proti kršilcem miru. Po njegovem mnenju taki načrti niso verjetni. Razen tega tudi ni nikake zveze med Orjuno in jugoslovensko vlado».

Beograd. 5. decembra. r. Da se pomirijo rahločutni Avstrijci, je nocoj izdala agentura «Avala» to-le službeno objavo ministrstva za zunanje posle: «Dunajski list «Stunde» je prinesel v svoji številki od 3. t. m. alarmantno vest, da pripravljajo organizacije Orjune v Sloveniji oboroženi vpad na Koroško. Pooblaščeni smo, da na temelju zanesljivih poročil izjavimo, da so vse te vesti izmišljene, morda celo s posebnim namenom. O kakem takem pripravljanju ne more biti niti govora in bi naša država kaj takega tudi ne dovolila.» — Ofenziva proti gosp. Schumyju je torej tudi službeno odpovedana: ofenziva celovških nemškonacijonalnih teroristov proti našemu ljudstvu na Koroškem pa se veselo nadaljuje!

Vojaška konvencija med Malo antanto in Poljsko

Sporazum ureja predvsem vprašanje prevoza vojnega materijala. — Sklenil se je tudi dogovor glede vojaškega sodelovanja

Bukarešta, 5. decembra. s. Pogajanja vojaških delegatov držav Male antante s Poljsko so dovedla do popolnega sporazuma. Delegati so podpisali konvencijo, ki se tiče predvsem vprašanja prevoza orožja, municije in drugega vojnega materijala na železnicah imenovanih držav. Dogovor je tajen.

Kakor javlja «Lupta», se je v zvezi s temi pogajanji med poveljstvom poljske armade in poveljstvi vojsk Male antante v svrho tesnejše zveze sklenil dogovor za vojaško kooperacijo.

Angleško gospodstvo v Sredozemskem morju

Grčija je sklenila z Anglijo pogodbo po kateri prevzame Anglija nadzorstvo nad grško vojno mornarico. — Italija proti Angliji in Grčiji

Rim. 5. decembra. s. Kakor poroča atenski poročevalec lista «Idea Nazionale», se je med Grčijo in Anglijo sklenil dogovor, da bo celokupno grško vojno brodovje podrejeno angleški misiji. Angleški admiral, ki bo šef te misije, bo mogel prevzeti tudi poveljstvo nad grškim brodovjem. Ta admiral bo tudi član vrhovnega mornariškega sveta.

«Idea Nazionale» vidi v tem dogovoru ne le neomejeno tajno kontrolo grškega brodovja po Angliji, temveč tudi polastitev grških pomorskih oporišč, Mitilene, Samosa in Krfa, ki bodo z drugimi angleškimi oporišči zaiamčili gospodstvo Anglije v Sredozemskem morju.

«Idea Nazionale» napada Anglijo zaradi niene Italiji sovražne politike v Sredozemskem morju ter izjavlja, da je stališče Grčije nepojmljivo, ker je sklenila vojaški dogovor ob istem času, ko se skuša približati Italiji. Imenovani list končuje z ostrim napadom proti diplomatskem zastopniku Italije v Atenah, ki da ni bil dovolj pazljiv.

Rezultati škofovske konference v Mariboru

Zagreb. 5. decembra. r. Sinoči je dospel v Zagreb nadškof dr. Bauer s svojim tajnikom dr. Slamićem s konference, ki je bila v četrtek v Mariboru Konference so se udeležili škofje: dr. Bauer, dr. Jeglič iz Ljubljane, dr. Karlin iz Maribora in dr. Srebrnič s Krka. O tej konferenci je bil izdan kratek komuniké, ki pravi, da se je na konferenci škofov v Mariboru razpravljalo o položaju, ki je nastal s povratkom škofov iz Beograda.

Doznava se, da so škofje razpravljali v Mariboru v glavnem o vprašanju zavoda sv. Jeronima v Rimu in o konkordatu, v kolikor prihaja v poštev glagolica. Razen tega so se bavili tudi z vprašanjem bere v zvezi s sklepom ministrskega sveta, da se ima opustiti ostanek bere za lansko leto. Sprejetih je bilo nekaj sklepov, da predsedstvo katoliške ga episkopata stori korake, da se vsa sporna vprašanja rešijo sporazumno.

Imetje bivše črnogorske dinastije

Beograd. 5. decembra. p. Minister za izenačenje zakonov dr. Srškić je bil sprejet od kralja, kateremu je poročal o povračilu konfisciranega imetja bivše vladarske hiše Petrović Njegoš v Črni gori. Vlada je pooblastila dr. Srškića, da v tej stvari izda rešitev. Imetje Petrovičev obstoji v ogromnih gozdovih, ki so bili konfiscirani na veliki narodni skupščini Črnogorcev meseca novembra 1918. v Podgorici. Stvar je radi tega komplicirana, ker je ta skupščina z istim sklepom detronizirala dinastijo Petrović, konfiscirala celokupno premoženje dinastije ter proglasila ujedinjenje s kraljevino Srbijo in ostalimi jugoslovenskimi pokrajinami.

Ekspoze g. Cankova

Sofija. 5. decembra. r. Ob sklepu debate v sobranju o odgovoru na prestolni govor je imel ministrski predsednik Cankov dalji ekspoze o celokupnem političnem položaju na Bolgarskem. Kar se tiče notranje politike, je naglašal silne napore vlade, da bi se dežela gospodarsko okrenila. Glede zunanjega položaja je Cankov poudarjal poročilo preiskovalne komisije Sveta Zveze narodov, ki je potrdil miroljubnost bolgarske vlade, naroda in voiske, ki se je zlasti pokazala pri zadnjem sporu z Grčijo.

Sobranje je po ekspozeju Cankova sprejelo z veliko večino vladni načrt odgovora na kraljev prestolni govor.

Odstop nemške vlade

Berlin. 5. decembra. s. **Uradno se objavlja, da je državna vlada na svoji današnji seji soglasno sklenila podati državnemu predsedniku demisijo. Zvečer ob 6. je državni predsednik Hindenburg sprejel kancleria dr. Luthra, ki mu je oficijelno predal ostavko celokupnega kabineta.**

Pred uradniško vlado na Češkem?

Praga. 5. decembra. r. Ker se je misija dr. Šramka za sestavo nove vlade ponesrečila, je bil napovedan za danes poslednji poskus, kako odstraniti ovire proti parlamentarni vladi. Ako se tudi ta korak ponesreči, sestavi novo vlado predsednik moravske deželne vlade dr. Černy, ki je bil že leta 1920. do 1921. na čelu uradniškemu kabinetu in je potem bil pod dr. Benešem notranji minister. Nova vlada bi bila izrazito uradniška. Finance prevzame dr. Engliš. Uradniški kabinet bo le prehoden, da dá dosedanjemu ministrskemu predsedniku Švehli dovoli časa, da pripravi tla za bodočo parlamentarno vlado. Vsekakor naglašajo informirani krogi, da bo novi kabinet sestavljen v torek in da se predstavi parlamentu, ko se sestane okrog 15. t. m.

Gospodarsko - trgovska visoka šola v Zagrebu

Beograd. 5. decembra. Minister prosvete Radić je podpisal odlok, s katerim se sedanja visoka šola za trgovino in promet v Zagrebu pretvori v gospodarsko-trgovsko visoko šolo, ki je na stopnji univerze. Pouk bo trajal štiri leta. Prihodnje leto se baje enaka visoka šola ustanovi tudi v Beogradu.

Nov papežev odlok proti politikujoči duhovščini

Kovno. 5. decembra. k. Kakor se doznava, je papež poslal litvanskemu škofu pismo, v katerem pozivlja vse katoliške duhovnike, ki se pečajo s politiko, naj odložijo svoja duhovniška mesta. Papež utemeljuje svojo zahtevo s tem, da taki duhovniki kompromitirajo cerkev in da prebivalstvo vsled tega izgublja zaupanje do nje. Za razčiščenje tega vprašanja namerava katoliško duhovništvo Litvanske sklicati meseca januarja konferenco. Del tega duhovništva se namerava odcepiti od katoliške cerkve ter ustanoviti narodno cerkev.

Žrebanje sokolske loterije za Tabor dne 15. decembra

Nujno potrebno razčiščenje

Kaj namerava gosp Radić z ljubljansko univerzo.

Mi smo prošli teden objavili informacijo, da namerava prosvetni minister g Radić izvesti obširno redukcijo naših visokih šol. Kot žrtev te redukcije bi padla predvsem ljubljanska univerza. Po informacijah našega dopisnika je nameravano, da ostane v Ljubljani le montanistična fakulteta.

Podobno poročilo, kakor ga je imelo «Jutro», so objavile tudi zagrebške «Novosti» in smo ga tiste dni v nekoliko drugačni obliki čitali tudi po drugih domačih in tujih listih.

Stvar je s političnega in kulturnega vidika tako velepomembna, da mimo nje ni mogoče iti. Vest je bila povrh tako konkretna in obeležena s podrobnimi navedbami (m. dr. tudi s to, da namerava gosp. Radić sklicati v Zagreb posebno konferenco strokovnjakov, kateri bo prisostvoval tudi novi šef administrativnega odelenja njegovega ministrstva gosp. Zajić), da je bil njen izvor prilično jasen. Vsa javnost je pričakovala, da se merodajni faktorji prosvetne uprave izjavijo o istinitosti te vesti.

Gosp. minister prosvete je sprva molčal in molčali so tudi listi, ki mu služijo. To je bila indirektna potrditev, da so informacije o nameravani redukciji naših univerz točne.

Dne 3. decembra je končno spregovoril gosp. Radić sam. Izjavil je deputaciji Udruženja jugoslovenskih učiteljev, da je treba **reducirati dosedanje tri univerze na eno** ter porazdeliti fakultete na Beograd, Zagreb in Ljubljano, fakultete v Skoplju in Subotici pa odpraviti. — **S tem je dobil prvi del naše prvotne informacije svoje avtentično potrdilo.** S to izjavo pa je gosp. Radić tudi kar najodločneje demantiral, kar je nedavno v Ljubljani pripovedoval nekemu vseučiliškemu dostojanstveniku, da se je sicer hotelo reducirati (kdo?) ljubljansko univerzo, a da je on to preprečil.

Nepojasnjeno je še ostalo, **v kakšni izmeri naj zadene visokošolska redukcija Ljubljano.** Po naši prvotni informaciji bi imela ostati v Ljubljani **edino le montanistična fakulteta.** Sedaj se je izkazalo, da je tudi ta informacija v bistvu točna. Državni podtajnik v ministrstvu prosvete gosp. Pasarić je včeraj potrdil našemu dopisniku, da naj bi po njegovem mneniu **ostala v Ljubljani le montanistična fakulteta.** Naravno je, da gosp. državni podtajnik ne izjavlja ničesar, kar bi se protivilo intencijam njegovega uradnega in političnega šefa ministra Radića.

Gosp. Pasarić pripominja, da še ni nič definitivno sklenjenega in da se bo vršila v najkrajšem času posebna anketa, ki naj poda svoje mnenje o preosnovi, odnostno redukciji univerz. Tudi pripušča možnost, da bi v Ljubljani ostala še katera druga fakulteta. Povdariti moramo, da tudi del Pasaričeve izjave prav nič ne nasprotuje vsebini naše prvotne informacije.

Stoji torej dejstvo:

1.) da namerava gosp. prosvetni minister izvesti redukcijo visokih šol;

2.) da se pri tem namerava demontirati ljubljansko univerzo tako, da ostane v Ljubljani le montanistična fakulteta.

S tem je jasno očrtana opasnost, ki grozi ljubljanski univerzi. Treba je še dodati, da pri naši znani primitivni upravni in zakonodajni praksi ni izključeno, da postane ta opasnost neposredna, ker se pri nas taki dalekosežni ukrepi speljujejo, če ne drugače, tudi kar potom finančnega zakona in proračuna. Kaj je v tem oziru pripravljenega, še nikdo ne vé, ker finančni zakon za 1926./27. še ni predložen in Narodna skupščina tudi še ni dobila v roke proračuna prosvetnega ministrstva.

Ugotovili smo objektivno vse činjenice, ki jih je treba imeti pred očmi in s katerimi mora akcija za spasovanje naše univerze računati.

Nova poostritev situacije v Egiptu

Ko je moral dne 24. novembra 1924 Zaglul paša, ministrski predsednik Egipta, podati demisijo in je takoj nato Zivar paša sestavil novo vlado, je bilo jasno, da mora ta konflikt z angleškim predstavništvom v Egiptu dovesti tudi do razpusta parlamenta, v katerem je imela Zaglulova stranka absolutno večino. In res je že 23. decembra 1924 sledil razpust egiptovske zbornice ter razpis novih volitev.

Tudi klub naisrditejši volilni borbi vlada vendarle ni mogla Zaglulove stranke potisniti v manjšino. Ko se je dne 23. marca 1925 otvorila novo izvoljena zbornica, je dobil pri volitvah zborniškega predsednika Zaglul paša 125 glasov, tako da je ostal vladni kandidat s 85 glasovi v manjšini. Toda vlada Zivar paše se ni vdala: še istega dne je sledil razpust novoizvoljene zbornice in hkrati so se razpisale nove volitve na dan 23. maja. Novi parlament bi se imel sestati 1. junija t. l.

Toda volitve se ob napovedanem terminu niso vršile. Zivar paša je vladal povsem samolastno, opirajoč se na stranke, nasprotujoče Zaglul paši in njegovi stranki wafd, v upanju, da se mu posreči sčasoma streti njeno moč v narodu. V svojem boju zoper Zaglulovo stranko je Zivar paša dosleden in izredno brezobziren. Vsak uradnik, ki ni deloval za vladno stranko, je bil brez usmiljenja odpuščen. S posebnimi odredbami se je pričelo najhuje nasilje zoper wafdovsko časopisje, tako zoper izdajatelje kakor zoper sotrudnike, naročnike in prodajalce. Zaglulovo časopisje je zelo močno in razširjeno, toda Zivar paša ima sistem v svojem terorju.

Proti wafdu so Zivar pašo podpirale vse ostale egiptovske stranke: nekateri njih člani so vstopili celo v ministrstvo. Toda ko je Zivar izdal naposled izredne odredbe tudi zoper politične stranke, pri čemer je meril seveda na Zaglulovo stranko, so se čutile ogrožene tudi ostale stranke, tako da so njihovi člani izstopili iz ministrstva in se približali Zaglul paši.

To zbližanje med zaglulovci in liberalno ter ustavno - liberalno stranko, ki sta dotlej podpirali Zivar pašo, je prineslo usodne posledice. Vsa egiptovska politična javnost je pričela sedaj z največjo vnemo zahtevati povratek k ustavnosti in parlamentarizmu; posamezne korporacije so se obračale na kralja Fuada s prošnjami in pozivi na sklicanje parlamenta ali na volitve. Toda vse al pomagalo. Zivar paša je vztrajal v svojem režimu.

Tedaj se je Zaglul paša odločil k energični akciji. Dne 13. novembra je z voditelji in poslanci treh največjih egiptovskih strank vdrl v parlament, dasi ga je imela policija zastraženega, in imel tamkaj velepomemben političen govor. Nato so se vršile velike manifestacije, v katerih so tisoči in tisoči zahtevali obnovo parlamentarizma. Ali ko vse ni nič zaleglo, so stranke proglasile, da se sestane razpuščeni parlament kljub vladni prepovedi dne 21. novembra. Ko pa je policija z vojaštvom zasedla vse dohode do zbornice, so krenili poslanci, 180 po številu, v neki hotel in tamkaj proglasili konstituiranje parlamenta. Za predsednika so izvolili Zaglul pašo, za prvega podpredsednika člana ustavnoliberalne in za drugega podpredsednika člana liberalne stranke. Vlada si ni upala razgnati energične zbornice.

Vidi se iz navedenega, da se je položaj v Egiptu zopet zelo poostril. Toda Angleži so trdoglavi in prav taki njihovi egiptovski pristaši in služabniki, zaglulovci pa so morali že prečesto uvideti, da ni mogoče z glavo skozi zid.

Važno opozorilo.

Prihodnjo soboto, dne 12. t. m. opoldne poteče rok za prijave k žrebanju III. serije «Jutrovih» jubilejnih nagrad, katerih skupna vrednost znaša nad

60.000 dinarjev

Prva nagrada je **10.000 Din**, II. nagrada pa **2500 Din** (obe izplačljivi v denarju). Ostale nagrade so najlepše in najzanimivejše **knjige «Jutrovih»** izdaj.

Za te nagrade se poleg starih naročnikov «Jutra» lahko potegujejo tudi **novi naročniki, ako se takoj priglase ter plačajo naročnino vsaj za 2 meseca naprej.** Ponovno opozarjamo vse prijatelje «Jutra» na izredno veliko ugodnost III. serije «Jutrovih» nagrad, katerih število znaša 1600 in ki se izžrebajo ter dostavijo dobitnikom

še pred Božičem.

«Jutro».

Francosko časopisje o Briandovi vladi

Paris, 29. novembra.

Briandov kabinet je sprejela tako levica kot desnica brez velikega navdušenja, pa tudi brez odločnega sovraštva. Odločno ga odklanjajo le komunisti in skrajno rojalistična desnica. Javno mnenje je pripravljeno kreditirati vladi potrebni čas, da se izkaže pri delu. Tako socijalisti kot bivši nacijonalni blok čakata na vladin program. S takim sprejemom je lahko Briand v današnjem času do skrajnosti razbičanih strankarskih strasti zaenkrat docela zadovoljen.

Desničarsko časopisje mu zamerja, da je sprejel v svoj kabinet preveč bivših Herriotovih in Painlevéjevih ministrov in da se ni naslonil močnejše na desno.

»Journal des Debats« piše:

»Kakšen prizor vidimo? Komaj je brihtni socijalistični pilot razbil kartelovo ladjo, in že se vsi ponesrečenci zatekajo v barko previdnega čolnarja g. Brianda. In z vidno, mrzlično naglico hlastajo po novih portfeljih. Žalno obleko za kartelom so nosili le nekaj hipov. G. Briand ima sicer izkušnje, ki segajo do skepticizma, in vendar takega prizora tudi on ni videl pogosto...

Radikali vseh sort štejejo kakih 200 glasov v zbornici. Oni hočejo oblast, od katere jih nihče ne misli izključevati. Vprašamo pa se, kakšni so njihovi načrti. Pač paradoksalno podjetje je, če namerava g. Briand niti socijalizmu z onimi, ki so bili sokrivci (socijalističnega režima) in vrniti deželi zaupanje s pomočjo tistih, ki so to zaupanje pregnali. Politična kriza se nadaljuje.«

»Gaulois« ni nič kaj vzhičen nad novim finančnim ministrom, ki mu je še preblizu socijalistom.

Gustavu Hervéju v «Victoire» se zdi Briandov kabinet na vsak način boljši kot socijalistična vlada, do katere bi utegnilo priti:

«Po razbitju kartela je padel funt šterling od 130 na 124 frankov. Hočemo upati in verovati, da je doba najgorostasnejših neumnosti za nami«!

Zmerno informacijsko časopisje smatra, da je bil po izstopu skrajne levice Briand edini pozvan, da izvede Francijo iz sedanjih težav.

«Volonté» in «Petit Journal» verujeta, da bo Briand kos svoji nalogi.

«Avenir» je prepričan, da opozicija ne bo à priori vzela predsedniku Briandu možnosti, da z delom opraviči vanj stavljeno zaupanje.

«Petit Parisien» prorokuje novi vladi večino 300 glasov proti 100 in 80 abstinence.

Mnogo se tudi že razmotriva o načrtih nove vlade, zlasti na polju finančne politike.

«Petit Parisien» je zvedel, da bo Loucheur predlagal nove davke v višini 35 milijard frankov, razdeljenih na 7 let in namenjenih izključno za odplačevanje bonov s kratkim rokom.

Časopisje bivšega levičarskega kartela obžaluje, da se je kartel razbil, vendar pričakuje, da bo tudi Briand vodil v glavnem kartelsko politiko.

Pierre Bertrand piše v «Quotidienu»:

«Desnica zamotava položaj z navdušenjem, s katerim pozdravlja svoje ministrstvo. Očividno ga hoče zvabiti v past. Briandov kabinet, tako pravi, pomeni konec politike kartela. Toda ni dvoma, da znači tako pričakovanje nepoznavanje globljih namenov g. Brianda.»

Gustave Terv vzdihuje v levičarskem «Oeuvre» nad socijalisti:

«Ubogi socijalistični poslanci! Zaprli so se v osamljenost, ki nima na sebi nič sijajnega!»

Tudi radikalski «Ere nouvelle» dela grenke očitke dosedanjim socijalističnim zaveznikom:

«Mi smo omogočili izvolitev socijalistov v 80 departementih in danes nam pravijo: «Proč z radikalijo!» Naj le zasleduje socijalistična stranka svojo usodo. Na vsak način se ne bodo njeni voditelji zadušili od spoštovanja do dane besede.»

V drugem članku zahteva «Ere nouvelle» z vso odločnostjo vrnitev k staremu volilnemu sistemu glasovanja po arrondissementih, kar socijalistom gotovo ne bo všeč.

«Paris-Soir» hvali uspehe Briandove zunanje politike in trdi, da mu bodo Zedinjene države Evrope, če se kdaj ustanove, mnogo dolgovale. List veruje, da bo Briand vladal v smeri levice:

«Vladati na levo pa implicira program reform in ojačanje avtoritete republikanske države. Dežela pričakuje od vlade, da ozdravi naše finance s pomočjo izrednega davka na vse oblike bogastva in kapitala, da stabilizira valuto, izognivši se sleherni inflaciji, in da napravi konec nesramnemu izzivanju krogov, ki jih žeja po diktaturi.»

Nemška propaganda

Znani angleški publicist in izdajatelj londonske tedenske revije «G. K. 's Weekly» G. K. Chesterton priobčuje v svojem listu članek «Blokada pruskih učiteljev», ki ga je napisal na podlagi lastnih opazovanj v Nemčiji.

Angleški publicist ugotavlja, da so vsi varnostni nakti zaman, dokler se ne izvede blokada pruskih učiteljev v zapadni Evropi. Chesterton navaja zanimive primere učnih metod v šolah republikanske Nemčije in ugotavlja, da je pouk šolske mladine na Pruskem ravno tako monarhističen in militaristično, kakor je bil pod Hohenzollerni. Pruski učitelji se trudijo najmanj že petdeset let, da bi razširili po vsej Nemčiji domnevo, da so takozvane vzhodne dežele že od pamtiveka nemške in da pruski kralji z razdelitvijo Poljske niso storili nobene krivice poljskemu narodu. Pruski učitelji nemoteno poučujejo, da so izvršili pruski kralji veliko narodno delo, ko so si osvojili poljske pokrajine.

V tem duhu vodijo pruski učitelji brez razlike strankarske pripadnosti intenzivno propagando na zapadu in preplavljajo zlasti angleško in ameriško časopisje s članki o Poznanjskem, Gornji Šleziji, Gdanskem itd. Chersterton izreka ugotavlja, da vsebujejo ti članki polno zgodovinskih neresnic in statističnih netočnosti. Angleški in ameriški listi nimajo nobene uredniške moči, ki bi takoj ovrgla pruske laži. Prusi so dobro poučeni o neinformiranosti tega časopisja in jo marljivo izrabljajo.

Chesterton pravi, da bi bilo treba ustanoviti mednarodni predniški urad (International Editorial Board) in Zvezo angleško - ameriških novinarjev, ki bi morali prevzeti dolžnost, da preprečijo objavo nemških propagandnih člankov. Na vsak način, pravi, je treba storiti konec propagandi pruskih učiteljev, ker bodo sicer kmalu dosegli svoj smoter — novo vojno, o kateri bodo skušali prepričati svet, da je pravična.

Kar pravi Chesterton **specijelno o** Prusih, velja skorai dobesedno za vse Nemce. Zdi se, da se pri nas ne zavedamo nevarnosti nemške propagande, ki se je zlasti v zadnjem času pomnožila glede naše Koroške.

Kompromis v irskem vprašanju

London, 3. decembra.

Danes popoldne je prišlo po posredovanju angleškega ministrskega predsednika Baldwina do kompromisa v vprašanju severnih irskih mej, ki je grozilo še pred par dnevi izzvati krvavi konflikt med Ulstrom in Irsko. Predsednik vlade «svobodne države» Cosgrave in ulstrski ministrski predsednik sir James Craig sta izdelala sporazum, katerega glavne določbe je Baldwin danes zvečer sporočil spodnji zbornici.

Sporazum temelji na priznanju teritorijalnega statusa quo. Razmejitvena komisija je razrešena svoje naloge. To pomeni, da je njeno poročilo, ki je že pripravljeno, pa doslej še ni bilo objavljeno, postalo brezpredmetno. V veljavi ostane dosedanja provizorična meja brez slehernih teritorijalnih izprememb. Obe vladi irskega otoka sta se zavezali sklicati skupno konferenco, na kateri se bodo pretresala in rešila številna še nerešena vprašanja, tičoča se obeh dežel. Med temi je tudi vprašanje ureditve upravne in davčne jurisdikcije nekaterih obmejnih con.

Taka rešitev irskega vprašanja sicer ne zadovoljuje v celoti niti svobodne države Irske niti Ulstra. Vendar se je na ta način posrečilo izogniti nevarnemu konfliktu, ki bi utegnil omajati solidnost britskega imperija.

Politične beležke

+ **Konkurz.** V rajnki Avstriji je bila SLS, dokler so jo vodili dr. Šusteršič, dr. Krek in dr. Lampe, vsemogočna. Lahko se je trkala na prsa, češ: «Mi sami in samo mi!» Ob prevratu je SLS, ker so bili njeni kolovodje glavni vojni priganjači ter valpti črno-žolte in belorumene aristokracije, prišla na rob propada, v katerega bi neusmiljeno zdrknila, da jo ni rešila kratkovidnost in dobrosrčnost naprednjakov, ki so sami pomagali SLS zopet na konja. Slovenski naprednjaki in srbsko-hrvatska koalicija, katere vodja je bil Svetozar Pribičević, so postavili dr. Korošca celo za predsednika Narodnega Viječa v Zagrebu, v prvi vladi SHS pa je postal njen podpredsednik in to samo, ker so prečanski naprednjaki polagali važnost na tako imenovanje. Mandatarjem SLS se je tudi še pozneje večkrat nudila prilika za pozitivno udejstvovanje v državni politiki, a zgodovinska tragična usoda je hotela, da je velika doba našla pri SLS politično nezrele in nesposobne ljudi, ki so kmalu lepo politično doto zapravili. Že več mesecev je dr. Korošec brez vsake moči in brez vsakega vpliva v Beogradu in doma, njegovi volilci pa plačujejo ceho za njegove in SLS grehe. Sami klerikalci priznavajo, da je nad SLS že razglašen konkurz in le «Slovenec» se še naivno tolaži nad konkurzom drugih, da bi prekril, da je SLS popolnoma skrahirala in da zanjo ni nobene rešitve več.

+ **«Za naše verske pravice»** se je pobožni poslanec g. Dušan Sernec glasom «Slovenca» takole ogrel ob zaključku svojega govora v parlamentu: «Ne bom še dalje govoril o redukciji veronauka v meščanskih šolah in na učiteljiščih. Dobro čutimo, da so to prvi streli kulturnega boja, ki ga hočete izvajati. Slovenci bomo vzdržali tudi ta boj. Za državo pa ta sam po sebi nepotreben boj ne bo koristen, kajti vsak boj konsumira sile in na bojišču ostanejo razvaline.» Tako torej klerikalci zdaj ne bodo imeli drugega dela, kakor poslušati nadaljnje strele kulturnega boja. Sami bodo grmeli, da bo na Slovenskem kaj slišati. In je res zelo verjetno, da bodo Slovenci prenesli tudi ta «boj». In če bo ostalo kaj na bojišču, bodo to samo razvaline klerikalizma, ki sega po zadnjih sredstvih. Pričakovati je ponovnih zlorab prižnice in spovednice.

+ **Ljubljanski puclievci** odlagajo zdaj svoja kukavičja jajca v zagrebškem «Jutarnjem listu», ki jim je na celi črti prikladen za denuncijacije. Zdaj so se lotili mariborskega velikega župana dr. Pirkmajerja, ki je nesporno eden najsposobnejših upravnikov v Jugoslaviji. Odveč je torej, da bi dr. Pirkmajerja in njegovo delo zagovarjali: ugotavljamo samo, da so ljubljanski puclievci v elementu vsestranskega denuncirania po Zagrebu in Beogradu, dočim jih je doma pred lastno publiko sram svoje mizerne «politike».

+ **Tudi radičevski oficiozus napoveduje izpremembo.** «Jutarnji list» javlja iz Beograda, da se bo spomladi rešilo: ali koalicijska vlada ali volitve. Tako Radić kakor Pašić težita k volitvam, z druge strani pa se teži k proširjenju sedanje koalicije za kronanje. Ti dve potrebi, odnosno ti dve želji in tendenci sta v sedanji politični situaciji najaktualnejši. Za enkrat se še ne more precizno reči, v katerem pravcu bo šel razvoj dogodkov in ali se bo položaj pomaknil s točke, na katero ga je dovedel sporazum RR. Zdaj se samo govori o tem, da se prične v kratkem sondirati teren, ki utegne povzročiti žlvahno politično akcijo. Vsekakor pa se bo na spomlad rešilo, ali se vlada razširi v znaku koalicije, ali pa se provedejo nove volitve . . . Tako torej naglo nineva tistih 20 let vlade sporazuma, katere je isti «Jutarnji list» pred 5 meseci v palec debelih črkah slovesno naznanjal . . .

Interesente

vabimo neobvezno na ogled naše — krasne zimske zaloge oblek in sukenj

Jos. Rojina, Ljubljana.

Razlastitev hrvatskega dijaškega doma v Pazinu

Pazin, 5. decembra. e. Pazitska občina je poslala te dni Hrvatskemu dijaškemu podpornemu društvu v Pazinu dekret o razlastitvi dijaškega doma. Odbor Dijaškega podpornega društva je na pristojnem mestu že vložil priziv proti temu krivičnemu odloku. Kakor se domneva, je v tej zadevi že ukrenil potrebne korake poslanec dr Wilfan.

Proračun mestne občine mariborske

Maribor, 4. decembra.

Običajno se ljudje za proračune dosti ne brigajo in vsled tega nimajo niti pojma o občinskem gospodarstvu in o mestnih podjetjih. Ako bi poznali celo gospodarsko organizacijo mestne občine, bi izostalo marsikatero neupravičeno zabavljanje ali pa bi v posameznih slučajih mogli stvar presojati iz objektivnejšega stališča, ako bi se zavedali, da občina ni molzna krava in da je za vsak izdatek treba najti potrebno kritje.

Ker je mestna uprava pripravila za proračunsko sejo podroben proračun mestne občine za 1926, bomo v tem članku navedli iz njega nekaj podatkov.

Proračun mestne uprave (izvzemši mestna podjetja, ki so našteta posebej), znaša 18 milijonov 644.695 Din potrebščine in 13 mil. 482.389.50 Din kritja, torej 5,162.305.50 Din primanjkljaja. V primerjanje pripomnimo, da so potrebščine leta 1923 znašale okroglo 9.973.000 Din, leta 1924 okroglo 10,476.000 Din in letos 18.233.000 Din.

Relativno največ stane splošna mestna uprava (prejemki župana in uslužbencev ter upokojencev, uradni prostori z razsvetljavo in kurjavo in slično), namreč 2.897.786 Din, za katera so se potrebščine v primeri z letom 1923 skoro podvojile. Funkcijska doklada župana, katerega glavni poklic je advokatura, znaša kakor znano letno 60.000 Din, 6000 Din je določenih za reprezentacije in 4000 Din pravnemu zastopniku. Mestno uradništvo je v primeri z enako kvalificiranim državnim uradništvom sijajno plačano, odkar je dobilo novo službeno pragmatiko; razen tega plačuje občina za nje osebno dohodarino kakor tudi svojim delavcem 3.3 odst. davek od zaslužka telesnih delavcev ter obleko slugom in tržnim stražnikom. Z zavidanjem lahko zro državni nameščenci na primer na slugo F. S., ki ima letnih prejemkov 36.888 Din, ali na upokojenega šolskega slugo A. G., ki mu občina plačuje letno 42.882 Din.

Kakor je pravilno, da so aktivni mestni uslužbenci dobro plačani, da je od njih mogoče zahtevati tudi boljše in točnejše uradovanje in kakor je pravilno, da so na stara leta preskrbljeni nameščenci, ki so celo življenje služili mestni občini, ravno tako občinske davkoplačevalce neprijetno dirne dolga vrsta mestnih penzionistov, ki so še razmeroma mladi in delazmožni ljudje in ki dobivajo sedaj pokojnino samo radi tega, ker se niso marali naučiti državnega jezika in so vsled tega postali za redno službovanje nesposobni, ali pa so po prevratu odrinili v Avstrijo in si tam poiskali drugo službo. Med penzijonisti srečamo razne znance iz polpreteklih dni, kakor bivšega mestnega zdravnika dr. Leonharda z 49.650 Din in uradnega ravnatelja dr. Schinnerja s 23.935 Din letne pokojnine. Pokojnine, vdovnine, vzgojnine in miloščine znašajo za leto 1925 1,156.866 Din.

Mestna podjetja in mestne davščine izkazujejo 330.000 Din potrebščine in 6.035.134 Din kritja, tako da znaša prebitek nad 5 milijonov 700.000 Din. Med dohodki se nahajajo: tržnina 320.000 Din, sejmska pristojbina 65.000 Din, obč. doklade 631.444 Din, doklada na trošarino od vina in sadjevca 1.600.650 Din, na pivo 550.000 Din, na žganje 100.000 Din; davščina od prenočišč 160.000 Din in od vozil 102.000 Din, davek od gostilniških in kavarniških gostov 400.000 Din itd., kanalska pristojbina 318.373 Din in gostaščina 1.408.166 Din, ki ju poleg vodarine 852.320 Din in za večjo porabo vode 230.000 Din skoraj izključno plačujejo stanovanjski najemniki, znašajo vsote, ki bi se pač morale bolj uporabiti v gradbene svrhe, da se omili stanovanjska beda, nego so se porabljale do sedaj. K tem pride namreč še četrt milijona dinarjev tovornine, ki se pobira za gradbeni fond.

Potrebščine za redno vzdrževanje, čiščenje in tlakovanje cest, razsvetljavo mesta itd. znašajo 1,823.000 Din, za gasilstvo 79.549 Din, za zdravstvo blizu pol milijona, za socialno skrbstvo 1 in četrt milijona Din, za šolstvo istotoliko, za znanost, umetnost in prosveto 482.000 Din itd., med tem 200.000 Din za narodno gledališče.

Zanimalo bo, da je med izrednimi potrebščinami v načrtu za asfaltiranje hodnikov za 333.000 Din, naprava novih kanalov za 698.000 Din, naprava novih cest za 392.000 Din, tlakovanje Einspielerjeve ulice za 4 milijone 925.000 Din, preureditev mestnega kopališča za 1.000.000 Din, naprava javnih stranišč za 400.000 Din. Kot pokritje je kaldrmarina sama preračunana na 4.925.100 Din.

O drugih zanimivostih proračuna in zlasti o mestnih podjetjih — več prihodnjič.

Naši kraji in ljudje

Miklavžev sejem v Ljubljani

Miklavž darove pridnim nosi . . . hudobnim jih je treba pa nakupiti. Če drugega ne, vsaj pisano šibo. Je pač križ z našo mestno deco, večen križ z neprestanimi potrebami. Vse je treba kupiti in vse podrajsajo hitreje kakor kmečka deca, ki zahteva neprimerno manjše stroške.

Vzemimo, zdajle ob Nikoljem: na deželi Miklavž kar sproti nabere jabolk in suhih hrušk v kašči ter jih naloži v skledo ob oknu, a parkelj nareže brezovk kar v prvem grmičju in jih zatakne za podboje. V mestu, v Ljubljani — o, tu so pa stroški tudi za svetega Miklavža in za hudobnega parklja. Iz kašč ne moreta nikjer pobrati ničesar, niti šib ne smeta narezati v Tivolskem parku. Otrok pa toliko, kakor vrabčkov v prosu.

Hude sitnosti bi torej imela Miklavž in njegov grdi adjutant, če bi na ljubljanskem Kongresnem trgu ne bilo vsakoletnega Miklavževega sejma, ki se sicer ne more primerjati z drugimi vzorčnimi velesejmi, pa vseeno ustreza željam obeh glavnih interesentov: Miklavža in parklja.

Oba sta ves teden pridno nakupovala in posebno sinoči so jima p. t. sejmarske tvrdke jedva ustrezale z raznovrstno drobno robo. Tudi šib sta letos pobrala obilo — ljubljanska dekleta so pač vedno poredna! . . . Želimo torej ljubljanski deci, da bi ji bilo v veselje in prid, kar sta ji na Miklavževem sejmu za danes nakupila sveti Miklavž ino hudobni parkelj.

Henri Barbusse v Beogradu

V petek ponoči je na povratku s svojega specijalnega potovanja po Rumuniji in Bolgariji dospel v Beograd znameniti francoski romancier in delavski tribun Henri Barbusse. Radi velike zakesnitve simplonskega ekspresa iz Sofije je odpadel posebni sprejem, na kolodvoru se je znašla samo skupina novinarjev in nekaj njegovih častilcev, delavcev mu ni bilo nasproti.

Suhljat, visok, bolehen se je Barbusse podal v mesto v spremstvu novinarjev ter jim opisal nekatere svoje impresije iz prepotovanih pokrajin.

Deset dni je bival v Rumuniji, kamor se je podal po lastni iniciativi proučit položaj političnih obtožencev. Delavstvo ga je povsod sprejemalo s toplimi simpatijami in velikimi ovacijami. O znanem incidentu, ki se mu je pripetil na zborovanju v Bukarešti, pripoveduje Henri Barbusse:

— Rumunske oblasti so me vrlo ljubeznivo sprejele povsod. Nisem nameraval nikjer prirejati konferenc, želel pa sem videti zbrane delavce in se razgovarjati z njimi. Pri takem zboru v poslopju Sindikata se je dogodil omenjeni incident. Pri izhodu nas je napadla skupina nasprotnikov s fašistovskimi študenti na čelu. Nekdo je vzkliknil proti meni: «Židovski zlikovec!» . . . Bože moj, morda sem zlikovec, toda Žid nikakor! Incident se je kmalu končal, ker so moji spremljevalci, njih pet do šest stotin, hitro razorožili napadalce.»

Nato je Henri Barbusse govoril o Bolgariji: «V Sofiji me je sprejel tajnik zunanjega ministrstva, toda nekam nevoljno. Sicer pa zaenkrat ne morem več povedati, truden sem.»

Nastanili so odličnega gosta v hotelu «Slavija». Ko so ga ob razstanku vprašali novinarji, kako dolgo namerava ostati v Beogradu in ali njegovo bivanje v naši prestolnici znači nadaljevanje naloge, ki si jo je zastavil ob odhodu iz Pariza, je gosp. Barbusse živahno odgovoril:

— O, ne, ne! To nima nikake zveze z mojo anketo v Rumuniji in Bolgariji. V Beogradu ostanem dva dni, da si ogledam mesto, da spoznam vas in da se malo odpočijem.

Včeraj dopoldne je Henri Barbusse v hotelu sprejel beograjske novinarje in jim podrobno razložil svoja opazovanja v Rumuniji in Bolgariji. Temperamentno je obsojal reakcijo v obeh državah. Sam se ogreva za balkansko federacijo. Danes zvečer odpotuje v Budimpešto.

Zaposlovanje inozemskih delavcev

Minister za socijalno politiko je izdal nov pravilnik za zaposlovanje inozemskih delavcev. Pravilnik se nanaša na one delavne sile iz inozemstva, ki so prišle v našo državo **po 14. juniju 1922.**

Za delavce, oziroma nameščence smatra novi pravilnik **vse vrste fizičnih in umstvenih delavcev** ne glede na spol, na vrsto poklica in višino nagrade, katero prejema zaposlenec. Dovoljenja inozemcem se izdajajo za odrejen ali pa neodrejen čas.

Delodajalci, ki žele v bodoče zaposlovati inozemske delavce, morajo predložiti pristojni Inšpekciji dela prošnjo, v kateri morajo označiti število inozemskih delavcev, vrsto njih zaposlovanja, dobo zaposlovanja in kdo je doslej opravljal posle, za katere pridejo v poštev delovne moči iz inozemstva. Prošnje morajo vsebovati tudi mnenje pristojne delavske zbornice ali institucij, ki nadomeščajo to ustanovo v dotičnem okolišu.

Delodajalcem dajajo dovolila za zaposlovanje v bodoče Inspekcije dela, toda veljavnost teh dovolil znaša največ eno leto. Dovolila za daljše dobe daje samo ministrstvo za socijalno politiko, kateremu so podrejene Inspekcije dela.

Inozemski delavci, ki so bili zaposleni v naši državi pred 14. junijem 1922., dobe od pristojnih Inspekcij dela potrdilo, da se nanje ne nanaša § 103. zakona o zaščiti delavcev in da smejo svobodno in neovirano delati na ozemlju države Srbov, Hrvatov in Slovencev. V ta namen morajo predložiti Inspekciji dela stvarne dokaze, da so za poklic, v katerem so zaposleni, sposobni.

Delodajalci, ki imajo zaposlene inozemske delavce z dovolilom za neodrejen čas, se morajo obrniti en mesec pred potekom dovolila na pristojno Inspekcijo dela ter prositi za podaljšanje dovolil v smislu novega pravilnika. Delodajalci, ki so vložili prošnje za zaposlovanje inozemcev predno je stopil novi pravilnik v veljavo, **niso primorani** vlagati novih prošenj.

Z inozemskimi delavci morajo skleniti delodajalci posebne pogodbe. V njih morajo zagotoviti inozemskim delavcem zaposlovanje vsaj pod istimi pogoji kakor domačemu delavstvu iste stroke. Pogodbe se morajo vjemati z določili o delovnem času, ki je v veljavi in se morajo napraviti v treh izvodih. Vse tri potrdi pristojno oblastvo, ki obdrži en izvod; drugi ostane delavcu, tretji pa delodajalcu. Delodajalci, ki imajo v svojih podjetjih zaposlene inozemske delavce, morajo voditi o njih posebne registre.

Novi pravilnik za zaposlovanje inozemcev velja od 24. novembra 1925.

Kaj bo z davkom na premog?

Nihče ni mogel verjeti, da je vlada nameravala ukiniti doklado na premog in s tem draginjske doklade provizijonistom, nezgodnim rentnikom, vdovam in sirotam ter tudi podpore najrazličnejšim rentnikom, katerim so inozemske zavarovalnice ukinile izplačevanje dajatev iz naslova soc. zavarovanja. — Le poročevalski pozornosti «Jutra» je zahvaliti, da je bila javnost o tej nameri, ki bi pomenila naravnost katastrofo, pravočasno obveščena in opozorjena na usodapolne posledice. V zadnjem trenutku se je drju Žerjavu posrečilo, da je dosegel črtanje predmetnih določil v sedanjih dvanajstinah.

Vprašanje izenačenja provizij in rent starih vpokojencev in nezgodnih rentnikov ni samo specifično vprašanje naše države. Podobno in enako vprašanje so morale rešiti tudi druge države. — Že davno so podpore izjednačene. Pri nas je to urejeno le deloma in le provizorično. Osrednji urad za zavarovanje delavcev izplačuje rente in draginjske doklade starim rentnikom iz lastnih sredstev in le delno so ti izdatki kriti iz virov doklade na premog. Seveda bi z ukinitvijo premogovnega davka bi tudi peli tudi nezgodni rentniki osrednjega urada, ker likvidacija z bivšimi avstrijskimi zavarovalnicami in z tržaško zavarovalnico še ni dovršena in mora osrednji urad tudi vse obveznosti, katere naj bi krile likvidacijski fond, kriti iz svojih rednih tekočih prejemkov. Za dalj časa je to nevzdržno in z ukinitvijo premogovnega davka ul tudi osrednji urad moral ukiniti ali znatno skrčiti drag. doklade.

Malo verjetnosti je, da bi izjednačenje rent in provizij mogle kriti bratovske skladnice ali druge institucije zavarovanja same, ker bodo redne tekoče premije težko dosegle zvišanje. To kritje bo moralo biti urejeno posebej iz povsem ločenih in popolnoma specijalnih virov. Tudi je ta stvar le začasnega značaja.

Raztegniti ta davek na celo državo je sicer pravno in ustavno edino pravilno, toda zidati upanje na to dajatvo bi bilo pogrešeno, upravičeno bi industrije in rudniki v ostalih delih države povdarjali dejstvo, da ni njih dolžnost kriti specifične potrebe Slovenije, ker v drugih delih države tega vprašanja skoro ni. To dolžnost bi morala prevzeti država. Zato bi zahteva po raztegnitvi premogovnega davka iz naslova izjednačenja provizij in rent na celo državo, naletela na velik odpor in težko je verjetno, da li je naša industrija za svoj položaj našla potrebno razumevanje drugod. Konkurenčne pogoje rudarske industrije v državi je možno izjednačiti iz drugega naslova.

Ni nobenega dvoma, da so socialno-politične in zlasti socijalno-higijenske naloge v rudnikih ogromne. Po drugih delih države še bolj, kakor pri nas. V eni zadnjih številk «Jutra» smo na kratko pokazali vso bedno sliko v rudnikih naše države. Dolžnost države je, da za to panogo našega gospodarstva, ki je v socialnem in zdravstvenem oziru do skrajnosti zanemarjeno, z energično akcijo povzroči preokret na boljše. To potrebo je uvidila celo Nemška Avstrija, katere gospodarstvo se ima boriti vsaj z enakimi težkočami, kakor naše. S posebnim zakonom hoče ustanoviti centralni rudarski skrbstveni fond, iz katerega bi krila vse posebne socialne (zakonite in nezakonite) in zdravstvene ter kulturne potrebe v revirjih. Tak fond potrebuje naša država, iz katerega naj se krijejo i potrebe Slovenije, predvsem drag. doklade provizijonistom in rentnikom, i potrebe zlasti socialno - zdravstvene in kulturne v drugih delih države. V tem slučaju bi industrije v drugih pokrajinah ne mogle povdarjati, da krijejo specifične potrebe Slovenije. Previdnost od naše strani pa bi morala biti na straži, da bi breme Slovenije ne šlo izven njenih meja.

Avstrijski zakonski osnutek osvoja sledeča načela: Obdavčuje se vsa domača proizvodnja lignita, premoga vseh vrst, koksa, briketov, rud ali grafita, dalje pa tudi ves uvoz lignita, premoga, koksa ali briketov. Doklada ni odvisna od tržne cene, ampak je določena absolutno in sicer za lignit in železne rude 10 grošev za tono, za rujavi premog, za brikete iz tega premoga in za grafit 20 grošev za tono, za črni premog, koks, brikete 30 grošev za tono. Za koks v topilnicah in plavžih je doklada za 50% nižja. Izvoz gorljivih proizvodov je prost doklad, istotako lastna potreba in deputati delavstvu in nameščencem. Doklade plačujejo rudniška podjetja mesečno, za uvoženo blago pa prejemnik odnosno na njegov račun železnica. Rudniški skrbstveni fond je juridična osebost. Njen obstoj je predviden do 31. julija 1928. Tako industrija.

Pri dobri volji bi podobna institucija bila tudi pri nas mogoča — ker je skrajno potrebna.

Želje krampusa na raspoloženju

Pribičević: — Dakle, Baja, ove me godine nikako ne ćeš za krampusa?

Pašić: — Ne, dragi Toza, o tom ne može da bude govora, jer Stipa je poslušniji od tebe, a osim toga politička djeca ne boje se njega toliko, koliko tebe. («Koprive».)

Ob 1/2 11.

predpoldne se vrši danes

prva predstava v

Elitnem Kinu Matica

Radi velikanskega navala občinstva

na blagajne kina „Dvor" ki predvaja grandijozni pustolovni roman z predpotopnimi zvermi

„Izgubljeni svet"

prosimo p. n. obiskovalce, da si vsak vstopnice preskrbi v predprodaji! Blagajna odprta cel dan!!! — Predstave danes ob 1/2 11., 3., 1/2 5., 6., 1/2 8. in 9. uri.

Cene kljub velikim stroškom navadne! Mladini vstop dovoljen samo popoldne!

Kino „Ljubljanski dvor".

Svečanosti Narodne Odbrane v Beogradu

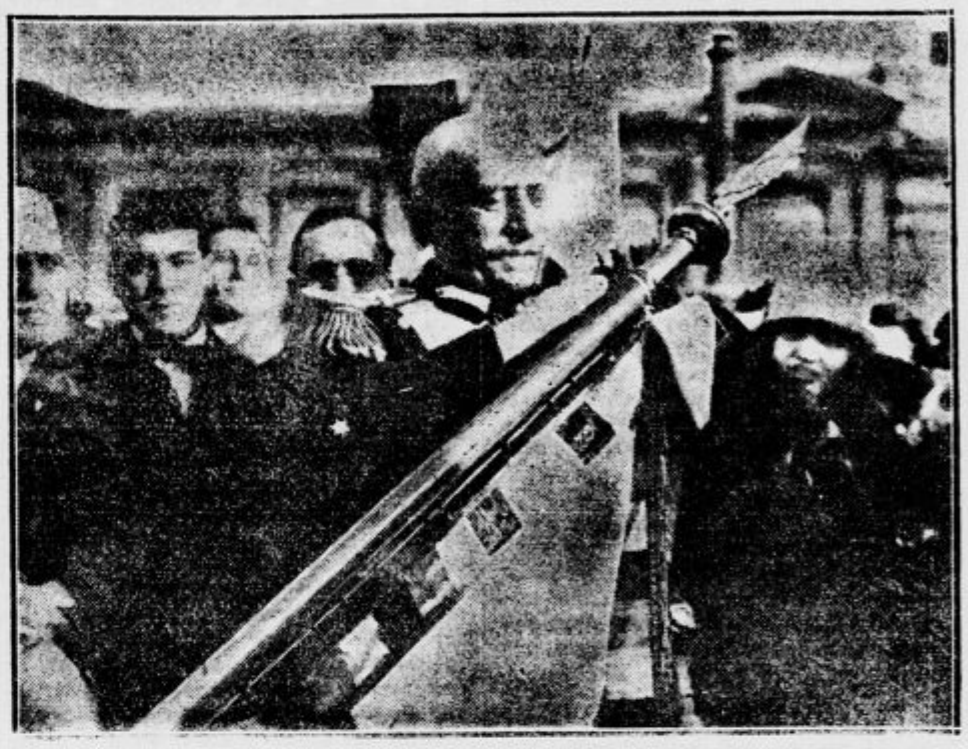

Admiral Prica zabija v imenu prestolonaslednika prvi žebelj v zastavo beograjske Narodne Odbrane.

Kakor si doslej ne moremo misliti gospodinjstva brez krompirja, tako si bodočnosti ne moremo predstavljati brez „Pekatet". Dobi'o se v veliki izberi za juho in prikuho.

Še o "tvrdki" Sitar & Comp.

Ljubljana, 5. decembra.

Ukradeni in sploh na nepošten način pridobljeni denar nima teka. To je že stara, a obenem še vedno nova, bridka resnica.

Tudi Sitarjeva druščina, o čije delovanju in aretaciji smo poročali že včeraj, je razmetavala ukradeni denar kar na debelo. Denar jih je pekel v žepu in v rokah in je zato kar frčal v roke natakaric, marsikak «metuljček» pa je izginil v torbice sladkih deklic, ki so frlele vedno okrog vlomilcev, kakor vešče okrog luči. Čudno je, kako se take «sorodne duše» hitro najdejo ter v trenutkih intimnosti izblebetajo marsikaj na uho dekletom, kar postane kasneje zanje usodepolno.

Enak slučaj je odločal tudi pri aretaciji Sitarja in njegovih tovarišev. Ljubljana je sicer že precej velika, vendar opazi lahko vsakdo, ki se zato zanima, da so sumljivi tipi vedno v skupni družbi. Sitarja si srečaval sedaj tu sedaj tam in če si počakal par minut, mu je že prišla nasproti Gabrijela Vovkova, Matkova ali pa Mina Florjančičeva, ki je tudi v zaporu. Ker se po lokalih v mestu niso mogli shajati, so iskali potom prijateljic razna stanovanja v predmestjih, prave orgije pa so uganjali v prosti naravi. Pred dobrimi 14. dnevi, ko še ni pritisnil tako strašen mraz, so imeli navado, da so se zbirali na Rožniku, na takozvanih francoskih okopih. Ker skozi mesto niso hodili v družbi, temveč posamič ali največ v parih, so si dajali znamenja s posebnim žvižgom, ko so se bližali dogovorjenemu mestu. Čim so bili vsi zbrani, so porazdelili moški straže, nakar se je razvil sestanek v nebrzdane strasti. Večkrat so imeli s seboj tudi nekega pekovskega pomočnika s fotografskim aparatom, ki je posamezne prizore fotografiral. S seboj so imeli navadno tudi vino, sladkor ter razna jedila, kar so nakupili v delikatesni trgovini. Sestanki so se redno vršili okrog 3. popoldne. Zvečer so se vrnili v mesto, dekleta spat k sumljivim prijateljicam na Glince ali v Zeleno jamo, moški pa na «delo». Ker na večje vlome niso vedno mogli računati in so ti zahtevali temeljitejšo pripravo, so se bavili tudi z drobnim delom — z žeparstvom in manjšimi tatvinami.

Boj s hajdukom Aničićem

En orožnik ubit, dva ranjena. Aničič pobegnil.

Notranje ministrstvo je razpisalo te dni 25.000 Din nagrade za onega, ki bi privedel Jovana Aničiča iz miloševskega sreza v Srbiji, živega ali mrtvega. Aničić je bil že leta 1922. v Čačku obsojen radi številnih zločinov na 20 let težke ječe. Prepeljali so ga takrat v kaznilnico v Lepoglavi, kjer je stalno premišljeval, kako bi pobegnil. Lepega dne je prišel na primerno idejo. Izjavil je, da je izvršil v Novem Pazarju neko razbojništvo. Bil je prepričan, da ga odpošljejo radi preiskave tjakaj. Tako se je tudi zgodilo. Ko pa so ga orožniki pripeljali v Novi Pazar, se je takoj ugotovilo, da zasleduje Aničić posebne načrte in so ga zato poslali nazaj v Lepoglavo. Na povratku pa se mu je posrečilo pobegniti. Čim se je vrnil v svoj rojstni kraj Miličevo selo, je nadaljeval hajdukovanje in se pojavil često tudi v užički oblasti. Poznavajoč dobro tamošnje ozemlje, se je znal izogniti spretno vsem zasledovanjem.

Pred par dnevi je dobil veliki župan užiške oblasti obvestilo, da se skriva Aničić pri svojem pajdašu Marku Radoviću, čuvarju posestva samostana Jovanja. Poslal je takoj tjakaj iz Požege močan žandarmerijski oddelek pod vodstvom Vekoslava Babića in policijskega uradnika Kaličanina. Orožniki so se popolnoma neopaženo bližali hiši, v kateri se je skrival Aničić. Ko je bilo obkoljevanje končano, sta Babić in policijski uradnik pozvala Aničićevega pajdaša Radovića, naj pride iz hiše. Mesto odgovora pa so pričele pokati iz hiše puške. Orožniki so pričeli takoj odgovarjati, nakar se je razvil štiri ure trajajoč boj, ki je trajal do 6. zjutraj. Takrat je Aničić nepričakovano vrgel skozi okno bombo na mesto, kjer je bilo zatočišče skupine orožnikov. Bomba je eksplodirala in enega orož-

KINO IDEAL

predvaja danes zadnji dan ljubko veseloigro, polno zdravega humorja in smeha

„Izgubila se je nečakinja"

z dražestno, lepo **Kseniljo Desni.**

Jutri

Zadnji JACKIE COOGAN film

„Mali Robinzon"

Predstave vsak dan pop. 3. 1/2 5., 6, 1/2 8. in 9. uri, v nedeljah in praznikih tudi ob 1/2 11. uri dopoldne.

nika ubila, dva pa težko ranila. Aničić je ta trenutek zmešnjave izkoristil in pobegnil iz hiše, dočim so njegovega pajdaša Radovića pri enakem poskusu orožniki zgrabili in odvedli v zapor.

Pismo iz Šmarja pri Jelšah

Šmarje pri Jelšah, 5. decembra.

O javnem življenju našega prijaznega trga se je slišalo v zadnjem času prav malo. Zdi se, kakor da bi šedaj, ko je zapadel prvi sneg, spalo vse zimsko spanje. Vendar pa temu ni tako. Kulturno delo in družabno življenje se je začelo ravno v poslednjem času zelo živahno razvijati in je upati, da pridemo polagoma nazaj v one prijetne razmere, ki so vladale pri nas pred leti. Sovraštvo med strankami in strujami se je nekoliko poleglo, ker so ljudje uvideli, da je tako stanje nevzdržno in v kvar tako skupnemu življu, kakor posameznikom. Kar se tiče kulturnega dela, se zlasti Sokol prav pridno razvija in neumorno deluje. Ker na gradnjo novega sokolskega doma radi pomanjkanja sredstev za enkrat ni misliti, si je ustvaril Sokol v bivših Pustekovih trgovskih prostorih začasen sokolski dom. Postavil si je tam nov prav okusni gledališki oder, s krasnimi kulisami, katere je naslikal bivši učitelj, br. Rudež. Škoda za našega brata, da je odšel v Beograd. Za njegov trud in požrtvovalno delo mu ostane šmarski Sokol vedno hvaležen. Sokolska dvorana je sicer za naše razmere malo premajhna, vendar pa v ostalem odgovarja tem zahtevam. Razen telovadbe in gledaliških iger se vršijo v sokolski dvorani tudi pevske vaje.

V novem sokolskem domu je priredil Sokol tekom jeseni štiri igre, od katerih je najbolj ugajal Nušičev «Narodni poslanec». Igralci so igrali tako izvrstno, da bi nastopili lahko tudi na mestnih odrih. Zadnjo nedeljo, dne 29. novembra pa so igrali Nušičevo «Sumljivo osebo», ki je uspela zelo povoljno in je bil tudi obisk jako časten. Vsaka igra je obenem v zvezi s petjem, katero vodi še vedno naša dična sestra Zinka, ki nastopa tudi kot režiserka. Vsa čast in priznanje požrtvovalni narodni učiteljici in Sokolici, ki ima z raznim poučevanjem toliko truda.

Na dan narodnega ujedinjenja je priredil Sokol telovadno akademijo, pri kateri so nastopili člani, članice in naraščaj ženske in moške dece. Naravnost čudili smo se uspehu. Člani so izvajali pod vodstvom načelnika Stupice na orodju naravnost umetne točke. Tudi članice pod vodstvom načelnice sestre Vide so telovadile zelo eksaktno. Največje priznanje pa so želi malčki ter Sokolič Tašner, ki nam je tako krasno deklamiral sokolsko pesem. V jeseni se je ustanovil tudi šramel - kvartet, tako imenovani «Zinkovci» ali «Ropretovci», ki nas razveseljujejo s prijetno godbo.

Kakor kaže, bomo imeli v tej zimski periodi vedno dovolj domače zabave, da je ne bo treba iskati v mestu. Čakamo samo še, kdaj se postavijo enkrat na noge naši mnogoštevilni lovci ter priredijo lovski ples, četudi samo v lokalnem obsegu. V ostalem pa želimo, da nastanejo v Šmarju razmere, kakor jih opažamo drugod, kjer se namreč posamezna društva medsebojno podpirajo. Ako pa že to ni mogoče, naj vsaj preneha dejansko nasprotovanje in videli boste, da bo to vsem v korist in da bo uspeh pri posameznih prireditvah potem tem lepši. Živeli narodni delavci!

Razmere na vrhniški železnici

Naročnik nam piše: Da se obrat na stranskih železnicah ne vrši z enako točnostjo, kakor na glavnih progah, je stara stvar. Vse gre bolj — po domače. Tudi glede vrhniške železnice bi se dalo marsikaj povedati, toda kdo bo sitnaril. A to, kar se dogaja zadnje dni, presega že vse meje! Vlak št. 6935 ima po službenem voznem redu odpeljati z Vrhnike ob 9.23 dop. in priti v Ljubljano ob 10. dopoldne. Ta vlak ima skoraj vedno več ali manj zamude. V četrtek 3. decembra je odpeljal z Vrhnike šele ob 10., v petek 4. decembra pa šele ob 10.26. Ljudje morajo čakati v tem mrazu po celo uro na odhod vlaka. Kar je pa najhujše, je to, da morajo čakati v *nezakurjenih vozovih* ali pa *nezakurjeni čakalnici*. Da so vozovi nezakurjeni, je končno razumljivo, ker stroj ni priključen, ali naravnost neodpustljivo je, *da se v tem mrazu niti čakalnica ne kuri.* Čakalnica na Vrhniki ni bila letos menda sploh še nobenkrat zakurjena, čeprav je kazal toplomer že parkrat — 16 C.

Pravijo, da zamuda pri odhodu vlaka št. 6935 nastane radi tega, ker je treba najprej prešiče spraviti v konzervno tovarno. Razumemo zamude, če jih zakrivi kak slučaj, ki ga ne more predvidevati. To pa, kako se spravijo prešiči v konzervno tovarno, se da prav lahko vnaprej preračunati in jih spravljati tak čas in na tak način, da ne bodo osebni vlaki imeli po cele ure zamude. To vendar ne gre, da bi radi par prešičev potniki ob celi progi čakali po celo uro na odhod vlaka in to pri takem mrazu v nezakurjenih čakalnicah!

Z vlakom, ki pride šele ob 11. v Ljubljano, vrh tega ni prav nikomur pomagano, ker je celo dopoldne izgubljeno in potniki v tem kratkem času v Ljubljani ne morejo prav ničesar opraviti. Pa t di dobre volje, iti ljudem na roko, je pri železniškem osobju premalo. To se vendar da vsaj približno izračunati, čez koliko časa bo vlak odpeljal. Naj bi se v takih slučajih na kolodvorih razglasilo: vlak ta in ta ima toliko in toliko zamude! Ljudje bi potem šli ali domov, ali v bližnje hiše, da bi bili vsaj na gorkem. Zgodi se pa včasih prav narobe. Če vprašaš, ali bo vlak imel zamudo, ali bo odšel v predpisanem času, dobiš tak odgovor, da ne veš, pri čem si. Ne preostane ti drugega, kakor: čakaj in prezebaj! Na Vrhniki sami bi bilo še praktičnejše, zamudo vlakov razglašati tudi pred pošto. Saj ni treba drugega, kakor da postaja telefonično obvesti pošto o zamudi, pošta pa razobesi zunaj tablico in zamudo zabeleži. Vrhniški kolodvor je ¼ ure iz srede trga, pošta je pa v sredi in kdor gre na kolodvor, gre skoraj gotovo mimo pošte. Zato bi bili taki razglasi ljudstvu v veliko korist, stali bi pa nič.

Danes, v soboto, so imeli prešiči zopet prednost pred potniki, vendar je bilo zamude samo 33 minut. Mraza — 16° C, toda čakalnica je bila že zakurjena. Kakor je videti, je imela splošna ogorčenost potnikov vsaj ta uspeh, da se je našel premog za čakalnico.

Pozivamo direkcijo državnih železnic, naj v tem pogledu napravi red!

Zastonj ne da danes nobeden ničesar, pač pa Vam more nuditi vsakovrstne **zimske suknje,** kratke in dolge, **usnjate suknjiče, zimske obleke,** posebno pa razna oblačila za šoloobvezne po **skrajno nizkih cenah** edinole konfekcijska tovarna

FRAN DERENDA & CIE., LJUBLJANA.

Svoje izdelke prodaja v detajlni trgovini na Erjavčevi cesti 2 (nasproti Dramskega gledališča).

Naši v Ameriki

ZGODOVINA AMERIŠKIH SLOVENCEV.

V Chicagu je te dni izšlo obsežno delo »Ameriški Slovenci«, za katerega je Slovenska narodna podporna jednota že od svoje konvencije v Clevelandu leta 1921. pripravljala gradivo. To je največje delo, kar jih imamo o priseljevanju Slovencev v Ameriko, o slovenskih kolonijah, organizacijah, gospodarskem in kulturnem življenju Knjigo je spisal Jože Zavertnik.

»Ameriški Slovenci« je knjiga velikega formata na 632. straneh, razdeljena v štiri dele. Prvi del je splošen in se peča z ameriško zgodovino od odkritja Amerike skozi raziskovalne dobe do snovanja ameriške republike in malone do današnjega dne. Ta del je tudi najobsežnejši ter zavzema skoro tretjino knjige. Bržkone je ta del knjige tudi najbolj podrobna zgodovina Amerike, kar jih je kdaj izšlo v slovenskem jeziku.

Drugi del knjige je kraški. Peča se z delavskim gibanjem v Ameriki. K boljšemu razumevanju življenja med ameriškimi priseljenci je bil nedvomno tudi ta del potreben, kajti slovenski priseljenci so v veliki meri delavci Umevno, da je njih življenje že od početka priseljevanja iz Evrope v ozkem stiku z delavskim gibanjem v Ameriki.

»Naseljevanje Slovencev in naselbine« je obsežen del knjige, za slovenski življej poleg zadnjega dela, ki se bavi s Slovensko narodno podporno jednoto, najzanimivejši. V tem delu beremo najprej splošen pregled priseljevanja Slovencev v Ameriko, potem pa opis naselbin po državah Unije in Kanade.

Zadnja dva dela knjige sta posebno zanimiva Opisujeta nam življenje in nehanje ameriškega slovenstva: organizacijske poizkuse, uspehe pri gospodarskih, kulturnih in političnih organizacijah in boje, katere je napreden slovenski element preživel z nazadnjaško priseljeno slovensko duhovščino. (Ti boji se vrše še danes.)

Knjiga stane pet dolarjev, kar je zmerna cena za njeno obsežnost, ličnost in trpežno vezbo. Krasijo jo tudi lepe slike, katerih je nad dvesto. Slike predstavljajo portrete iz zgodovine, važne dogodke, slovenske domove, naprave, farme, fotografije slovenskih društev, konvencije itd. Knjiga je bila tiskana v tiskarni Slovenske narodne podporne jednote v Chicagu.

ZAHVALNICA V AMERIKI.

Zahvalnica Thanksgiving Day) pade v Združenih državah običajno na zadnji četrtek meseca novembra. To je v Uniji imeniten praznik, katerega mora vsaka ameriška družina proslaviti s puranom, pogačo iz buč in kompotom iz brusnic. Vse to Američane spominja na slabe čase, ko so prihajali z Angleškega prvi stalni naselniki v 17. stoletju (pilgrimi), ki so bili v divjini radi slabih letin obsojeni na lakoto. Pogina so jih rešili številni divji purani v poznojesenski dobi Odtod Zahvalnica s tradicijonalnimi purani.

Slovenski priseljenci so ta praznik še boli posvetili Združili so starokranjsko zahvalnico z ameriško. Če pogledamo po slovenskem časopisju v Ameriki, vidimo neštete oglase, dopise in naznanila, ki se pečajo z vabili za proslavo Zahvalnega dne. Ponekod prirejajo društva na ta dan vinsko trgatev s pompom vaškega življenja v domovini: s čuvajem, harmoniko, viničarji v narodnih nošah, županom in štrukiji namice županje. Drugod so boli ameriškanski: naznanjajo samo domačo zabavo pri puranu in moštu (tega imajo ameriški Slovenci rajši kot kompot iz brusnic). Veliko je plesnih prireditev, iger, pevskih nastopov, koncertov in najrazličnejših zabav, za katere se Slovenci v Ameriki vzlic slabšim življenskim razmeram še vedno ogrevajo.

•

Kulturni drobiž. Pevski zbor »Jadran« v Clevelandu je s pevci društva »Zarja« istotam imel velik koncert v nedeljo dne 15. novembra. — Iz Newyorka javljajo, da je prispel z »Mauretanijo« Ivan Meštrović, hrvaški kipar, katerega dela so sedaj na razstavi v Clevelandu. Za njegova dela vlada velikansko zanimanje. Zelo ga oglašajo po ameriških časopisih. Dne 26. novembra mu priredijo slovenska društva v Clevelandu velik banket. — Jugoslovenski pevski zbor »Zora« v Chicagu je imel v nedeljo dne 15. novembra opereto »Caričine Amazonke«. Istotam je slovenski dramski odsek uprizoril dramo »Grobovi bodo spregovorili«.

Smrtna kosa. Na Library v Pennsylvaniji je umrl Tone Košir, doma iz Borovnice na Notranjskem. Mrtvega so našli lovci iz okolice. Star je bil šele 24 let. — V Gardinerju, Montana, je umrl John Mikolič, rojak iz Velikih Brusnic na Dolenjskem. — V Roundupu, Montana, je umrla Margareta Jelar.

V Clevelaadu, koncem novembra. A. K.

Dopisi

KRANJ. Poleg veličastne pokloitve na Prešernovem grobu, ki se je vršila dne 3. decembra, hoče Kolo jugosl. sester v Kranju dostojno proslaviti 125-letnico rojstva našega pesnika — prvaka še s prireditvijo «Prešernove akademije» dne 7. decembra ob pol 9. uri zvečer v gledališki dvorani Narodnega doma. Na akademiji sodelujejo naši odlični kulturni delavci po naslednjem sporedu: 1.) A. Nedved «Pod oknom», dr. Ipavic «Zapuščena» in dr. Jenko «Strunam», izvaja godalni kvartet orkestra Narodne čitalnice. 2.) Prešeren in njegova doba, govori univ. prof. g. dr. Kidrič. 3.) A. Hajdrih «Pod oknom», K. Mašek «Strunam», poje moški zbor Narodne čitalnice. 4.) Prešeren: Sila spomina, Krst pri Savici — uvod, Neiztrohnelo srce, recitira tragedkinja ga. Marija Vera. 5.) Pr. S. Vilhar: Nezakonska mati in Ukazi, poje operna pevka ga. Lovšetova. 6.) J. Michl: Pevcu, Pr. S. Vilhar: Mornar, poje konservatorist g. Marjan Rus. 7.) K. Mašek: Barkarola, orkester. 8.) Živa slika: Slava Prešernu. Soliste spremlja na klavirju pianistka gdč. Vera Majdičeva. Po akademiji družabna zabava. K tej počastitvi Prešernovega spomina, ki bo, kakor razvidno, tudi prvovrsten umetniški užitek, ni vabljeno le kranjsko meščanstvo temveč tudi zastopniki kulturnih društev in ustanov iz Ljubljane.

RADOVLJICA. Danes, dne 6. decembra priredi pevsko in glasbeno društvo «Sloga» iz Ljubljane koncert v Sokolskem domu z izbranim sporedom. Začetek ob pol šestih popoldne. Opozarjamo občinstvo na prireditev in na izredno priliko, ki se nam ne nudi vedno, da bi mogli poslušati koncert izbranih moči.

JESENICE. Sokolsko društvo Jesenice priredi danes ob 18. uri zvečer narodno igro «Dom». Gostuje javorniški Sokol. Vstopnina običajna. Čisti dobiček je namenjen za zgradbo sokolskega doma na Jesenicah.

SODRAŽICA. Danes, dne 6. decembra proslavi sokolsko društvo dan ujedinjenja s slavnostno akademijo, ki se bo vršila v prostorih br. Fajdige. Na programu so telovadne, pevske in deklamacijske točke. Sodeluje društveni tamburaški zbor. Narodno občinstvo uljudno vabimo k obilni udeležbi. Vstopnina je prosta, pač pa se bodo pobirali prostovolini prispevki v korist Jug. Sokolskega Saveza.

LITIJA. Sokolski praznik je proslavil tuk. Sokol dne 1. decembra s prav lepim nastopom. Narodno zavedno občinstvo, ki se ni strašilo skrajno slabega vremena, je z zanimanjem sledilo telovadnim nastopom dece pod vodstvom br. Vidica in naraščaja, ki ga je vodila s. Danica Habjan. Govor br. staroste in zakletva članstva sta navdušila navzoče — in iz mladih in starih grl je zadonela himna «Bože pravde» — ki je zaključila proslavo.

ŠOŠTANJ. Gledališki odsek šoštanjskega Sokola nam je «Legijonarje» 21. in 22. novembra predstavil tako dovršeno, da smo z veseljem posetili še tretjo predstavo dne 29. novembra. Smelo trdimo, da bi se Lavra (ga. Rakuša) in Boštjan Jež (gosp. Šmigovc) lahko pokazala na večjih odrih. Ana, prijateljica Lavre (ga. Bajtova) zasluži priznanje v polni meri. Nande (g. Koren) je z vsakim nastopom boljši in je tudi tokrat docela odgovarjal. Neprisiljen in vendar strumen nastop legijonarjev, njim na čelu Ipavec (g. Svet), je izzval prisrčen aplavz. Brnjač (g. T. Kurnik), Rak (g. Bajt) Barbka (ga. Da. Kurnikova), kakor tudi ostali igralci, pa so nam že znane moči, ki imajo uspeh pri vsakem nastopu že zajamčen. Orkestra pa smo se tako privadili, da si predstave brez njega ne moremo misliti in bi ga šele prav cenili, ako bi ga ne bilo. Veselimo se že na «Rokovnjače», ki pridejo prihodnje dni na oder in upamo, da se razdelitev vlog istotako posreči, kakor pri «Legijonarjih». Pač pa prosimo gospoda režiserja, da skrbi za točen začetek. —ec.

MEŽICA. V soboto, dne 28. novembra zvečer se je vršilo v društvenih prostorih predavanje br. prof. Šumljaka iz Maribora o «Češki zgodovini v zvezi s splošno zgodovino Slovanov». Brat prof. Šumljak nam je opisal z jedrnatim govorom zgodovino od najstarejših časov, ko so bivali Slovani še za Karpati in do današnje češkoslovenske države. Predavanje je bilo nad vse zanimivo in podučno ter važno zlasti za one brate, ki se nameravajo udeležiti zleta v Prago leta 1926. Mariborski župi in brat prof. Šumljaku smo za to predavanje jako hvaležni in želimo, da nam župa o priliki pošlje še kakega predavatelja.

PTUJ. Podružnica «Jadranske Straže» v Ptuju priredi na praznik dne 8. decembra izlet v Ivanjkovce. Odhod iz Ptuja ob 10. uri dopoldne, povratek ob 9. uri zvečer. Vabijo se vsi člani, kakor tudi prijatelji društva, da se udeležijo izleta. Posebno se vabijo Ormožani in Ljutomerčani, da se pri družijo ptujskim izletnikom. Vožnja je polovična. Prijave sprejemajo predsednik, tajnik in blagajnik do vključno pondeljka, dne 7. decembra do 12. dop. — Odbor.

MALA NEDELJA. Narodno kulturno društvo je bilo prisiljeno vsled malomarnosti nekaterih brezbrižnežev, ki niso hoteli vposlanih srečk vrniti niti istih plačati, nekaj časa odlašati s priobčitvijo seznama izžrebanih številk efektne loterije. Ni torej krivda društva, kar naj blagovolijo vsi, ki so morali na izkaz dalje čakati, upoštevati. Vsem pa, ki so loterijo podpirali na ta ali oni način, se iskreno zahvaljujemo. Čeravno ni uspeh tak, kakršnega bi s podporo vseh merodajnih činiteljev lahko dosegli, vendar se bo stoletnica dr. Razlagovega rojstva lahko proslavila s odkritjem spomenika v avgustu 1926. Prosimo še torej vse, ki nam pri loteriji niso bili naklonjeni, da društvu s prispevki omogočijo in podprejo prireditev velike Razlagove slavnosti in postavitev dostojnega spomenika.

ORMOŽ. Od torka na sredo je preminula sestra splošno priljubljenega in širom domovine znanega Lovra Petovarja — gospa Julka Veselič, roj. Petovar. Zvečer je bila pri slavnosti ujedinjenja, ki jo je priredila meščanska šola v Ormožu še prav dobre in židane volje, v noči pa jo je nenadoma in hitro strla srčna kap. Pokojnica je bila blaga, mirna duša, ki je nosila breme življenja vseskozi z občudovanja vredno potrpežljivostjo in o svojih križih in težavah ni nikdar tožila. Kljub blagostanju je bila skromna, vsakemu je privoščila par ljubih besed. Bila je članica vseh naprednih ormoških društev že od časa sem, ko se je stalno preselila v Ormož. Svoja dva otroka je posebno ljubila, vzgajala ju je v sokolskem duhu in upa, da ji bosta enkrat v sokolski kras materinske vzgoje. Brez hrupa je gospodarila doma, bila je tih poveljnik velikega trgovskega aparata svojega moža, znanega trgovca Ivana Veselča, ki so ga trgovski posli žal prevečkrat zaposlili izven domačega kraja. Vse to je zapustila trenutno — Julke Veselič ni več. V četrtek so pospremili ormoški Sokoli svojo dolgoletno sestro k zadnjemu počitku na domače pokopališče. Njen pogreb je bil priča njene velike priljubljenosti med narodom. Vkljub delavniku in slabi poti se je nabralo na glavnem trgu v Ormožu nebroj občinstva od blizu in daleč, da spremlja truplo drage pokojnice na poslednji poti. Sokolski pevci so ji zapeli ob domu in ob grobu pretresujoči in večno lepi žalostinki «Vigred» in «Gozdič je že zelen», bratje so jo prenesli na voz in z voza v prerani grob, požarna bramba pa ji je svetila na njenem poslednjem potu. Julka Veselič je zaspala. Spavaj mirno san večnosti!

VAN KASTER CACOA

Sokol

Sokolom-sportnikom v premislek

Telovadba in sport si nista nasprotnika, ker stremita oba za dosego telesne moči in za okrepitvijo telesnega zdravja. Sokolstvo po svojih principih in po stremljenju tudi ne nasprotuje sportu vobče, saj obsega sokolski telovadni sestav skoraj vse panoge telesnih vaj, ki jih goji tudi sport. Poudarjamo pa vselej in dosledno, da zahteva sokolska vzgoja vsestranosti in da zabranjuje pretiravanje. Glede poslednje točke pa ne moremo vselej trditi, da jo vpošteva sport. Med sportniki je mnogo Sokolov in tudi članov telovadcev, da celo najboljši telovadci so navadno tudi najboljši sportniki in dosežejo v gotovih sportnih panogah najlepše in najboljše uspehe, kar vidimo v poslednjem času tudi pri nas. Ni torej naš namen v nastopnem slučaju nastopati proti sportu ali odvajati telovadce Sokole od udeležbe pri sportnih prireditvah, ki so v soglasju s sokolskimi načeli, pri čemer v prvi vrsti mislimo na lahko atletiko, plavanje, smučanje, sankanje in podobno. Smatramo pa za svojo dolžnost, da opozorimo br. telovadce na nekatere sportne izrodke, ki so v stanu povzročiti težke napake in zapustiti zle posledice onim, ki se udeležujejo takih «sportnih prireditev», kakor je naslednja.

Da bo zadeva popolnoma pojasnjena z znanstvenega stališča in da ne bo izgledala kakor proti sportu namerjena ost, priobčujemo mnenje, ki ga je izdal znanstveni pododsek zdravniškega odseka pri Jugoslov. Sokolskem Savezu. Ta znanstveni pododsek ima med drugimi tudi nalogo, da motri in ir iskuje vpliv posameznih telesnih vaj na razvoj človeškega telesa in da v slučajih, kjer opazi nedostatke, poseže vmes in jih zabrani ali odstrani.

Znanstveni pododsek pravi:

Naša dolžnost je opozoriti br. telovadce na najnovejši izrodek ljubljanskega sporta. Moramo to storiti, ker so nekateri Sokoli tudi člani sportnih društev in se morda udeležijo jutrišnje sportne prireditve. Storimo pa to tudi v nadi, da se v bodoče čim energiczneje odsvetuje Sokolom udeležba pri takih prireditvah, ki nasprotujejo tudi pravemu sportnemu duhu.

Določena sta namreč 1. tek preko Ljubljanskega gradu in 2. cross-country-tek na Rožnik.

Poudarjamo, da je izbrani teren izredno težak in zahteva od telesa v celoti kakor od posameznih organov v razmeroma kratki dobi tako delovanje, ki ga smemo imenovati brez pretiravanja maksimalno. O tem se prepriča vsakdo, ki hoče izračuniti delo človeškega telesa pri tej pretirani telesni vaji. Če vzamemo pri Ljubljanskem gradu nivojsko diferenco 64 m — tek se vrši po Študentovski ulici po strmini do gradu — in če premerimo pretečeno progo, ki znaša 550 m, dobimo za dve in pol minute — v kateri dobi se je namreč ta proga pri treningu faktično pretekla — 4480 kgm, izvršenih od človeškega telesa. Toda to delo je izračunjeno le z ozirom na nivojsko diferenco, poveča se pa še po delu vodoravne komponente in za delovanje drugih organ , t. j. pljuč in pred vsem srca. Ako primerjamo to delovanje človeškega telesa skozi dve in pol minute, vidimo, da deluje človeško telo v tem času tako intenzivno kakor konj. Še več se zahteva od človeškega telesa pri cross-countryju, ker je teren tam še težji.

Iz teh razlogov, ki so za vsakega mislečega človeka prepričevalni, naj se sokolskim telovadcem predoči nezmiselnost in škodljivost takih telesnih vaj. Če se uvajajo v sport take bravure in rekordi dvomljive vrednosti, ne dopuščajmo svojim članom udeležbe pri tem najnovejšem domačem izrodku.

S tem svarilom smo upozorili telovadce na napako, ki se je pojavila med našimi sportnimi krogi, imajoč pri tem pred očmi le škodo, ki lahko nastane posameznikom pri pretiravanju telesnih vaj. Prepričani smo, da bo tudi sportnim krogom tako znanstveno svarilo dobrodošlo in da se bodo v bodoče izogibali pretiranih zahtev od svojih tekmovalcev.»

Najlepši film sezije 1925—26 iz

oficirskih krogov

bo Ljubavni ogenj Liane Haid, Alfonz Fryland.

Pridita

v kino «Dvor»

Dve novi sokolski knjigi

Mačevanje dugom palicom (baton). Po češkom od dr. Jindřicha Vaničeka priredio Drag. Šulce, zamjenik načelnika JSS. Zagreb 1925.

Znani hrvaški strokovnjak br. Šulce v Zagrebu je v lastni založbi izdal drobno knjižico pod gornjim naslovom. To je prevod Vaničkove knjige iz češčine. Mačevanje z dolgo palico ali baton je izvrstna telesna vaja, prenešena iz francoskega telovadnega sistema na Češko in od tam tudi k nam. Redko se vidi baton izvajan pri naših telovadnih nastopih, to pa zaradi tega, ker ga malokdo obvlada zaradi težkoče. Za dobro izvedbo je treba mnogo vaje in seveda znanja vseh gibov. Ker nismo imeli doslej potrebne razlage in popisa vaje, zato se nihče lotil teh vaj. Brat Šulce je dal s svojo brošurico nove vzpodbude za baton, ker je točno in jasno popisa' vse gibe in položaje, ki so za izvajanje batona potrebni. Vsak telovadni strokovnjak se bo lahko po Šulcejevem popisu naučil teh lepih udarcev in kritja ter iz njih sestavil kombinacije, ki bodo dale lepo sliko in borno gradivo za vežbanje. Kakor smo že omenili, lahke te vaje niso ni za začetnike tudi. Kdor hoče baton dobro in pravilno izvajati, mora imeti najmanj proste vaje v polni oblasti, ker sicer bo baton karikatura.

Knjižica je pisana v hrvaščini, vendar bo vzlic temu našim prednjakom dovolj jasna, ker je terminologija tudi za naše člane povsem razumljiva. Knjižica spada v vsako sokolsko biblioteko, bratje načelniki pa naj jo dobro prouče enemu ali drugemu bo vzgla la zanimanje za to panogo. Br. Šulceju gre zasluga, da je zdaj poleg boksa — kar je izdal pred štirimi leti — obelodanil tudi baton.

Druga novost je knjiga:

Sokolske reči dr. Laze Popovića.

I. deo. Uredio Dušan Bogunović. Zagreb 1925.

Kdo izmed starejših jugoslovenskih Sokolov ne pozna brata dr. Laze Popovića? To je tako znana sokolska osebnost še izza predvojne dobe, da ga na Hrvatskem, v Vojvodini, Bosni in Hercegovini pa tudi v Srbiji poznajo vsi, ki so količkaj živeli v sokolski organizaciji. Br. dr Laza Popović je bil ustanovitelj srbskega Sokolstva v pokrajinah bivše Avstro - Ogrske in v Bosni ter Hercegovini. Idealen človek in navdušen Sokol iz Srem. Karlovcev je znal v sokolske vrste zanesti narodnostno zavednost in misel za ujedinjenje južnih Slovenov. V tej smeri je deloval ves čas in zlasti mnogo pripomogel k razširjenju jugoslovenske ideje s svojimi spisi, ki jih je priobčeval v «Srbskem Sokolskem Glasniku», čegar urednik je bil, in v drugih listih. Pisal pa ni samo idejnih člankov, ampak tudi razprave o telovadbi, ker je bil sam telovadec — nastopal je tudi pri javnih nastopih — in je kot zdravnik poznal vpliv telovadbe na človeško telo. Brat Laza je sodeloval tudi pri ustanovitvi sedanjega JSS in je bil na prvem saboru v Novem Sadu izvoljen za predsednika oficijelnega glasila JSS Sokolskega Glasnika.

Br. Bogunović je zbral Popovićeve članke in jih izdal pod gornjim naslovom. Prvi del jih obsega 40 in so zanimivi zlasti za one, ki hočejo poznati takratne prilike, iz idejnega stališča pa imajo isto vrednost še danes. Knjigo, ki je pisana v cirilici, priporočamo našim društvom.

Sokolsko društvo Vič. Radi slabega vremena preložena proslava 1. decembra in zaobljuba članstva se bo vršila v torek, dne 8. t. m. ob 8. zvečer v Sokolskem domu. Po proslavi družabni večer. Za člane udeležba obvezna. — Zdravo!

Sokolsko društvo Mežica. Na izrednem občnem zboru dne 28. oktobra je bil izvoljen za starosto brat Franjo Petrič.

Sokol Šiška priredi 8. decembra v društveni telovadnici popoldne ob 5. uri proslavo ujedinjenja Jugoslavije. Na sporedu je slavnosten nagovor staroste, predavanje, — deklamacije, svečana zaobljuba članstva ki so vstopili v tem letu, oziroma še niso položili zaobljube. Odbor vabi vse članstvo in narodno misleče občinstvo na to prireditev. — Zdravo! — Odbor.

Radi pozne sezije se prodaja preostalo 7750-

zimsko volneno blago

velour, double, sukno za plašče in obleke

pod lastno ceno

15 do 30% popust,

vse drugo blago priznano najnižje cene

A. POTOKAR

LJUBLJANA, pole trga pri Zmajskem mostu.

Norveško ribje olje (Dorsch) in **emulzijo** garantirano pristno, medicinalno, priporoča lekarna **Bahovec, Ljubljana,** (pri čevljarskem mostu)

Domače vesti

Miklavž in davki

Z davki je Miklavž najdarežljivejši. Pri nas se ne da nič utajiti, na Francoskem pa je že malo bolje. Po trditve nekega parfumerijskega veleindustrijalca, ki je napisal članek v «Figaru», je na Francoskem utajenih 18 milijard frankov fronka ali davka, a proračun je navzlic temu v redu. Pač pa dolgovi napram Ameriki tarejo francoske vlade. In vendar, kako enostavna je rešitev:

Par izkušenih slovenskih davčnih iztirjevalcev naj bi Miklavž poklonil Franciji. Kaj hitro bi bili poravnani dolžni obroki bagatelnih letnih šesterih milijard napram Ameriki in še bi bilo toliko preostanka, da bi Francija zopet lahko odprla banko za Evropo, kakor v zlatih časih pred svetovno vojno.

O, ljubi sveti Miklavž in Krampež, storita tako, da bo prav nam in naši zaveznici Franciji!

M. A. C.

• **Priprave za kraljev rojstni dan.** Rojstni dan kralja Aleksandra dne 17. t. m. se bo v vsej naši državi proslavil na svečan način. V vseh cerkvah se bo vršila služba božja, razen tega pa tudi revija vojaških čet.

• **Promocija.** Na graški univerzi je bil včeraj g. Jožef Jurin, sin poštnega oficijala v p. in hišnega posestnika v Ptuju g. Fr. Jurina, promoviran za doktorja prava. Čestitamo!

• **Izpremembe v državni službi.** Davčni upravitelj Miroslav Pirkmajer pri davčnem uradu Ljubljana mesto je imenovan za davčnega lustratorja v 2. skupini II. kategorije pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani. Profesor Mihael Presl na Srednji tehnični šoli v Ljubljani je iz 5. skupine pomaknjen v 4. skupino I. kategorije. Angela Černivec doslej administrativna uradnica pri šumski upravi v Beogradu, je imenovana za kancelistinjo pri direkciji šum na Sušaku.

• **Iz poštne službe.** V področju poštne direkcije v Ljubljani so po službeni potrebi premeščene naslednje poštne uradnice: Marija Tekavc od pošte Ljubljana 5 k poštnemu uradu Ljubljana 1, Olga Moser od pošte Ljubljana 1 k poštnemu uradu Dol pri Ljubljani, Justina Blinc iz Metlike v Toplice pri Novem mestu in Štefanija Šibovec od pošte Ljubljana 1 k poštnemu uradu v Ormožu.

• **Himen.** Železniški uradnik J. Kren v Mariboru se je poročil z gospodično Justino Renčelj, železniško uradnico v Sisku.

• **Ekonomsko komercijalna visoka šola v Zagrebu.** Minister prosvete je podpisal ukaz, s katerim se pretvarja dosedanja visoka šola za trgovino in promet v Zagrebu v ekonomsko-komercijalno visoko šolo z rangom univerze. Študij bo trajal 4 leta. Prihodnje leto se osnuje tak zavod tudi v Beogradu.

• **Deputacija učiteljskih upokojencev** je včeraj posetila ministra prosvete ter mu izročila spomenico o težkem položaju upokojenega učiteljstva. Deputacija je prosila, naj se upokojenci naknadno prevedejo na novi uradniški zakon. Minister je obljubil, da se bo zavzel za upravičene zahteve upokojenega učiteljstva.

• **Italijanska šola v Dubrovniku.** V Dubrovniku je znani tamkajšnji nišni posestnik Missoni na račun italijanske propagande kupil palačo na Gundulićevi Poljani, eno najlepših v vsem Dubrovniku. V tej palači je bil »Dom hrvatskega delavskega društva«. Omenjeni Italijanaš je kupil poslopje v svrho, da se v njem otvori — italijanska šola!

• **Dom materinskega udruženja v Beogradu.** Na slavnosten način je bil predvčerajšnjem v Beogradu otvorjen »Dom materinskega udruženja«. Slavnosti so se udeležili kralj in kraljica, ministra za narodno zdravje in prosveto, češkoslovaški in poljski poslanik, zastopniki civilnih in vojaških oblasti ter raznih kulturnih udruženj. Minister za narodno zdravje je nato otvoril higijensko razstavo.

• **Proračun mariborskega okrajnega zastopa.** Po določbi člena 59. zakona o okrajnih zastopih z dne 14. VI. 1866. dež. zak. št. 19. se s tem javno naznanja, da je razgrnjen proračun Okrajnega zastopa v Mariboru za leto 1926 od vštetega 4. decembra do vštetega 17. decembra 1925 javno v pogled v pisarni Okrajnega zastopa v Mariboru, Koroška cesta štev. 26/II. Morebitne pripombe k temu proračunu je vložiti v teku zgoraj določenega časa. — Vladni komisar: dr. Josip Leskovar, s. r.

• **Pobijanje trahoma.** Ministrstvo za narodno zdravje je izdelalo nov pravilnik o organizaciji in delovanju ambulatorijev za pobijanje trahoma (egiptovska očesna bolezen) ter odredilo, da se čimprej otvorijo novi ambulatoriji v vseh onih krajih, kjer je razširjena ta bolezen. Nekoliko takih ambulatorijev že obstoji.

• **Zavarovanje vojaških letalcev.** Glede zavarovanja vojaških letalcev je bil predložen narodni skupščini zakonski načrt s sledečimi glavnimi določbami: 1.) Za ukazne oženjence znaša državna podpora 80.000 za neukazne oženjence 50.000 Din. 2.) Za ukazne neoženjence 50.000, za neukazne 30.000 Din. Pod točko 1 se prizna še po 10.000 Din za vsako nepreskrbljeno in mladoletno moško odnosno neporočeno žensko dete, istotako za moške do končnega 27 leta, ako študirajo. Denarno zavarovanje pripada: 1.) Zakoniti ženi in deci umrlega; 2.) starišem umrlega, ako nima zakonite žene in otrok; 3.) nepreskrbljenim bratom in sestram umrlega, ako jih je vzdrževal in ako ne obstoji noben slučaj pod 1) ali 2) tega člena; 4) nepreskrbljenim testamentarnim nasledникom umrlega, ako ne obstoji noben slučaj pod 1), 2) ali 3) tega člena. Za slučaj pod 3) in 4) tega člena pripade zavarovalni za samo maloletnim bratom, oziroma maloletnim moškim nasledникom in neporočenim sestram oziroma neporočenim ženskim nasledникom, ako polnoletni bratje ozir. moški nasledniki študirajo, potem jim pripade zavarovalnina, ako nimajo čez 27 let. Zakon določa dalje še zdravljenje in pogreb na državne stroške, in so določbe veljavne tudi za čas od konca mobilizacije l. 1920 do sedaj.

• **Drugi tečaj za strojnike v Ljubljani** pri redi inspekcija dela za nadzorništvo parnih kotlov v Ljubljani ob sodelovanju. Urada za pospeševanje obrti v Ljubljani v mesecu januarju 1926. Vsak interesent naj prijavi svojo udeležbo najkasneje do 28. decembra pri Inspekciji dela za nadzorništvo parnih kotlov v Ljubljani, Krekov trg št. 10/I. Tečaj se bo vršil v večernih urah v prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani. Natančnejše informacije se dobe v pisarni inspekcije. Dan otvoritve se bo pravočasno pismeno naznanil prijavljencem.

• **Izpiti zobotehnikov in dentistov.** Ministrstvo za narodno zdravje je odredilo, da morajo kandidati za zobotehnike in dentiste plačati kot takso za izpit 1000 Din. Izpiti se vrše 4. januarja 1926. v ministrstvu za narodno zdravje.

• **Učitelji srbohrvatskega jezika.** Ministrstvo prosvete sprejme v državno službo tri učitelje, ki bi predavali srbohrvatski jezik na osnovnih šolah v Mariboru, Ptuju in Ormožu. Učitelji, oziroma učiteljice, ki reflektirajo na tako službeno mesto, naj se prijavijo personalnemu odseku ministrstva prosvete.

• **Talminavdušenje naših klerikalcev za pesnika Prešerna** se je sijajno razkrinkalo predlanskim, ko je naš prvi Prešernoslovec monsignor Tomo Zupan razstavil v Ljubljani pri Schwentnerju in v Katoliški bukvarni mnogoletni sad svojih naporov — rodopis pesnika Prešerna. Napredni listi so opozarjali tedaj občinstvo na to izredno trudapolno delo — »Slovenec« pa je molčal in ni smatral vredno, da bi s par vrsticami naznanil svojim bravcem, da je v Katoliški knjigarni razstavljen Prešernov rodopis. L.

• **Razstava slik v Murski Soboti.** Gospod akademični slikar Cvetko Ščuka, profesor risanja na drž. realni gimnaziji, je napravil v sokolski čitalnici v Murski Soboti razstavo slik. Na to razstavo opozarjamo slavno občinstvo.

• **Slovenski župan v trgu Sv. Lenart v Slovenskih goricah.** Poročali smo nedavno da so v doslej klerikalno-nemškutarski trdnjavi v trgu Sv. Lenart letos zmagali pri občinskih volitvah absolutno naprednjaki z dvema listama, klerikalci pa niti svoje liste niso mogli postaviti. Pred par dnevi se je vršila volitev župana in svetovalcev ter je bil izvoljen soglasno za župana tamošnji dolgoletni narodni borilec odvetnik dr. Milan Gorišek, za svetovalce pa gg. Srečko Kranjc, trgovec, Franc Recer, Krčmar in Henrik Toplak, krojač. Na večer po volitvah so priredili tržani spontano ovacijo zmagi slovenske misli v nekdaj tako zagrizenem nemškutarskem trgu. V povorki na čelu z gasilnim društvom so se podali z dosedanjim gerentom g. Franom Remom in poveljnikom gasilcev g. Kranjcem ob sviranju godbe pred hišo dr. Goriška, kjer mu je napravil pevski zbor iskreno podoknico, nakar je g. Rem v lepem govoru slavil 20 letno borbo za narodni prerod in osvobojenje trga Sv. Lenart.

• **Janko Pfeifer : Florida.** Tekom tedna je naša sicer pičla »šlagerska« literatura obogatela za dva plesna komada. Poleg že omenjenega »Dara« Shimmy-fota Janka Pfeiferja, o katerem smo že poročali, je pravkar izšla »Florida« od istega skladatelja. S slednjim plesnim komadom je predvsem ustreženo našim plesnim učiteljem oziroma pianistom, ki so doslej imeli na razpolago eno samo »Florido«, ki pa je vsled svoje kračine in monotonosti klicala po ustvaritvi nove. »Florida«, kakor je tudi naslov temu šlageriu«, je naše domače delo in jo vsem ljubiteljem vesele glasbe priporočamo. Na prodaj je v trgovinah Babka, Aleksandrova cesta in Kotler, Stari trg.

• **Lovska sreča.** Na veleposestvu R. Rošaka v Planini pri Sevnici sta dne 2. t. m. ustrelila graščinska lovca Jazbinšek in Ulaga v gozdu 110 kg težkega mrjasca. To je letos že drugi mrjasec, ki je padel na graščinskem teritoriju omenjenega posestva.

• **Slovenski biografski leksikon** izide v 6 zvezkih do konca 1926. Naročniki celega leksikona plačajo ali Din 500 takoj ali 90 Din za posamezni zvezek. Naročila vzame in oddaja prvi zvezek založnica **Zadružna gospodarska banka v Ljubljani in njene podružnice.**

• **Če Vas boli glava,** če se Vas loteva omotica, če Vas tišči v prsih, ali pa Vam bije srce posežite po preiskušeni Franc Jožefovi grenčici. Poročila višjih zdravnikov klinik za želodčne in črevesne bolezni javljajo, da je **Franc Jožefova grenčica** izvrstno delujoče, odvajalno sredstvo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralno vodo.

• **Redka ugodna prilika** se nudi vsakomur pri nakupu čevljev, ker tovarna čevljev Peter Kozina Ko. Tržič, razprodaja več tisoč parov raznovrstnih zaostankov pod lastno ceno, dokler traja zaloga. Blago je garantirano najboljše kvalitete, prodaja pa se samo v lastni podružnici v Ljubljani na Bregu št. 20.

Mamica,

danes je sv. Miklavž, kupi mi vstopnico, da se bom iz srca nasmejala burkam **Chaplina,** ki igra v

Elitni Kino Matica

Izvirno solingensko orodje znamke **britve, škarje, razrezne aparate, žepne in kuhinjske nože, jedilno orodje itd.** 6763-a

„Jeklo“ Stari trg 11 a

Za vse vrste oblačil

do Božiča

znižane cene

pri priznano solidni tvrdki

J. Maček

Ljubljana

• **Smrt vsled zastrupljenja s plinom.** Vdovo Vero Kalahar, stanujočo v podnajemu pri hišnem posetniku Albrechtu v Zagrebu, so našli predvčerajšnjim nezavestno v njeni sobi. V sobi so čutili penetranten duh plina. Domneva se, da je slabo zavrla plinovo cev. 78 letno starko so prepeljali v bolnico, kjer je že istega dne umrla.

• **Veliki vihari in povodnji v Južni Srbiji.** Med Strugo in Debrom v Južni Srbiji so veliki vihari in poplave uničili sedem mostov, med njimi tudi znani »peklenski most« ki so ga gradili z velikimi težkočami dve leti. Ceste Gostivar-Struga, Tetovo-Kičevo Štip-Kočane je zamedel sneg in imalo čete in orožniki čez glavo dela, da vzdržujejo zveze med posameznimi kraji vsaj za silo.

• **Ujani-beg zopet v ječi.** Kakor znano, je bila razsodba proti grajščaku Ujani-begu v Skoplju, ki je svojo ženo, bivšo učiteljico Milico Bogatinčević ustrelil od apelacijskega sodišča razveljavljena. Prvostopno sodišče je bilo Ujani-bega obsodilo na 20 let ječe. Sedaj pa je kasacijsko sodišče razveljavilo razsodbo apelacijskega sodišča ter potrdilo razsodbo sodišča prve stopnje. Ujani-beg se mora vrniti v ječo.

Najboljši film v decembru

JACKIE COOGAN

Mali robinzon

predvaja se od ponedeljka naprej v Kino «Ideal»

Fran Iglič, krojaški atelje :: **LJUBLJANA,** Kolodvorska 28 7099-4

Iz Ljubljane

u— **Mraz, sneg in ptički.** Zdaj, ko je zima pritisnila z vso močjo, ko vsakdo išče gorkega zatišja in ko je vse pod snegom, trpi največ naš ptičji svet. Po deželi se umaknejo ptički vsaj pod skednje ali si že kje najdejo streho in potrebne hrane, drugače pa je z ubogimi kljunčki v mestu in v neposredni okolici. Celo v Tivoliju se letos zanemarjajo hišice za ptičke in so brez živeža. Višje v gozdu pa so sprehajalci opazili že več ptičev - pevcev, ki sta jih pobrala kruti mraz in pomanjkanje krme.

a— **Naše državljanstvo** je prejel g. Albert Fuchs, družabnik tvrdke Turad in zastopnik češke tovarne čevljev Batá v Mariboru. G. Fuchs, kojega žena je Čehinja iz Prage, je sicer rojen Mariborčan, imel pa je doslej po očetu češko državljanstvo.

u— **Šentjakobska knjižnica v Ljubljani** Stari trg 11 je izposodila v novembru 4268 strankam 16.357 knjig. Knjižnica posluje vsak delavnik od 4. do pol 8. ure, ob sobotah pa že od 3. dalje in izposojuje najlepše slovenske, srbohrvatske, ruske, češke, francoske, nemške, angleške, italijanske, esperantske knjige in modne liste vsakomur, kdor se zadostno legitimira. Na razpolago so popolni imeniki knjig.

u— **Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani.** Skupna pevska vaja za «Burjo» se vrši v ponedeljek, dne 7. decembra ob četrt na 7. zvečer v pevski dvorani Glasbene Matice. Ker je nastop pred durmi, prosimo vse člane zbora, da se vaje sigurno udeleže.

u— **Miklavžev večer** priredijo člani kolizejskega odra danes v salonu restavracije pri «Levu» Gosposvetska cesta. Pričetek točno ob 8. uri. Po sporedu ples do 2. ure. Vstopnina prosta! Darovi se sprejemajo od 3. ure dalje v salonu pri «Levu». Prosimo na ovitkih jasne naslove. K obilnem posetu vabijo prirediteli.

u— **Mestno drsališče pod Tivolijem** je z današnjim dnem odprto.

u— **Darilo.** V počaščenje spomina umrlega. Ježovnikove je daroval za slepe invalide g. Fran Gnezda 30 Din. Prisrčna hvala!

u— **Aloma Company,** anončna in reklamna družba se je preselila s Kongresnega trga na Cankarjevo nabrežje 1, pritličje, nasproti Frančiškanskega mostu. Glej današnji oglas! 2315

u— **Sveže ribje olje,** najfinejše kakovosti, brez neprijetnega okusa se dobi v lekarni Leustek, Zmajski most. 2312

u— **Gledališki oder Narodne čitalnice v Šiški:** danes, v nedeljo «Vdova Rošlinka». Predprodaja vstopnic v čitalnici.

u— **Parna kopel v hotelu «Slon»** je odprta vsako sredo, četrtek in soboto za gospode od 8. do 18. ure ter v nedeljo istotako za gospode od 8. do 12. ure. 2314

u— **Danes, 6. decembra pri Jancu.** Nov! Vodmat, Društvena ulica 61, domače jetrnice in krvavice. Priporoča se za cenjeni obisk. 2321

u— **Pred dramskim gledališčem** se je našel ključ z vtisnjeno številko. Dobi se v upravi «Jutra».

u— **V restavraciji «Kolezeji»** danes izborne domače krvave klobase in izborno pripravljena srna. 2331

u— **Dobro rdeče vino,** 12% po 12 Din, čez ulico po 11 Din, toči gostilna Vidmar, Sv. Jakoba trg 5. 2328

u— **Pozivamo člane U. J. N. Z.,** da se udeleže pogreba ponesrečenega Milana Menarda, sina našega dobrega člana, ki se vrši danes ob 15.30 iz mrtvašnice splošne bolnice k sv. Križu. — Pokrajinski odbor U. J. N. Z.

u— **Orjuna v Šiški** priredi jutri, dne 7. decembra zvečer ob 20. uri na «Bellevue» čajanko s pestrim razporedom. Vabi se vse članstvo in somišljenike, da v čim večjem številu posetijo prireditev. — Odbor. 2327

u— **Izgubila** je v četrtek popoldne v sredini mesta monterjeva žena g. Marija V. 450 Din v bankovcih. Najditelj naj jih odda na policijskem ravnateljstvu.

u— **Umrli v Ljubljani.** Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Drago Marinič, uradnikov sin, 13 mesecev. — Antonija Bertok, delavka, 50 let. — Alojzija Čeferin, trgovčeva vdova, 69 let. — Bogomil Menard, drozijski vajenec, 15 let. —Božidar Mav, kočarjev sin, 6 tednov. — Melhijor Simončič, delavec, 60 let. — Karel Bučar, zavodni gojenec, sirota, 3 mesece.

u— **Hiter uzmovič.** Trgovec Franc Ževnik iz Dobrepolja je v petek popoldne kupoval v trafiki pred glavnim kolodvorom cigarete ter v naglici pozabil pri odhodu listnico z 2000 Din in važnimi dokumenti na oknu. Dasiravno se je takoj povrnil po pozabljeno denarnico, iste ni več našel, ker je uporabil priliko nepoznan uzmovič. Tatu ni bilo mogoče izslediti, akoravno je bila tatvina takoj prijavljena.

u— **Čigav je motor?** Dne 9. novembra je bil najden ob Ljubljanici za invalidskim domom skoro nov samopogonski motor za avtomobile, znamke «Bosch», vreden 20 tisoč Din. Lastnik ga dobi na policijski direkciji v sobi št. 24, III. nadstr.

u— **Hudobna poškodba.** V noči na 4. t. m. je vdrla v visoko pritličje nove zgradbe v Jenkovi ulici št. 13 voda, ki je kmalu napolnila vse zgornje prostore. Pritisk vode je bil tako močan, da je podrl tudi zid sosedne hiše ter vdrl tudi tamkaj v sobe. Poznelje se je dognalo, da je nepoznan storilec v hudobnem namenu odprl vodovodno cev. Škoda, ki jo je povzročila voda, znaša nad 10.000 Din.

u— **Plin ju je omamil.** Monter mestne plinarne August Veneli ter instalater Alojz Tršan sta bila v petek okrog 9. ure zaposlena na Masarykovi cesti pri napeljavi plinovih cevi. Ko sta cev prežagala, ju je izhajajoči plin omamil, da sta padla v nezavest. Nezavestna sta ju našla še pravočasno carinika Janko Gnezda ter Jakob Rupar, ki sta ju s pomočjo stražnika prenesla v prostore carinarne, kjer so ju obudili šele z umetnim dihanjem k življenju.

u— **Policijske prijave.** Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 tatvina, 2 poškodbi tuje lastnine, 1 nezgoda, 1 ugriz od psa, 1 pretep, 1 prestopek sumljivega vedenja in 6 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretacij je bilo izvršenih 7 in sicer: 1 radi prepovedanega povratka, 1 radi tatvine in 5 radi beračenja.

u— **Skrivnosten zavitek.** Gospa Brajerjeva nam poroča, da skrivnostnega zavitka, v katerem se je nahajalo trgovcu Vovku z Resljeve ceste ukradeno platno in usnje, niso našli pri njej, temveč pri ge. Banovi.

Tvrdka LOŽAR & BIZJAK

-- LJUBLJANA, Sv. Petra cesta --

se priporoča za napravo

najmodernejših oblek in sukenj za Božič!

Iz Maribora

a— **Nesreče in poboji.** V mariborsko bolnico so pripeljali 21-letnega kurjača Stanislava Magerla zaposlenega v ruški tovarni dušika, ki mu je pri delu stroj popolnoma zmečkal tri prste in jih bo najbrže izgubil. — S Pobrežja pri Konjicah pa so pripeljali v mariborsko bolnico kmetiškega sina Ferdinanda Rankla. V noči ga je pričakal neki fant na cesti ter stresel svojo staro jezo nanj s tem, da mu je zadal sedem zabodljajev z nožem v rebra.

a— **Olepšavanje mesta** ni ravno na višku. Pokazali smo tehtne senčne strani v zadnjem članku «Mariborsko gradbeno razmišljanje». Ponovno smo se pečali tudi z našimi nedostatki pri delovanju Olepševalnih društev, ki pa se vseeno ni dosti dvignilo. Jesenski nasadi so se končno razrastli v grmovje, ravno tako ni nič bolje preskrbljeno za zimo. Ribniki že zamrzujejo, ute za drsalce pa razpadajo in nikogar ni, ki bi kaj pripravljal za ta najlepši zimski sport v mestu. Še bolj je bilo delo zanemarjeno do zadnjega časa na desnem bregu Drave, dokler ni končno letos prešlo tamošnje Olepševalno društvo v slovenske roke in začelo res intenzivno delovati. Da more izvesti obsežne in nujno potrebne načrte za ta zanemarjeni del mesta, je zaprosilo društvo pravkar mestno občino za podporo 30.000 Din. za odstop igrišča poleg artiljerijske vojašnice in napravo stranišča v tamošnjem parku. Razveseljivo vest bo javnost iskreno pozdravila. Z ozirom na velike stroške olepševanja, ki ga zasebna korporacija pač ne more več vzdržati pa se bo morala občina zopet resno pečati z vprašanjem prevzema teh agend v svoje roke, dokler škoda ni nepopravljiva. Poglejte samo uničene ceste na Kalvariji itd. Vsekakor pa je treba takoj pritegniti k sodelovanju tudi inženjerje, arhitekte in podobne strokovnjake, vrtnarje itd., da bo delo smotreno.

a— **Miklavžev sobotni trg** je bil kljub škripajočemu mrazu mravljično živ, kot je živa in gorka ljubav onih, ki so kupovali. Pestro zimsko tihožitje, ki pričenja na novem trgu z dolgo vrsto kokoši, piščancev, gosi, rac, puranov in domačih zajcev! Dekleta in mamice prestopajo, hvalijo robo in se grejejo pod gostim perjem naše žlahne perutnine. Takoj naprej so razložile branjevke pisane Miklavže in črne parklne iz lecta, ki jih čuvajo brezove in pozlačene šibe. Za štanti so naložili Pohorci cele sklade pravih brezovih metel. Danes tudi kmetje pridno kupujejo. Ostra je zima in treba je poleg Miklavža s škofovsko kapo prinesti tudi tople nogavice, materam visoke črne «počne», pa čepice, ki gredo čez uhlje. Mnogo so vsega tega razložili po trgu in tudi sekire je pripeljal domači kovač z dežele, ki ve, česa je treba kmetu, kadar zadelajo okna pred Miklavžem. V ponedeljek bodo že pele po gozdovih in bukve bodo sveže zadišale iz snega. Čez stari trg se komaj prerijemo, toliko je teh žensk, ki iščejo poceni orehov, suhih hrušk in slив, one z rutami pa fig in rožičev. Na polnih vozovih jabolk igrajo zimski žarki in pomagajo v kupčiji, ki jo zaključujejo na drugem koncu špeharji ptujskega polja s svojimi 68 vozovi. 222 svinj so pripeljali, nekateri tudi na saneh. Danes so dobre volje, saj je šele petega, ljudje še imajo in tako so seve malo naviti, od 20 do 28 Din, drugače pa zelo prijazno rožejo in tehtajo. Z blagom je torej mesto še dobro založeno. Miklavž je lahko izbiral.

a— **Drsališče** pri Treh ribnikih je Olepševalno društvo zopet otvorilo. Žal pa so nastavili precej visoko vstopnino po 4 Din za osebo ob delavnikih, ob nedeljah pa celo 5 dinarjev. — Danes bo otvorjeno tudi večerno drsališče v mestnem parku. Vstopnina za dijake je znižana na 2 oz. 3 Din. Vsekakor pa je za ostalo občinstvo mnogo predrag ta šport.

a— **Komorni koncert** gospe Randlove in g. prof. Krämerja se bo vršil v ponedeljek ob 21. v kazinski dvorani.

a— **Državna obrtna šola v Mariboru?** Maribor ima v bivšem Töchterheimu krasno poslopje ob parku, ki je bilo po prevratu radi razpusta predano mestu in se nahaja v njem sedaj dvorazredna zasebna obrtna ženska šola z zavodom in internatom pod imenom »Vesna«. Osobje te šole plačuje država, prostore pa dale zastonj na razpolago občina. Da se more ta šola izpopolniti in zasigurati obstoj, je veliki župan dr. Pirkmayer uvedel pri vladi potrebno akcijo za podržavljenje te šole. Stavil je že tozadevne predloge za sprejetje v prihodnji državni proračun. Veliki župan je sedaj občini priporočil, da se zaveže v svrho hitrejše rešitve zadeve dati tej državni obrtni šoli prostore v »Vesni«, za kar bo pozneje občina od države dobivala tudi najemnino. Občinski svet bo o zadevi razpravljal prihodnji teden. Podržavljenje te obrtne šole bi bil zopet lep korak naprej v razvoju mariborskega šolstva in narodnega gospodarstva.

a— **Švicarija na Kalvariji.** Odkar ima Maribor na magistratu nove slovenske inženjerje, je opažati marsikje napredek, kjer ga poprej leta in leta ni bilo. Pravkar doznavamo o novem lepem načrtu, ki ga je sprožil stavbeni urad in bo v veliko korist razvoja Maribora, če se bo tudi lepo izvedel. Opozarjali smo že, da bi moralo mesto bolje izrabiti svoje krasne izletne priložnosti tik nad parkom, na eni strani. Tri ribnike z idilično dolino po Krčevini, Piramido in zlasti s hribčkom Kalvarije, odkoder je krasen razgled na mesto in daleč čez Ptujsko polje, Pohorje in Dravsko dolino. Žal pa je bila ravno ta idilična zletna točka tako zanemarjena, da je hišica pod kapelo razpadla in prav tako so v razkroju umetno speljane stezice. Stavbeni urad pa je sedaj predložil občinskemu svetu načrt, da se baš radi povzdige tujskega prometa in v korist meščanov Kalvarija zopet renovira in na vrhu postavi na prostoru stare koče leseno uto v stilu »Švica«.

a— **Jabolko iz leta 1924.** Mariborskemu uredništvu «Jutra» je poslala naša naročnica ga. Marija Dujmović iz Magdalenske ulice še skoro čisto dobro ohranjeno jabolko leta 1924. s svojega sadonosnika. Lepo jabolko je samo malo zgrbljeno, drugače pa je ohranilo še popolnoma svežo, rožnato barvo. Uredniku za Miklavža je pozorna naročnica priložila tudi krasen sad istega drevesa letošnjega pridelka. Umni sadjerejki naše čestitke na doseženih uspehih.

Podgane, stenice in ščurke unicuje **ratol, stenol, gamadin**

ODIO RATOL, Zagreb, Sienička 21.

✝

Potrtim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš iskreno ljubljeni soprog, oče, stari oče in tast, gospod

Gašpar Janežič

višji sodni oficijal v pokoju

danes ob 20·30, za večno zatisnil svoje oči.

Pogreb nepozabnega nam rajnika se bo vršil v torek, 7. t. m. ob 14. uri iz hiše žalosti, Gorupova ulica št. 3.

Maše zadušnice se bodo darovale v župnijski cerkvi.

V Ljubljani, dne 5. decembra 1925.

Alojzija Janežič roj. **Skala,** soproga — **dr. Siegfried Janeschitz-Kriegl,** odvetnik — **Richard Janeschitz-Kriegl,** žand. poddirektor — **dr. Robert Janeschitz-Kriegl,** profesor, **vsi v Grazu, sinovi ter žalujoči ostali.**

rij», kjer bi se prodajalo mleko, maslo, kruh, malinovec itd. (To bi bilo nekaj za Sveto vojsko, če bi se seve še vojskovala). Ker je prostor itak občinski in ima občina tam okrog tudi dovolj lesa v gozdu, bi vsa «Švicarija» stala komaj 100.000 Din, ki so že v proračunu med izrednimi izdatki za l. 1926. Skromen izdatek se bo gotovo tudi kmalu izplačal in tako bo krasno in pametno idejo javnost gotovo brez izjeme simpatično pozdravila. Samo da že enkrat začnemo tudi na polju tujskega prometa nekaj delati!

Iz Celja

e— **Novo trgovino** sta odprla na Glavnem trgu št. 12. gg Franjo Vehovar in Iv. Strelec, oba znana celjska obrtnika. Imela bosta v zalogi pohištvo solidnega lastnega izdelka.

e— **Spremembe hišne posesti.** Tukajšnji odvetnik, dr. Anton Božič je kupil hišo g. Fr. J. Bacho v Prešernovi ulici.

e— **Za smučarje.** Najnovejši katalog in cenik potrebščin za zimski sport je interesentom na vpogled pri g. Ivanu Krajncu v Zadružni zvezi.

e— **Klub esperantistov** otvori tudi letos svoj učni tečaj za začetnike. Prijave za uk esperanta sprejema g. Veble v carinarnici in daje tudi potrebna pojasnila. Začetek tečaja bo v četrtek dne 10. t. m.

Iz Trbovelj

t— *K današnjemu rudarskemu prazniku.* V vseh rudniških revirjih bodo danes praznovali sv. Barbaro kot rudarski praznik z vso slovesnostjo. V Trbovljah se zbero rudarji ob 9. dopoldne pred glavno pisarno, nakar odkorakajo z rudarsko zastavo in z godbo na čelu proti farni cerkvi. Popoldne bodo rudarji proslavili svoj praznik v Delavskem domu. Društvo rudniških nameščencev pa pri Forteju. Na podoben način se bo praznovanje vršilo tudi v Hrastniku.

t— *Slovo od dolgoletne šolnice.* Jutri se bo vršila v trboveljski šoli odhodnica ge. Plavšakove, soproge g. Roberta Plavšaka, šolskega upravitelja deške šole v Trbovljah, ker zapušča po 32-letnem napornem delovanju na dekliški šoli v Trbovljah, šolsko službovanje. Na sporedu je petje, poslovilni govor gdč. Lapornikove za dekliško šolo, dvogovor učenk in rajalni nastop, poslovitev in zahvala učenk, izročitev diplome krajnega šolskega sveta v znak priznanja, poslovilni govor g. Kuharja za deško šolo in končno petje. Učiteljstvo, skupno s člani krajnega šolskega sveta se bo poslovilo od ge. Plavšakove še posebej in sicer pri Mačivniku.

t— *Zvišana mostnina od savskega mosta.* Cestna direkcija je dovolila lastniku savskega mosta v Trbovljah inž. Moricu Krischlagerju, pobirati zvišano mostnino zaradi izrednih popravil, ki so jih povzročile poškodbe po visokih vodah, in to: od osebe 50 para, od enovprežnega voza 1.50 Din, dvovprežnega 2.50 Din, od motocikla 1 Din in od avtomobila 4 Din. Mostnine so oproščeni le šolarji in državna vozila.

Iz Primorja

• *Promocija.* G. Adolf Kinkele, sin učitelja v Žminju (Istra) je bil promoviran v Zagrebu za doktorja vsega zdravilstva. Čestitamo!

• *Smrtna kosa.* V pulski bolnišnici je preminul 43 letni Josip Mihajlović pok. Matka iz Medulina v Istri. Pokojnik je bil čvrst naroden značaj, pošten in plemenit človek. Kako priljubljen je bil med domačim prebivalstvom, dokazuje dejstvo, da so se udeležili njegovega pogreba medulinski okoličani v naravnost ogromnem številu. Pokoj njegovi plemeniti duši, preostalim naše sožalje.

• *Novi predpisi za društva.* Dne 13. decembra stopi v Italiji v veljavo nov zakon, ki je naperjen proti nepravilnemu društvenemu delovanju. Po tem zakonu bodo morala društva na zahtevo oblastev vselej pred ložiti ustanovi spis, pravila, notranje pravilnike, imenik društvenih opravnikov in članov ter katerekoli druge podatke o ustroju in delovanju organizacije. Zahtevi oblastev bo treba ustreči dva dneva po naznanitvi. Prestopki bodo strogo kaznovani, napačni in nepopolni podatki pa bodo povod za razpust društev. S tem zakonom hoče italijanska vlada zatreti vse organizacije, ki ne ustrezajo njenim nameram. Slovenska društva bodo morala v naprej posebno paziti, da ne bo nikjer povoda za nekorektnosti.

• *Škedenjska okoličanska šola in slovenski pouk.* Na ponovne urgence merodajnih faktorjev je vendar sklenjeno, da se bo poučevala na ljudski šoli v Škednju slovenščina v dodatnih urah. Starši škedenjskih otrok pa so prijavili za dodatni pouk samo poldrugi ducat učencev. Ta zavednost je pač vse prej kot vzgledna.

• *Blagoslovitev nove šole v Renčah na Kanalskem.* Ta teden se bo vršila v Renčah na Kanalskem blagoslovitev novega šolskega poslopja. Svečanosti se udeleže poleg slovenskih poslancev tudi organi državne uprave, zastopniki šolstva in drugi odličniki.

Porote

Celje, 4. decembra.

Rajhenburški ropar ji

Senatu predseduje viš. dež. sod. svetnik dr. Premschak, votanta sta viš. dež. sod. svet. dr. Flerin in okrajni sodnik dr. Lenart. Obdolžence Gršića, Šebalja in Bolješića zagovarja dr. J. Hrašovec, Vidakovića pa dr. Kalan.

Na zatožni klopi sedijo: rudar Fabijan Gršić, roj. l. 1892. v Veleškovcu pri Zlatarju, delavec Tomo Šebalj, roj. l. 1905. v Jezeranih pri Križpolju, mizarski delavec Tomo Vidaković, roj. l. 1884. v Brinju pri Križnolju (radi ropa že predkaznovan z 8 in s 13 leti težke ječe, od katerih je 15 let presedel v Karlanu pri Gradcu in v Lepoglavi) in delavec Nikola Bolješić, roj. l. 1906. v Križpolju. Prvotno so bili določeni za to razpravo samo prvi trije, Bolješića so šele koncem novembra prijeli in prepeljali v Celje, nakar je bila tudi proti njemu takoj sestavljena obtožnica.

Dne 3. oktobra t. l. zjutraj je šel inženjer Franc Ponges v spremstvu uradnikov Jerneja Peterce in Odona Žugca v rudniško blagajno tvrdke Dukič in drug v Senovem pri Rajhenburgu. Tam je prejel od blagajnika Ivana Zupana v svrho izplačila delavcev skupno 407 tisoč 682 Din, od katerih je takoj izročil Žugcu 50.000 Din, tako da je inž. Porgesu še ostalo 357.683 Din gotovine. 94.682 Din je shranil v svojo listnico in v notranji žep suknje, dočim je imel 1000 Din že poprej v svoji aktovki, ves ostali denar pa je nesel v nahrbtniku pisar Peterca. Okrog pol 9. zjutraj sta se napotila inž. Porges in Peterca iz Senovega po cesti proti Reštanju. Pri grmovju ob Dušičevem vinogradu sta videla prihajati po cesti štiri moške, ki pa se jima niso zdeli sumljivi. Ko so se srečali, sta potegnila dva došleca nenadoma samokresa in ju nastavila inženjerju pred oči, ostala dva, od katerih je inženjer spoznal Gršića, ki je bil nekaj časa poprej zapustil službo kot rudar pri Dukićevem podjetju, pa sta ustavila Peterco. Eden storilcev je odvzel inženjerju aktovko in denarnico iz notranjega žepa, drugi (naknadno se je ugotovilo, da je bil Šebalj) pa je držal samokres neprestano na inženjerjevo čelo in ga s tem končno prisilil, da je iz bojazni pred strelom sedel na cestni rob. Gršićev tovariš je med tem odvzel Peterci nahrbtnik z denarjem. Po izvršenem zločinu sta dva hitro izginila v vinogradu, kmalu za njima tudi tretji, zadnji pa Gršić, ki je med umikanjem strahoval z namerjenim samokresom menjaje inž. Porgesa in pisarja Peterco. Po zločinu sta uradnika takoj telefonično obvestila orožništvo in pričela takoj z delavci zasledovanje. V vinogradu so našli le 1 vrečico kovanega denarja v znesku 1500 Din in štiri zabojčke po 1000 Din, storilci pa so izginili.

Gršić je bil že dne 15. oktobra aretiran v Varaždinu. Pri sebi je imel še 13.704 Din. Gršić pripoveduje, da je nameraval s Tom. Šebaljem, Tomom Mešićem in Tomom Vidakovićem že 5. septembra t. l. izvršiti roparski napad na inž. Porgesa. Načrt pa se ni posrečil, ker je bilo v usodnem času na cesti preveč ljudi. Načrt za rop je izdelal Vidaković, ki je ostale mesec dni nagovarjal k dejanju, češ, da je on v takih stvareh že izurjen. Roparski napad so izvršili Gršić, Mešić, Šebalj in Bolješić. Vidaković se ga ni udeležil neposredno, ker je imel takrat baje poškodovano nogo.

Neposredni štirje storilci so si po zločinu razdelili oropani denar na enake dele po 87.500 Din, vsak pa je bil pripravljen prispevati Vidakoviću po 5000 dinarjev. Gršić je izročil 74.758 Din doma svojemu bratu, ki je denar zakopal pri vinskem hramu. Vsi so se po dejanju sestali pri Bolješićevem bratu Marku v Sisku. Mešić in Bolješić sta nato odpotovala iz Siska proti Ogulinu, Vidaković in Šebalj pa v Zagreb, kjer sta si preskrbela potni list za Češkoslovaško. Nato sta krenila v Ljubljano po vizum, a sta bila na tamkajšnjem kolodvoru aretirana. Službujočemu stražniku se je zdelo zlasti Šebaljevo obnašanje zelo sumljivo in je oba odvedel na stražnico, kjer so našli pri njiju velike vsote denarja in končno ugotovili, da sta udeležena na rajhenburškem ropu. Bolješić na potovanju po Slavoniji pov Kosarami v Slavoniji, dočim se je niegovemu drugu Mešiću posrečilo pobegniti s potnim listom pod imenom Marko Gerovac proti Belgiji. Mešić je svoj delež skril, tako da mu je moral Bolješić na potovanju po Sloveniji posoditi 20.000 Din. Pri obdolženih so še našli del uropanega denarja in nekaj nakuplenih stvari v skupni vrednosti nad 160.000 Din, tako da utrpi podjetje Dukič in drug še 190.780 Din škode.

Gršić, Šebalj in Bolješić se tekom zaslišavanja zapletajo v protislovja, pa svoje dejanje priznavajo. Kot glavnega inspiratorja zločina označujejo Vidakovića, ki svojo krivdo trdovratno taji.

Porotnikom je bilo stavljenih 6 vprašanj. 3 vprašanja glede ropa (Gršić, Šebalj in Bolješić) so soglasno potrdili, istotako tudi vprašanje, ali je Vidaković inspiriral zločin, soglasno pa zanikali vprašanje, ali se je z ostalimi dogovoril o deležu. Končno so soglasno potrdili vprašanje glede Bolješićeve tatvine dveh oblek v vrednosti izpod 1000 Din, vprašanje glede Bolješićevega vlačugarstva pa soglasno zanikali.

Ob en četrt na 10. zvečer je bila razglašena sodba. Fabijan Gršić, Tomo Šebalj in Nikola Bolješić so bili obsojeni na 7. Tomo Vidaković pa na 10 let težke ječe.

Reklame
ne potrebuje
O. Bernatović
ker se blago radi svoje kvalitete in cene samo priporoča.

Ljubezen, denar in
kraljevski prestol, to so glavne točke monumentalnega filma
Ujetnik od Zende
Elitni Kino Matica.

Sport

Velike mednarodne smuške tekme v Helsingforsu

Mednarodni smučarski savez bo imel dne 7. februarja 1926 v Helsingforsu svoje letno zborovanje. Ob tej priliki se bodo vršile velike mednarodne smuške konkurence, ki bodo največjega pomena radi tega, ker se jih bodo udeležili najboljši smučarji sveta.

Dne 4. februarja se bo konkurenca otvorila s tekmo na 25 km in tekmovalnim streljanjem med armadami raznih držav. Naslednji dan se vrši tekma na 15 km za udeležence pri kombiniranem tekmovanju (skakalna in tekma na dolgo progo). V nedeljo dne 7. februarja pa se vrši tekma na 50 km, takozvana Salpauselkä-dirka. (Salpauselka je ozek gorski hrbet v južni Finski vzporedno z obrežjem). Po tem teku pridejo na vrsto skakalne dirke. Finske skakalnice so bile v zadnjih letih pomnožene in izdatno zboljšane. Najbolj znane so: Lahtes, Alphydden, Frikasa, Kotka in druge. V bližini skakalnice pri Lahtes je smuška koča in poleg seveda tudi finska kopalnica (Sauna).

Odkar sta Finca Collin in Niku leta 1922 pri norveški Holmenkolmski dirki v teku na 50 km, in to še z brezovimi skiji, odnesla I. in II. nagrado, pričakujejo Finci, da se jim postavijo Norvežani na finskih tleh. To pričakovanje se bo sedaj uresničilo, ker pošlje norveški savez k tekmam v času od 4. do 7. februarja moštvo, močno 6 do 10 mož pod vodstvom slavnega Thorleif Hangla.

S smuškim kongresom bo zvezana tudi velika zimskosportna razstava, ki se vrši v Helsingforsu od 31. januarja do 7. februarja, kjer bo videti razen finskega smuškega orodja tudi 800 do 100 let stare smuči, ki so jih izkopali v finskem barju.

Smučarski tečaj T. K. Skale. Vsporedno z nedeljskim smučarskim tečajem se vrši tudi drugi tečaj med tednom pod vodstvom klubovih krmarjev. Pričetek tega tečaja je v pondeljek t. t. m. Zbirališče ob 14.30 pred hotelom «Bellevue». Vabljeni vsi člani, naraščaj in prijatelji zimskega športa. Smuk! — Smučarski odsek.

AS. Primorje (Hazenska sekcija). Danes ob 10. trening za sledeče igralke: Jančigaj Vika in Vida, Zanner, Kump, Krisch, Sever, Erbežnik, Zorc, Kačič, Jenko, Pirc, Vidic, Prekuh, Burger, Kaiser. Prihodnji trening za imenovane kakor tudi za ostale hazenašice bo pravočasno objavljen v «Jutru». — Trener.

Slovan : W. A. C. Včerajšnja prvenstvena tekma med Slovanom in W. A. C. je končala z zmago Slovana z 2:0 (1:0).

Zbližanje med nemškimi in francoskimi sportniki. Francozi so povabili berlinski nogometni savez za tekmo med berlinsko in pariško reprezentanco. Ta tekma se bo najbrže vršila 14. februarja 1926 v Parizu. Pred vojno sta se vršili med imenovanima reprezentancama dve tekmi, in sicer leta 1913 v Parizu, pri kateri so zmagali Parižani z 1:0, in leta 1914 v Berlinu, pri kateri je zmagala berlinska reprezentanca z 2:0.

Plavalni podsavez v Dubrovniku. Dne 29. novembra se je vršila v Zagrebu glavna skupščina plavalnega saveza. Kakor smo že poročali, je bil za predsednika izvoljen ravnatelj Bosnič. Tajnik saveza je g. Simonović. Eden najvažnejših sklepov glavne skupščie je, da se v Dubrovniku, ki je dosedaj spadal pod splitski podsavez, osnuje lasten podsavez, in sicer na zahtevo dubrovniških klubov, ki so utemeljevali svoj predlog s tem, da so dubrovniški klubi, ki imajo v svoji sredi tudi državnega prvaka v water polu, dosegli v plavalnem sportu prav lepe uspehe. Pod dubrovniški podsavez spadajo poleg Dubrovnika Boka Kotorska, Črna gora in južna Hercegovina.

Nemški lahkoatletski rekordi leta 1925. Nedavno je bila objavljena lista nemških lahkoatletskih rekordov, ki so bili doseženi leta 1925. Ti rekordi so: Tek na 100 m Houben 10.5, 200 m Büchner (Berlin) 21.6, 400 m dr. Peltzer (Stettin) 48.8, 800 m dr. Peltzer 1:52.8, 1500 m dr. Peltzer 4:00.2, 110 m z zaprekami Trossbach (Berlin) 14.5, stafeta 4 × 100 m Verein O. S. C. Berlin 42.2, olimpijska stafeta Phönix Karlsruhe 3:39.8, skok v daljavo Dobermann (Köln) 7.26, skok v višino Skoszinsky (Berlin) 1.88, skok ob palici Reeg (Nuelsenburg) 3.80, met diska z boljšo roko Hoffmeister (Hannover) 45.97, met kopja z boljšo roko Zimmermann (Breslau) 58.88.

Zahvala novinarjev

Kakor prejšnja leta, so nam šli tudi letos pri prvodecemberski prireditvi v prid novinarskega penzijskega fonda z izredno ljubeznivostjo na roke vsi ljubljanski in izvenljubljanski činitelji, na katere smo se obrnili. Glavna zasluga in zahvala, da se je mogla sploh vršiti tako velikopotezna umetniška prireditev, gre našim glasbenim organizacijam: pevskemu zboru in orkestralnemu društvu *«Glasbene Matice»*, *«Ljubljani»*, *«Ljubljanskemu Zvonu» in «Slavcu»* ter njihovim dirigentom gg. Brnobiću, dr. Kimovcu, Kumarju, Prelovcu in Škerjancu, kakor tudi g. ravnatelju Mahkoti, ki je skupno z g. Prelovcem vodil aranžma koncerta.

Enako ljubeznjivo naklonjenost so nam izkazale članice ljubljanske drame ge. Balatkova, Juvanova, Marija Vera, Medvedova, Nablocka, Rakarjeva, Rogozova, Šaričeva in Šestova ter gospodične Mira Danilova, Gorjupova Ježkova in Juvanova, dalje njim ob strani ga. Hvalova in gdč. Šarčeva. S požrtvovalnim sodelovanjem v paviljonih so mnogo pripomogle k lepemu družabnemu in gmotnemu uspehu naše prireditve. Bifeje in cvetličarno so nam bogato založile slaščičarne Novotny, Štritih, Voltmann in Zalaznik; pekarne Bizjak, Dolinar in Kavčič; cvetličarne Rajec, Bajt, Herzmansky in Hvala, kavarne «Emona», «Evropa» in «Zvezda»; restavracije Dvor, Glavni kolodvor, Miklič, Slon, Štrukelj in Tivoli; delikatesne trgovine Buzzolini, Mencinger, Stacul in Verbič; lekarni Piccoli in Sušnik; veletrgovine Alko, Gregorc & Verlič in Meden, Tvornica sodavice, tovarna sadnih sokov Srečko Potnik, papirnici Bonač in Tičar; vinske tvrdke Centralne vinarne, Stepic, Bouvier v Gornji Radgoni, Petovar v Ivanjkovcih in Čuček v Ptuju; pivovarna Union in še drugi. Za okras dvorane nam je dala na razpolago dragoceno preprogo tvrdka I. C. Mayer. Na roko so nam šle družba hotela Union ter unionska kavarna in restavracija.

Vsem bodi iskrena hvala! Zahvaljujemo pa se tudi našim oblastem in korporacijam, v prvi vrsti mestni občini, za njihovo naklonjenost in seveda — last not least — vsem odličnim predstavnikom in vsem slojem prebivalstva, ki so z rekordnim obiskom koncerta pokazali, da znajo ceniti pomen časopisja in delo novinarjev.

Mnoge naše gospodarske organizacije in tudi številni privatniki so povodom naše dobrodelne prireditve naklonili lepe zneske novinarskemu penzijskemu fondu. Njih seznam še objavimo, zahvaljujemo pa se jim tudi že tem potom.

Ljubljana, 5. decembra 1925.

Jugolovensko novinarsko udruženje, sekcija Ljubljana.

Žrebanje sokolske loterije za Tabor dne 15. decembra

„Petovia", usnjarska industrija, d. d., Ptuj

Otvoritev trgovine

Maribor, Gosposka ulica 8, pri Karlu Worsche — **Ptuj, Slovenski trg 3.**

Moški, ženski in otročji čevlji

za deželo in mesto.

11902-a

Najnižje cene! —— —— Prvovrstno delo! —— —— Najboljša kakovost!

trpežni in se prilegajo kakor vliti!

Iz življenja in sveta

Smrtonosni Röntgenovi žarki

V Londonu je te dni preminul 44letni röntgenolog Reginald Blackall, znani zdravnik velike londonske bolnišnice in velik dobrotnik trpečega človeštva. Nad leto dni je ležal mož na bolniški postelji. Moral je prestati v zadnjih dveh desetletjih dvajset operacij, kaiti ožgal se je bil z Röentgenovimi žarki in je dobil tako hude opekline, da je bil nesposoben za popolno izvrševanje svoje težke in odgovorne službe.

Blackall je bil eden izmed treh angleških pionirjev v röntgenološki stroki. Nastopil je zdravniško prakso l. 1899 Posvetil se je takoj opasnemu zdravljenju s takrat še malo znanimi in še mani raziskanimi Röntgenovimi žarki. Za zdravnike je bil takrat ta posel še bolj delikaten in opasen kakor dandanes. Kmalu je zbolel za kožno boleznijo. Ekscem, ki se je pojavil na prstu ni hotel ponehati. Najprej so mu morali zdravniki odstraniti noht na prstu desne roke. Par let pozneje je izgubil tri prste in l. 1920. so mu morali odrezati roko. Kljub temu pa se je po možnosti še vedno udeistvoval v bolnišnici. Izprosil si je dovoljenje ,da sme delati vsaj kolikor mu dopuščajo moči. Ker so mu amputirali desnico, si je dal napraviti umetno roko, s katero se je navadil pisati. Ko se je bolezen še dalje širila in ni bilo izgleda na ozdravljenje, je moral marljivi zdravnik dati popolno slovo svojemu poklicu. Pred letom dni je legel v postelio in se je dal še enkrat operirati. Toda i ta operacija ni pomagala. Vodstvo bolnišnice mu je izjemoma dovolilo polno plačo do smrti in angleška javnost se je spomnila dobrotnika bolnikov z znatno javno zbirko, ki mu je pomagala, da si je kupil v okolici Londona hišico z vrtom. Carnegijev fond je določil Blackallu radi pogumnega vedenja v zadnjih dvajsetih letih častno letno darilo v znesku 75 funtov. Žalost angleškega naroda za to žrtvijo nesebičnega dela je iskrena in velika.

O praživalih

V vestibulu nekega ljubljanskega kina so že dokaj časa izobešeni ogromni lepaki, predstavljajoči pošastne pradvoživke in plazilce. Vsak posetnik kina buli z velikim zanimanjem v slike ter studira ogromne nestvore. Mamice se križajo in deca se skriva za maminimi krili. Marsikdo je spal nemirno spanje, da se mu je zjutraj znojilo telo od zone in groze.

Pred mnogimi stotisoč leti, v takozvani jura- in kredni dobi so tudi v naših krajih prebivale take pošasti. Kjer danes v razsežnih žitnih poljanah valovi veter, je takrat vzrival valove debelega morja. V teh vodovjih pradobe je plaval plesiosavros (plesios, enak namreč kačam; savros, kuščarica), čigar noge so bile preobražene v velikanske plavoti. Na 7 metrov dolgem vratu je čepela z ostrim zobovjem oborožena glava. Visoko nad vodo se je nosil stvor in čim je zapazil bližajoče se ribe, je zdajci dolgi vrat sunil v globočino ter ugrabil plen, ki mu ni mogel nikdar uteči.

Ribam in posebno sipam, onim polipom sličnim mehkužcem so bili nevarni ihtiosavri (ihtis, riba), delfinom slični, do 8 m dolgi plazilci. V velikih tolpah so se klatili po morju. V njihovi družbi se je kretala tudi tako zvana morska kača kredne dobe, mosasavros, ki je dosegla dolžino 7 m.

Pa tudi na kopnem je bilo vse črno plazilcev. Skozi grmovje so neokornih korakov prodirali velikanski dinosavri (deinos, strašen), med katerimi je 12 m dolgi cetiosavros imel smešno majhno glavo. Brontosavros je bil njegov amerikanski, skoraj 20 m dolgi kolega.

Silna žival je bil tudi igvanodon. Opiral se je na močne zadnje noge in na težki rep ter je s svojimi majhnimi spredniimi nogami raz dreves trgal listje, donašajoč ga svojemu konjskemu gobcu podobnem žrelu. Dinosavri so bili kljub svoji ogromni velikosti nedolžne rastlinojedke. Njihovi strašni sovražniki so bili megalosavri (megas, velik), velikanski roparji s kakor nož ostrim zobovjem.

Tudi zrak je bil takrat oživljen s plazilci. Od drevesa do drevesa so letali pterosavri (pteron, perot). Najbolj znan med temi je pterodaktil (daktilos, prst), ki sicer ni bil toliko velik, imel pa je sorodstvo, čigar peroti so merile do 7 m.

Še prej, za časa permske periode in triasa, so živele strašne dvoživke, takozvani stegocefali, ki so na morskem obrežju v neprodirnih presličnih gozdovih prežali na svoje žrtve. Skoraj meter dolgo žrelo mastodonsavra (mastos, zizek, odus, zob) je bilo oboroženo z neštetimi ostrimi zobmi. Trebuh in glava sta bila zavarovana z močnim oklopjem. Sredi čela je imel še tretje, ciklopsko oko.

Poleg imenovanih dvoživk in plazilcev so se kretali po obsežnih gozdovih palaeoteriji, tapirom podobni parkljari, prasloni: mastodonti, dinoteriji, nosorogi in megaterii, velikanski, slonom podobni plezači. Tudi pasavcev ni manjkalo, onih tako imenovanih gliptodonov, ki so bili skoraj do 3 m dolgi. Telo, glava in rep so tičali v močnem oklopu. Skoraj gotovo je, da pračlovek takrat še ni bival na svetu, zakaj kam bi se bil otel pred takimi pošastnimi nestvori!

Čudno je, da so take ogromne pošasti izginile s površja. Je moralo biti pač tako, kakor je še dandanes, da so dobile mojstre, ki so jih ustrahovali. Stoji, da so ihtiosavre ugonobili do 25 m dolgi morski psi, slednje pa poznejši nedostatek živil. Je pač vse mimljivo.

I. Suchy.

Prevoz trupla kraljice Aleksandre

V ponedeljek so prepeljali truplo pokojne angleške kraljice Aleksandre iz Sandringhama, kjer je umrla, v London. Žalnega sprevoda iz cerkve do kolodvora v Sandringhamu so se udeležili tudi vsi moški člani vladarske rodbine, ki so šli peš za krsto. V prvi vrsti je v sredi angleški kralj Jurij, na njegovi levi prestolonaslednik princ Waleski, na desni kum našega prestolonaslednika vojvoda Yorški.

Messina

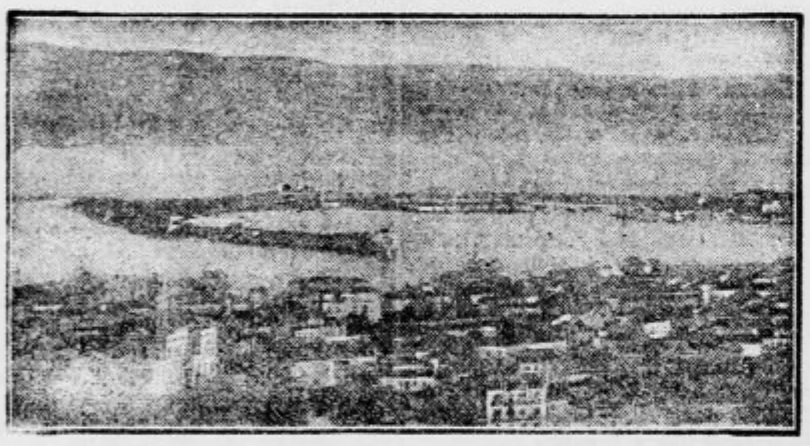

Poročali smo že o vremenski katastrofi, ki je zadela pred tednom dni južno Evropo, zlasti pa južni del Italije in Sicilijo. Vihar je divjal kakor pobesnel in razjarjeno morje je zahtevalo večje število žrtev. Najhujše se je razbesnel orkan nad Messino in okolico, kjer je onemogočil ves promet, v hipu razrušil električne in telefonske vode, tako da je bilo mesto v temi in popolnoma odrezano od sveta, ter močno poškodoval veliko število stavb. Nesrečna Messina, ki se še ni popolnoma opomogla od potresa pred 17 leti, je danes zopet opustošena. Mnogo ljudi je brez strehe, kar je tem večja nesreča, ker je letos izjemoma tudi na jugu Evrope in celo v severni Afriki pritisnil hud mraz. Italijanska vlada bo morala Siciliji znova priskočiti na pomoč z znatnimi zneski.

Naša slika kaže pogled na Messino in messinski zaliv.

Krasne, moderne jope

za dame izgotavlja in prodaja izgotovljene, dalje **damske plašče, baržun in pliš** po najnižjih dnevnih cenah atelje tvrdke

Drago Schwab - Ljubljana

Nov način boja proti debelušnosti in suhosti

Suha hrana in izdatno telesno gibanje velhata splošno za najboljše in obenem tudi brezplačno sredstvo za boj proti debelušnosti. Ali izkustvo uči, da ta univerzalna sredstva v mnogih slučajih ne privedejo do zaželjenih ciljev.

Mnogo je ljudi, ki so nagnjeni na debelušnost in ne uspe pri njih skoro nobeno sredstvo. Prav tako imamo množico suhih ljudi, ki se njih zunanje oblike nikakor ne morejo spremeniti vkljub temu, da se hranijo in živijo po receptih in preceptih.

Tu kakor tam morajo potemtakem obstojati še vedno neke napake. Zdravnik dr. Gallisch meni, da je te napake odkril. In če sodimo po dosedanjih uspehih, ki jih je s svojo metodo dosegel, ni o tem skoro nobenega dvoma več.

Dr. Gallisch gre z znanstveno dogna-

Nov avtotaksi

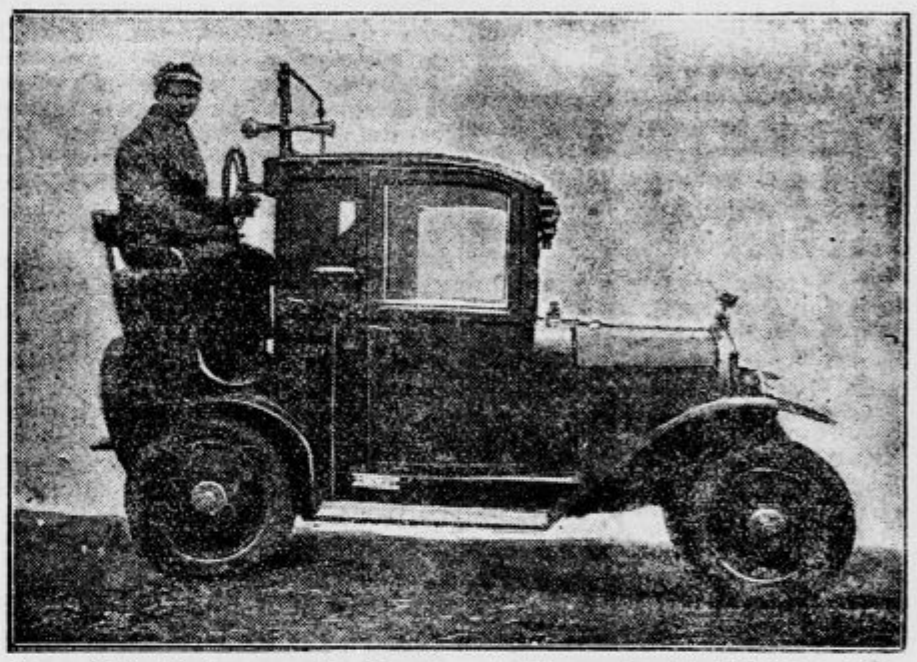

Po pariških ulicah so se pojavili novi modeli avtomobilov, ki so izključno namenjeni za mestni promet. Šofer ima po vzorcu znanih angleških vozov «cab» svoje mesto na vzvišenem mestu zadaj, tako da gleda preko strehe avtomobila.

Ali se bodo novi modeli obnesli, bomo šele videli. V estetiki vsekakor zaostajajo za dosedaj običajnimi oblikami avtomobilov in odvisno bo zato vse od njihovih praktičnih prednosti. Kot take navajajo za enkrat to, da ima potnik boljši razgled na vse strani, ker ga ne ovira pred njim sedeči šofer, in pa, da ima šofer sam lažji pregled nad uličnim vrvenjem in zato bolj varno vozi.

"Charleston" – nov modni ples

Novost za naše plesalske pare:

Zamorski ples «Charleston» je privandral seveda iz Amerike, toda med potjo v Evropo se je nekoliko predrugačil in sedaj že zmaguje v pariški družbi.

Današnji plesalski svet, sledeč toku naše dobe, bučnemu in zaposlenemu življenju, venomer tirja novotarij; ne zadovoljuje se več z one-stepi in bluesi, ki so bili priljubljeni še v prošli sezoni. Razumljivo torej, da je «Charleston» posebno dobrodošel: godba je živa in pospešena, koraki so prijetni in se morajo izvajati prožno, lahkotno, v sekanem ritmu.

Zamorska revija je v Pariz in Evropo prinesla razodetje tega plesa in njegovega karakterističnega koraka. Takole gre ta stvar: Najprej se dotaknemo tal s koncem stopala, pri čemer mora biti noga povsem izprožena, nato pa s peto, dočim se koleno pri tem rahlo upogne. Figur ni obilo, predstavljajo jih naše slike.

«Charleston» nedvomno postane velika moda, saj se z njim izpolnjuje zahteva po novih korakih s prikrojeno novo muziko. V Parizu je «Charleston» že zmagal in sedaj nastopa svojo pot še v druga mesta. Kdaj pride v Ljubljano, nam pa žal ni sporočeno.

J. Z.

Prijatelja

I.

»No, kako pa kaj nevesti Ani?« je France Potočnik vprašal prijatelja Toneta Bregarja, ko sta se nagovorila o najmodrenejših strujah v slikarstvu in leposlovju.

«Hvala. Ne vem, kako bi ti rekel: — kašlja, venomer kašlja in živci so ji čisto odnehali. Menda bo morala iti za nekaj mesecev k morju. S poroko torej še ne bo nič.»

»Stara reč! Delaš ko živinče, da bi ji zmašil mehkeje gnezdo, njej pa se hoče morja in zabave po morskih kopališčih.«

»Če pa je bolna?«

»In razvajena in sitna bolj nego bolna. Le čemu tiščiš za njo, če vidiš, da ji ni veliko do tega, da ti ostane vsaj v bližini?«

»Ker jo imam rad, človek božji!«

»Saj to je tisto!«

»Imaš prijateljico, ki te ima rada, — pa tako govoriš?«

»Imam, seveda jo imam, ali samo, kadar se mi je zahoče.«

»A —?«

»Da, lepa je, dobra in prijazna, pa pameti mi ne meša, čeprav se zelo rada imava, kadar hočeva.«

»Tako prijateljico sem imel tudi jaz, pa sem si jo izbrisal iz spomina, ko sem spoznal tisto, ki bo mati mojim otrokom.«

»Greh, ki se ti že utepa!«

»Ne čutim.«

»Ti ne — mi pa. Vidiš, dokler se s tako grdo nezvestobo nisi pregrešil nad ubogim punčetom, so bila tvoja dela res močna in pomembna; odkar si jo sunil od sebe in si nakopal to bolehavo in solzavo ljubezen, niso več kaj prida.«

»Če te ne bi poznal, bi dejal, da mi zavidaš dela in nevesto.«

»Dobro, da me poznaš; tako te lahko resno vprašam, ali se boš kaj kmalu streznil, ali misliš še kar dalje izpodnašati tla pod seboj.«

»O, trezen sem, odkar sem spoznal resnično lepo in čisto ljubezen.«

»Ko bi bil vedež, ne bi bil revež, kakoršen si pač.«

»Nisem revež, — vedež sem, ker vem, čutim z vsem srcem, vsakim živcem svojim, da je ona zame in da sem jaz zanjo.«

»Kajpak! Ljubezen, lepa in čista ljubezen je sebično odločila srcu in živcem in slavni pisatelj Tone Bregar je šel in si brez srca in živcev obtežil vest z zatajo lepe, dobre, prijazne prijateljice, ki mu je — Bog ji odpusti ubožici! — dajala vse, kar le premore in zmore tako prezaupno dekle, mu božala in razveselievala srce, da je mogel v tihi sreči nabirati svežih domislekov in mirno delati.«

»Čemu mi budiš vest?«

»Kaj jo imaš? Ali te ni zgolj vzvišeno spoznanje, da je bogata nevesta Ana izvoljenka izmed tisoč in tisoč krepostnih devic in ti od vseh vekov določena za tovarišico?«

»Ne morem tajiti.«

»Vem. Ti in ona sta atoma, plavajoča po vsemirju, lepa atoma, ki sta se našla, sprejela v celoto najbolj neumne prvine, — nihče ju ne more več ločiti.«

»Glej, natanko tako mislim.«

»Slijajno! In še to povej: Ali se nisi še nikoli sprijel z nobenim drugim atomom in nisi prav tako mislil?«

»Sem, pa ta primera šepa.«

»Naj šepa! Vsaka dobra primera lehko šepa, ali pa šepa predsodek, ki se ji umika!«

»Čemu si hud? Zakaj grizeš?«

»Kaj bi bil hud, kaj bi grizel — samo govoriti moram, če vidim, da kdo že misliti ne zna več!«

»Pa govori v miru božjem!«

»Moram. Ti, glej, si nezvest prijateljici in prijatelju.«

»Tebi? — kako pa tebi?«

»Grdo. Včasih, ko še nisi poznal Ane, sva si bila po slabostih in krepostih prijatelja, vkup mlela miselne utrinke, vkup valila jajčka svojih zamislekov in z njimi vkup kobalila po radost in sladkost na Parnas. In zdaj?«

»Umikaš se ti, jaz ne.«

»Zmota. Sam valim, sam na Parnas bitim, a ti obnemaguješ daleč zad in pod njim.«

»O, zakaj neki?«

»Zakaj? Ker misliš, da je ljubezen najlepša, če je v singularu, ki ima za dual bogastvo in ki hoče iz singulara in duala zvariti srečni plural.«

»Čakaj no, dragi France, saj ni tako! Zakaj rinem v zakonsko gnezdo? Ker sem sit seksualnega ciganstva, se vračam k čisti, estetični ljubezni. In vsak psiholog, vsak sociolog mi bo pritegnil, da je monogamija naravna in nravna potreba...«

»... in da bi se brez nje človeštvo pogubilo; vem.«

»Gotovo.«

»In vendar vse kulturno človeštvo skače čez manogamne ojnice, pa se ne pogubi, a mnogo velikih narodov živi brez teh ojnic in se takisto prav dobro drži.«

»Tudi ta primera zelo šepa.«

»Nič. Le vprašaj zgodovinarje in geografe, tudi biologe lahko vprašaš. Ali so na primer kokoši degenerirane, ker petelin ni monogam? In je med grenak in trot dekadenten, ker matica živi v pluralu? Kaj misliš, da bi se konjska rasa zboljšala, če bi plemenitega žrebca silili v pohlevni dual?«

»Za božjo voljo — človek in žival, žival!«

»Kajpada so razlike, pa samo zunanje.«

»Notranje so, dragi moj. Zakon je zdravje, je red in mir, je blagoslov!«

»Prešeren, Čop in Jenko, Jurčič, Gregorčič in Cankar, Michelangelo, Rafael in Dante, Buda in Konfucij, Galilei, Kepler in Kopernik, Pitagora, Platon in Kant — vsi so bili zunaj zakonskih ojnic.«

»In, Sokrat?«

»On ti je lehko za izjemo pravila, da so vsi veliki možje bili samci; sicer pa sam veš, kako se mu je zakon utepal.«

»Kaj pa bogovi?«

»Niso imeli žena, imeli so boginje — razumeš? — boginje.«

»Quod licet Jovi, non licet bovi. Mi,

nega fakta, da se od zavžitih jedi nabirajo na človeškem telesu maščobe v posebno veliki meri med nočnim počitkom. Samo ob sebi umevno je, da gre pri tem samo za večerje, torej za jedi, ki jih človek zaužije, predno gre spat. Zjutraj in opoldan zaužite jedi se pretvorijo v energije, ki jih človek porablja in izrablja pri svojem dnevnem delu pri svojih duševnih in telesnih naporih. Temu nasproti pa pridejo večerje skoro izključno v korist človekovemu telesu ker nočni počitek ne zahteva od telesa nobenega dela in napora.

Iz teh predpostavk pride nemški zdravnik do mnenja, da naj debeluhi svoje večerje kolikor mogoče omejijo, suhonje pa naj si baš večerje privoščijo v izdatnejši meri in boljši kvaliteti. Zjutraj in zvečer naj se tudi debeluh prav dobro nasiti. Seveda se mora pri tem izogibati jedem, ki delajo maščobe. Čut lakote, ki ga povzroča skopa večerja, traja samo par dni, potem ne več. Na ta način ima telo med nočnim počitkom malo materijala, da ga presnuje, zato pa prične glodati na obstoječih rezervah. Tako se debeluhova teža zmanjša vsak teden za pol do ene kile. S pomočjo te preproste metode so pacijenti dr. Gallischa v treh mesecih izgubili vsak do 13 kg svoje teže.

Briand v vlaku

Kljub odporu, ki se je pojavljal nekdaj proti njegovi, napram Nemčiji pomirljivi in ponustljivi politiki, je sedanjemu francoskemu ministrskemu predsedniku in zunanjemu ministru uspelo, da je priboril svoji politiki veliko popularnost. Locarnske pogodbe značijo, kakor poprej Dawesov načrt, za Francijo pravzaprav precejšnjo žrtev, ki pa je v interesu miru in ozdravljenja Evrope nujno potrebna in bo rodila bogate sadove. Znak treznosti francoskega naroda je, da je to uvidel in da je hvaležen Briandu, ki ima največ zaslug, da je to tega prišlo. Ko se je Briand po slovesnem podpisu locarnskih pogodb v [illegible] vrnil v Pariz, so mu [illegible] in

tisoči pariškega prebivalstva priredili burne ovacije. Naša slika je posneta tik ob prihodu vlaka, ko stoji ministrski predsednik ob oknu in odzdravlja na ovacije.

Verižnik s hišami – poglavar vlomilske tolpe

Stvar zveni malone kakor roman.

Na Dunaju je živel hišni posestnik Hans Schwarzbart. Stanoval je v tretjem okraju, imel je lepo, pametno ženo in otroka, starega dve leti. Občeval je v dobrih družinah in je bil sploh ugledna oseba. Zadnja leta se je vrgel na špekulacije, prodajal je hiše. Z veriženjem si je pridobil lepo premoženje; kamen do kamena si je nabral okolu trideset hiš. Špekuliral je srečno; vsaka kupčija se je obnesla in je primaknila k njegovi glavnici nov znesek s katerim je kupčeval naprej.

To poslovno blagostanje se je poznalo tudi v družini. Imel je troje hišnih uslužbencev, avtomobil in svojega tajnika. Poleg veriženja s hišami se je bavil tudi s prodajo lesa. Nekaj časa je neslo, potem je zastalo. Schwarzbart je prišel v plačilne težave. Hiše so postajale od dneva do dneva bolj pasivne postavke. Razkošno življenje je požiralo velike vsote. Začeli so se oglašati upniki. Biriči so trkali vsak dan na vrata ter rubili hiše, pohištvo in drugo. Ko mu je bilo rubežnov dovolj, se je Schwarzbart odstranil z Dunaja. Zaklenil je stanovanje in se je preselil v Hardegg.

S pritiskom upnikov se je začel kaliti družinski mir. Mož in žena sta se jela prepirati. Besede so postajale vedno ostrejše. Ko se je pa preselil v Gaertnergasse, je prišlo do razhoda. Mlada žena je tožila svojega jedva 28 letnega moža in je zahtevala ločitev. Sodišče je tožni ugodilo in ji priznalo dveletnega otroka, nakar je šla k svojim staršem.

Od tega časa dalje se je družil Schwarzbart s sumljivimi ljudmi. Videvali so ga v spremstvu poklicnih vlomilcev in tatov. Poznanstva je posredoval Schwarzbartov tajnik Schiffter. Tatovi seveda niso prihajali samo na razgovore: z njimi so se sklepale kupčije. Enkrat je kupil Schwarzbart od njih za vsoto štirih milijonov avstrijskih kron trikrat toliko vredne papirje, ki so bili ukradeni. Drugič so mu tatovi prodali za 22 milijonov poštnih znamk in kolkov, ki so jih ukradli v neki tobakarni. Schwarzbart je blago kupil kljub temu, da je vedel, odkod izvira. Kupčija se mu je vendar izplačala. Dal je tatovom za 22 milijonov vrednosti samo tri milijone v denarju.

Končno je zaglavil. Slišal je, da bi se dalo dobiti mnogo denarja z vlomo v nek davčni urad. Polakomil se je po denarju in se je začel pogajati z vlomilci. Postal je njihov glavar. Bilo je že vse pripravljeno za vlom, akcija pa se je ponesrečila in je prinesla policiji v pest Schwarzbarta in njegove tovariše. Ker izhaja Schwarzbart iz stare in ugledne avstrijske obitelji se razume, da je vzbudila njegova aretacija veliko pozornost vseh družabnih krogov.

Borzna špekulacija v nemškem glavnem stanu l. 1871.

V «Berliner Tageblattu» čitamo zanimive dokumente izza časa nemško-francoske vojne v letih 1870.-71. Dne 30. septembra 1870. je poslal neki nemški dvorni maršal pruskemu aristokratu pismo za nekega berlinskega bankirja. V tem pismu je stalo med drugim «Skrbite nekoliko za mojo blagajno... Če bo mir pred durmi, vas obvestim s telegramom! Pošljite mi cigare! Znabiti bi se na ta način kaj napravilo.»

Avtentičnost tega pisma potrjuje naravnost cesar Friderik, ki je stvar zabeležil v svoj dnevnik. Dne 24. januarja 1871. pa je prejel berlinski bankir od svojega prijatelja, dvornega maršala telegram: «Prosim pošljite cigare za kralja». Javnost ni bila tega dne o kakem preokretu nič obveščena. Poročila z bojišča so govorila suho o topovski bitki pred Parizom ter o napredovanju nemške južne armade. V dnevniku cesarja Friderika pa je zopet čitati istega dne: «Versailles se nahaja v vročičnem stanju. Pri nas se je oglasil Jules Favre, ki je prinesel resne izglede za mir. Na sestanku, ki se ga je udeležil cesar, grof Bismarck, grof Moltke, vojni minister Rohn ter jaz, se je govorilo o ponudbi Favresa, ki je predlagal premirje za ceno pariških utrdb in položitve orožja. Naročeno nam je bilo, da moramo čuvati o stvari popolno tajnost.»

Istočasno je telegrafiral drugi generalni adjutant nekemu berlinskemu bankirju: «Če niso tečaji znatno poskočili, kupite zame kolikor mogoče dosti valut.» Pojasnilo k temu telegramu je napisal adjutant sam. Njegov komentar se glasi: «Davi sem vam telegrafiral ter vam naročil, da kupite vrednostne papirje, kajti od včeraj naprej je tukaj Jules Favre, katerega navzočnost bo najbrže povzročila sunek na borzi. Sporočite mi takoj, v kakšnem obsegu ste danes delali in v kateri smeri.» Pogajanja s Favresom so bila uspešna. Dne 27. januarja se je pojavil Favres z generalom Beaufortom d'Hautpeulom v versailleskem generalnem štabu in o polnoči so topovi utihnili. Dne 27. januarja pa je zopet brzojavil dvorni maršal svojemu bankirju v Berlinu: «Pošljite še mnogo cigar za Njegovo Veličanstvo».

Tako so izkoriščali visoki gospodje vojaški položaj v svoje denarne špekulacije.

Bliža se

čas, ko Vam bomo natančno sporočili, kdaj se igra senzacijonalni film

MOČ IN LEPOTA

Elitni Kino Matica.

Čudna demonstracija natakarjev

Na Dunaju je restavracija Tonello, v kateri se večinoma zbirajo Židje. Lastnik te restavracije se je posmehljivo izrazil o natakarjih drugega podjetja, ki so začeli stavkati. Govoril je, da nimajo prav in da so še predobro plačani. Da se brezposelni natakarji, ki jih je na Dunaju vse polno, maščujejo za te žaljive in vse prej kot socijalne izjave, so si izmislili originalno demonstracijo.

V nedeljo je prišlo precej brezposelnih natakarjev v Tonellovo restavracijo in zasedlo skoraj vse prazne prostore pri mizah. Naročili so si malo pivo ali osminko vina ali še kaj cenejšega. Ob tej pijači so sedeli pri mizah v svoji običajni črni obleki šest in celo deset ur. Seboj so imeli nekateri jedače, ki so jih zavžili v lokalu. Sicer so bili popolnoma mirni, tako da jih na prvi pogled nihče ni mogel smatrati za demonstrante. Gostje so takoj zapustili restavracijo, ko so opazili, za kaj gre.

Ta čudna demonstracija se je v ponedeljek ponovila. Tonello je izjavil, da bo moral svoj lokal zapreti, ako demonstracija ne neha. Policija nima povoda, da bi posegla vmes, ker so demonstracije popolnoma mirni in jih je smatrati za goste restavracije. Vendar stoji neprestano pred gostilno stražnik, da bi ga imel lastnik za vsak slučaj takoj pri rokah.

Restavrater Tonello ima ogromno škodo in hoče sedaj odgovoriti s protiodredbo. Ako demonstracija takoj ne poneha, hoče odpustiti tudi svoje osobje, s katerim je zadovoljen, in zapreti restavracijo. Tako bo tudi demonstracija brezposelnih natakarjev sama ob sebi prenehala.

Sporazum med Hohenzollerci in prusko državo

V vseh državah, ki so bile pred svetovno vojno monarhije in so postale po prevratu republike, je postalo vprašanje lastnine pregnanih cesarjev in kraljev akuten problem. Nekatere države — med njimi posebno Češkoslovaška — so kratkomalo zaplenile imetje bivših članov dinastije. Druge države so se zopet pogodile s starimi lastniki ter plačale pregnanim vladarjem primerno odškodnino. Tako poročajo sedaj iz Berlina, da je prišlo do popolnega sporazuma med prusko vlado in bivšo vladarsko hišo Hohenzollerncev. Prusija se je pogodila z Viljemom takole: Njej ostanejo številni kraljevski gradovi z zgodovinskim pohištvom ter umetnine v berlinskih muzejih, kronske insignije ter 160.000 juter njiv in gozdov. Za vse to dobe Hohenzollerci od pruske vlade 30 milijonov zlatih mark odškodnine. V hohenzollernski lasti pa ostane še vedno par gradov, hiš in zemljišča, družinski nakit in 290.000 juter njiv in gozdov. Tako je nemški dinastični volk sit in republikanska ovca cela.

× *Rikard Strauss na Dunaju.* Skladatelj Rikard Strauss, ki se je mudil zadnje čase na Nemškem, se je vrnil zopet na Dunaj v svojo novo vilo «Belvedere». Komponist piše novo opero «Egiptovska Helena», od katere je že popolnoma dovršil prvo dejanje. Dunajska državna opera bo skušala pridobiti skladatelja za par gostovanj, če ne za drugo, vsaj za dirigiranje dveh ali treh lastnih oper.

× *Bolezen pisatelja Kiplinga.* Pisatelj «Džungle» in drugih številnih del Rudyard Kipling, ki je bil nedavno odlikovan z visokim angleškim redom, je resno obolel. Premrazil se je na lovu in lotila se ga je pljučnica. Zdravniki se trudijo, da bi ga ohranili pri življenju. Angleški kralj je poslal k bolniku svojega telesnega zdravnika.

× *Visoka starost Björnsonove žene.* Dne 1. decembra je dopolnila 90. leto Karolina Björnsonova, vdova po velikem norveškem pisatelju, dramatiku, politiku in človekoljubu Björnstjernu Björnsonu. Dama je še danes živahna in zasleduje vse javne dogodke z budno pozornostjo.

× *Sedemkrat oženjen, petstokrat zaročen.* Iz Amerike, dežele vseh možnih nemožnosti, poročajo: V Leedsu so oblasti zaprle ženitnega sleparja Leslieja ter ga obsodile na deset let težke ječe v kaznilnici. Mož je bil zaročen s petsto ženami in je bil sedemkrat poročen po predpisih. Obsojenec je imel vse svoje žene in zaročenke natančno zabeležene. Poleg krstnih imen je vodil točno evidenco o sladkih imenih, s katerimi jih je pital, kadar so v njem gomazela ljubezenska čustva. Policija, ki je preiskala njegovo stanovanje, ni našla nobenega denarja, pač pa imel mesto denarja okolu 3700 ljubezenskih pisem. Razume se, da je moral Leslie, ko je imel opraviti s tolikimi ženskami, večkrat spreminjati svoje ime. To je delal z velikim uspehom. Zelo rad se je izdajal za vdovca z dvema otrokoma, kajti na ta lim so mu ženske najrajše nasedle. In h koncu: Leslie je že 64 let star in ima na sebi prav malo Adonisove mikavnosti. Kdo bo rešil zagonetko, čemu je imel kljub tej starosti toliko uspeha pri ženskem svetu?

Kino

Zadnji filmi v Ljubljani

Hči na prodaj je po naslovu in vsebini precej povprečen film brez posebnih ambicij. In baš zato je napravil na gledalca prijeten vtis neprisiljenosti tako v dejanju kakor v igri. Glavno vlogo je igrala Claire Windsor, poleg nje se je najbolj odražal Adolphe Menjou v vlogi skorojeviča. Menjou je prvovrsten *intrigant*, kot parvenuja pa si ga je težko predstavljati. — Film je delo Paramounta, zato mu glede tehnične in scenične plati ni kaj očitati. Le nekaj ne razumem: Zakaj se mora skoraj v slehern ameriškem filmu košček dejanja odigravati v neobhodnih «pariških» montmartrskih kabaretih?

Carica (Zabranjeni raj). Paramount-film. Newyork. Režiser: Ernst Lubitsch. V glavnih vlogah: Pola Negri, Rod la Rocque, Adolphe Menjou. — Persiflaža dvorskega življenja? Mogoče. Moderna pravljica? Mogoče. A le kot prvo ali drugo utegne film zadovoljiti, nikakor pa ne kot drama. Posnetki so izredno posrečeni, slike plastične. Režiser Lubitsch kaže v arhitektoniki scenerije odličen okus. Igra je prvovrstna, kar je pri igralcih Negrinega, Menjoujevega in Rocquovega slovesa pač odveč povdarjati. Povdariti pa velja, kar v evropskih filmih navadno pogrešamo: da je namreč tudi igra statistov in najneznatnejših vlog skrbno naštudirana in podana tako, da tvori film v tem pogledu zaokroženo, harmonično celoto. *br.*

Izgubljeni svet (The Lost World). First National Pictures, Newyork. Manuskript po istoimenskem romanu Conana Doyla. — O filmu smo v našem listu svoječasno že govorili. Kar smo takrat rekli, danes podčrtujemo: «Izgubljen svet» je eden izmed največjih uspehov moderne filmske tehnike in First National je ž njimi ponovno dokazal, da sodobni tehniki tudi nemogoče ni nemogoče. *br.*

Kaj igrajo drugod?

V ZAGREBU:

Dete varijeteja (v glavni vlogi Lil Dagover). — Ogenj ljubezni (filmski roman v 6. dejanjih. Liane Haid). — Nočna vila (roman operne pevke. V naslovni vlogi Bela L gossy). — Žene, ki ne smejo ljubiti (društvena drama; Ellen Kürti, Olaf Fjörd, Paul Otto).

V BEOGRADU:

Buridan (po romanu M. Jévaca [?]). — Fantom v pariški operi (Metro-Goldwyn). — Tri žene (Norma Talmadge). — Ljubezen in zločin.

V GRADCU:

Pušča Ljubezni (veseloigra v 6. dejanjih. Ossi Oswalda, Willi Fritsch, Lillian Hall-Davis). — Atlantida (Pathé-film v 9. aktih po istoimenskem romanu Pierra Benoita. V glavnih vlogah Stacia Napierkovska in Jean Angelo). — Dva godbenika (Pat in Patachon). — Pariz (Gaumont-film, prirejen po Feuilladovem romanu). — Peti stan (nravnostna drama iz berlinskega življenja. And Egede Nissen, Margarete Kupfer, Bernhard Goetzke, Mady Christians). — Najveselejši človek Dunaja (tragedija v 6. aktih. Mihael Varkony in Marija Corda). — Med dvema ognjema (Paramount; Bébé Daniëlo in Nita Naldi). — Čuda amazonskega veletoka (nemški kulturni film v 7. aktih).

NA DUNAJU:

Po čem možje hrepene (Milton Lills, Viola Dana, First National). — Pisma, ki ga niso dosegla (po istoimenskem romanu baronice E. von Heyking. V glavni vlogi Albert Bassermann). — Prokletstvo zločina (avanturistični detektivski film; Stuart Webbs). — Obljubljena dežela (v glavni vlogi Raquel Meller). — Carmelita, hči tujske legije (Gloria Swanson). — Zlata postelja (Rod la Rocque). — Buster Keaton: Poroka je šla po vodi (dvodejanka); Nečak iz Amerike (dvodejanka); Tiralica (dvodejanka); Koko vidi duhove (dvodejanka). — Šarmantni prince (Natalija Kovanko, Jacques Catelain). — Ljubezen ene noči (Paramount); Adolphe Menjou, Viola Dana). — Na najvišjo goro sveta (nemški kulturni film).

V PARIZU:

Fanfan-la-Tulipe francoski historični film). Bedniki (Les Misérables; po istoimenskem delu Victorja Huga). — Charleyeva botrica (v glavni vlogi Syd Chaplin, brat Charlieja). — Straža (scenario izdelal Pierre Benoit; v glavni vlogi Raquel Meller). — Atlantida (po romanu Pierra Benoita). — Človek, ki dobiva klofute (Lon Chaney). — Lov za zlatom (Charlie Chaplin). — Quo vadis. (Emil Jannings). — Zabranjen raj (Carica; Pola Negri, Rod la Rocque, Adolphe Menjou).

Filmski paberki

Non plus ultra. V Ameriki je, kakor znano, lov za originalnostjo v velikih číslih. Toda to, kar pravkar čitamo v listih, pa vendar prekaša vse dosedanje filmske «amerikanščine». V nekem kinu so namreč za poskušnjo projicirali na platno tri filme hkrati. Da je bila kurijoznost še večja, so dva filma projicirali v obratnem redu kakor se filmi običajno projicirajo, tretjega pa normalno. Vse naslove so iz filmov izrezali. Koliko gledalcev je ob tej priliki zblaznelo, kronika ne beleži.

Štrajk se imenuje najnovejši film, ki je bil izdelan v sovjetski Rusiji. Posebnost tega filma je, da v njem ne nastopajo igralci glavnih vlog, nego zgolj mase delavcev.

Nogometno tekmo Jugoslavija-Italija so Italijani posneli v filmu. Film bodo v kratkem predvajali v Zagrebu.

Pet milijonov dolarjev (300 milijonov dinarjev) je stal ameriški film «Morski vrag», v katerem igra glavno vlogo Milton Lills. V Ameriki potrošijo samo za en film tolike svote, ki bi v Evropi zadostovale za najmanj deset povprečnih filmov — ali je potem čuda, da evropski produkti daleč zaostajajo za ameriškimi?

Jack Dempsey, o katerem smo jedva dobro zaznali, da se je posvetil kinematografski umetnosti, je sklenil ostaviti film. Nastopil je v vsem le v treh filmih. Nasprotno pa čitamo, da se je *Fatty Arbuckle*, poznani debelušni komik, ki je zbog nekih še nepojasnjenih afer opustil filmovanje, zopet povrnil k filmu. Podal se je v Evropo, kjer bo, najbrž v Berlinu, režiral komične filme.

Carmen. Francoski filmski režiser Jacques Feyder pripravlja Mériméejevo novelo Carmen za film. Glavne vloge bodo zasedene tako-le: Raquel Meller: Carmen; Lerch (Poljak): Don José! Modot: Le Borgne; Barrois: Lilas Pastia; Victor Vina: Donceire (poglavar tihotapcev); Raymond Catelain: španski častnik; Roy Wood: angleški častnik.

Alfonz Fryland

kot huzarski poročnik

Liane Haid

kot plesačica

pridita v

Kino »Dvor«.

Od pondeljka dalje zadnji

Jackie Coogan

film „Mali Robinzon"

Kino «Ideal».

ki nismo bogovi, smo srečni z ženo. Sreča nam je v tem, da zanjo živimo in radi tudi trpimo.«

»Vidim, zate ni rešitve. Zaman ti je dopovedovati, kaj je zakon.«

»No, kaj?«

»Grob ljubezni in svobode in duševne moči! Križ ob tem žalostnem grobu je žena.«

»Grdo si rekel, izplakni si usta!«

»In ti pojdi in mačko kupi v vreči! Najzanikarnejši branjevec pretipije blago, če ga ne pozna, še tako bahat vojni bogatin ne kupi hiše, preden je dobro ne pregleda. — ti pa le pojdi in kar na slepo skoči v zakonski pekel z bolehavo in sitno žensko!«

»Ne boj se, saj gledam in opazujem!«

»Da, lirično! Oči, zvezde nebeške: — o, da bi mi večno sijale! Rdeča ustka, vir sladkosti omamne: — o, da bi iz niega nebesa pil na veke! Lepe roke, lilije prebele: — o, da bi mi božale in pestovale vse vroče nade! Vitko telesce — o, zaklad sreče, blaženosti in sladke pijanosti moje!«

»Govoriti res znaš; kdo bi ti prisojal?«

»In še to gledaš, da doboš z očmi, ustki, rokami in telescem tudi toliko in toliko cvenka — gospod Bog bo pa vse to obsul z blagoslovom! Drugega ti ni treba. Amen!«

»Tudi cvenk je zelo potreben za zakonsko srečo!«

»Vidiš, kak materialist si, dopoveduješ pa si, da si idealist. Zato ni čudno, če ti muze obračajo hrbet. Vse je hromotno in kilavo, odkar mencaš za Ano in nastavljaš uho cvenku njenega bogastva. Vsi tako pravijo. Anin kašelj ti trga in meša osnutke, misel na veliko doto, ki po nji že iztezaš drhteče roke, ti maže pesniško preprostost in neposrednost. Do zdaj si se nosil pod zvezdami, posihmal boš gazil blato mizernosti po trapastem svetu.«

»Srečnega zakona torej ni, praviš ti, pikri modrijan?«

»Je. Prijatelj Jože je srečen, ker vsaj toliko zasluži, da more streči prismojenim kapricam svoje žene; prijatelj Nace je blažen, da mu je žena kongenialna in ga pred služinčadjo zmerja z istimi sočnimi kvantami, s katerimi on beli svoje romane, in prijatelj Nande je v devetih nebesih, ker ga njegova druga žena za polovico manj vara nego ga je prva.«

»Ne bodi no tako strupen! Rajši mi po pravici povej, ali se ti moja zadnja dela res zdijo tako slaba, ali govoriš le iz dialektične hudobije?«

»O, glede tega bodi brez skrbi! Kakor sem rekel, tako je!«

»Ni mogoče, nikakor ni mogoče!«

»O, kar pojdi in se oženi, da te svet prej izbriše iz vrst olimpijcev!«

»Ne, tako slaba pa res niso!«

»Kdor sodi tvoja zadnja dela, spozna, da ti je prva in edina misel mrzel strah za tisto neumno ljubezen do vitkega telesa in za mošnjo težke Anine dote.«

»France, tudi te stvari sem vse pisal s svojo srčno krvjo!«

»Tako je! Ali v krvi ti krožijo bacili dekadence.«

»Nikar!«

»Produkcija, posebno literarna produkcija je boj, a v tem boju moraš biti z močnimi, svobodnimi komolci. Himen Palada Atena se ne marata.«

»Človek bi obupal, ko te posluša.«

»Stari Izraelci niso puščali mladih zakoncev na bojišče. Ali veš, zakaj ne? Ker so vedeli, da mož, ki mu je srce le pri ženi, ni za nobeno rabo.«

»Hm.«

»Pa tudi moderna država ne mara oženjenih častnikov, takisto ne katoliška cerkev oženjenih duhovnikov. Država in cerkev vesta, da zakon po svoji duhomorni monotonosti absorbira še tako temperamentnega in iskrega moža in domače sitnosti in skrbi suše in izločajo iz vrst veselih in zmožnih ljudi.«

»Da bi te —!«

»No, mene zdaj poglej: Svoboden sem, zato poln duševnega poleta. Vsi listi so dan na dan v samih superlativih z mojim imenom, pred vsemi izložbami, kjer se ponašajo z mojimi slikami, je gneča, da ljudje omedlevajo in jih rešilni vozovi sproti še odpeljavati ne morejo. — No, kaj praviš?«

A Tone Bregar je molčal v težkih mislih in vzdihih. Šele čez nekaj tedgov se je zaupal modremu prijatelju Francetu Potočniku:

»Premislil sem se,« je dejal. »Vrnil sem se ljubki, prijazni in duhoviti prijateljici. Ana pa mi je vrnila besedo in mi ni več nevesta. — No, kaj praviš?«

Francetu Potočniku se je ukresal vroč sjaj v očeh in na licu, a besede ni bilo nobene več iz njega, le globok vzdihljaj se mu je utrgal kakor človeku, ki mu odleže huda skrb.

II.

France Potočnik,
slikar;
Ana Potočnikova roj. Orlova
hči veleindustrijalca;
poročena.

Racek

Narodna pravljica iz Champagne.
(Iz francoščine.)

Bil je racmanček, ki je bil tako majhen, da so mu rekli Racek. Pa kakor je bil majhen, je imel glavo na pravem koncu in je razumel svoj posel. Kajti začel je bil z nič, spravil pa je skupaj sto tolarjev.

Ko je kralj tiste dežele, ki je bil zelo razsipen in ni imel nikoli denarja, izvedel, da ga Racek ima, je prišel nekega dne sam k njemu na posodo prosit; in res je bil prvi pot Racek nemalo ponosen, da je posodil denar kralju.

Toda ko je na koncu prvega in drugega leta videl, da mu nikakor ne misli plačati obresti, se je začel vznemirjati, in sicer tako, da je naposled sklenil, sam poiskati Nj. Veličanstvo, da dobi plačilo.

In res se nekega lepega jutra Racek, ves nališpan in korajžen, spravi na pot pojoč:

«Kdaj, kdaj, kdaj
dobim denar nazaj?»

Ni bil še storil sto korakov, že sreča kumno Lisico.

«Dobro jutro, sosed,» pravi kuma, «kam pa tako zgodaj?»

Kraljestvo mode

Moda

Na podlistek enakega naslova v »Jutru« prejšnje nedelje.

Zunanjost tvori notranjost — to, pravijo, je splošno in logično preprosto dejstvo.

Za modo in zunanjost naj skrbi vsak po svojem stvarnem razumevanju in svojih razmerah. A škoda, da je tako malo znan ruski pregovor: »Po zunanjosti sprejmeš človeka, po notranjosti pa — odsloviš.«

Vsekakor, zunanjost je velika zadeva Tako velika, da notranjost radi nje prav često trpi škodo.

Hiša brez sten nima notranjosti. Kakršne ima stene takšna je tudi njena notranjost. In ker je človek — človek, ne pa duh, se mora ukvarjati z zunanjostjo, da s tem ustvaria tudi notranjost. Da je zunanjost »poglavitna zadeva« in da »zlahka nadomešča notranjost«, kakor stoji ironično zapisano, tega ne more trditi nihče. Tudi v znamenju in času Moloha je zunanjost samo pogoj notranjosti, nikakor pa njen nadomestek.

Moda in ženska! Zares dokaj široko poglavje. Toda nič manjše ni poglavje o bratovščini tistih zagrizenih samcev, ki vedno za krili brenčijo, obenem pa se venomer nad njimi jezijo in napake bogzna kolikih ljudi prtijo na hrbet tako zvani modni dami. Prav poseben stvor bi morala biti ženska, da bi takšnim samskim bratovščinarjem mogla biti po volji. Oni namreč zahtevajo od ženske, kar je nemogoče: da bodi ženska vedno tip-top — toda brez stroškov. In sicer brez stroškov moža. Ako pa poseduje premoženje, bi smela razpolagati zopet le z njegovim dovoljenjem Ako je skromna in staromodna, je nihče ne pogleda; ako je revna, je nihče ne upošteva. Ako ima lastno podjetje, ne odgovarja to socialnemu stališču ženske. Ako je štedljiva, je neokusna; ako je lepih misli in dobrega okusa, je zapravljiva. Ako je mlada, je premlada in ne dovolj izkušena; ako je stareiša, je prestara in preveč izkušena. Ako ni lepa, ne mika samske bratovščine; ako je lepa, pa ni zanesljiva in zvesta. Če ima pristrižene lase, je premalo ženska, ako pa je dolgolasa, potrati preveč časa s friziranjem. Ako je doma v copatkah in spalnem plašču, odbija; a če je snažna in okusna, ni za drugo kakor zase. Ako opravlja gospodinska in kuhinska dela, odbija njen kuhinjski duh in obdelane roke; ako pa ima služkinjo, ni sama za nobeno rabo.

Skratka, mož bi rad paradiral s svojo »boljšo« polovico, toda če je res reprezentativna in fina, se njemu samemu zdi previsoka. Nervozna ne sme biti, občutljiva tudi ne, pa naj so njegove sitnosti še tako neznosne.

Tudi ni dobro, da je preveč izobražena, ker utegne njegovo luč staviti v ozadje. Niti ne sme biti preveč razumnega duha in bistrega očesa, ker lahko moškemu pregleda vse karte. Ako je samostojna in energična — joj, je že tudi eksaltirana. Če je ponosna, je obenem nedostopna in ošabna. Lahko je ustrežljiva in prikupna, toda hitro jo utegnejo obsoditi, da je na ponudbo . . .

Pričakovati in želeti ne sme ženska kavalirstva, ne nežnosti in ne pozornosti. Mora pa vseeno biti vedno mlada, sveža, okusna, pridna, ljubezniva, vse v enem, četudi je on venomer nevabljiv, neljubezniv, nekavalirski in puščoben. A kar se tiče pameti, naj bi je imela samo toliko, da bi mu pritrdila vsako — oprostite! — budalost in da bi ga vselej gladila kakor mucka.

Tak bi torej moral biti tisti avtomat brez želi, brez potreb in brez pritožb — a reklo bi se mu ženska? Nak, tako se pa ne gremo!

Novska.

Večerna obleka in priveski

Čim enostavneiše in preprosteiše se oblačimo za promenado in sploh za vse slučaje po dnevi, tem večje razkošje si dovoljujemo v obleki za večerne prireditve. Večernih oblek imajo dame malo, zato se jim pa zdi tem elegantneiša in imenitneiša obleka, ki jo lahko nosijo samo enkrat ali dvakrat v sezoni. Mnoge dame trdijo, da se večerna obleka ne izplača, ker jo premalo nosimo. Večerna obleka sploh ni nameniena vsakdanji rabi, marveč izrednim slučajem, ko mora biti dama posebno elegantna in praznična Taki slučaji se pa ne ponavljajo pogosto. V vsaki sezoni se prineti komai enkrat ali dvakrat, da je treba obleči res elegantno in razkošno večerno obleko. Zato imamo tako zvane male in velike večerne obleke. Prva je podobna dnevni obleki. Kroj je enostaven, svila enobarvna, okraski ne posebno bogati. Take obleke ni škoda, če jo nosimo popoldne in zvečer, pri posetih, čajankah ali na plesih. Kar smo pa pri nji zamudili, nadomestimo pri obleki, ki se nosi enkrat ali dvakrat na leto. Pri takih oblekah je dovoljeno vse, kar zabranjuje naše skromno življenje navadnim oblekam. Barva, okraski, blago, kroj, vse je lahko bogato, razkošno in v skladu z najnovejšo modo. Moda sicer ne igra pri teh oblekah tako važne vloge kakor okus in iznajdljivost šivilje, ki lahko naredi iz koščka blaga in nekolikih okraskov pravo umetniško delo Glede blaga večerne obleke moda ne pozna strogih predpisov. V izložbah vidimo krasne brokate, žamet, šifone in razne krepe. Vse to je namenjeno večernim oblekam. Kaj pa z barvo? Roza, modra, vijoličasta in na tisoče najrazličneiših nijans. Pomanjkanja se torej tudi v tem pogledu ni bati. Kroja pri elegantnih večernih oblekah tako rekoč sploh ni. Vsaj moda ne predpisuje, da bi se držali opredelienega kroja odnosno da bi ta ali oni kroj prevladoval. Kosi blaga so skombinirani in sešiti po okusu šivilje odnosno dotične dame, ki si obleko naroči. Tudi okraski so večinoma taki, kakršne si izmisli šivilja. Koralde, razni barvani kamni, čipke, umetne cvetlice itd Moda pozna za to fantazijo letošnje sezone samo nekaj pravil, in sicer da mora biti izrezek zadaj špičast, okraski koncentrirani v pasu ali na krilnem robu in da mora imeti obleka vlečko. Drugače pa si lahko dame izmišljujejo vse po svojem okusu ne glede na modo. Čim originalnejša je obleka, tem lepša je. Fantaziji se nudi torej široko polje udejstvovanja.

Mlada dekleta se zadovolje s skromneišo obleko, brez bogatih okraskov in velikega izrezka. Preko velike večerne obleke se nosi cape — to je edini slučaj, da se ta pritiklina damske garderobe sploh še nosi. Toda cape se je že temeljito spremenil. Zdaj je podoben kraljevskemu plašču. Narejen je iz drage kožuhovine ali brokata ali pa oboje skupaj in je namenjen samo za slavnostne večerne prireditve. Pri tako krasnih svršnikih izgubi spretnost šivilje svojo veljavo, ker zahteva delo mnogo smisla za umetnost. Tu se lahko ženska uveljavi tako, kakor v nobeni drugi umetnosti.

Večerna obleka bi ne bila popolna, če bi je ne izpopolnjevali okusni čevlji v obliki sandal, ki so že več let najbolj priljubljeni, ker so zelo prikladni osobito za ples Taki čevlji so iz zlatega, srebrnega ali bronastega brokata, včasih tudi iz atlasa, na katerem so ročne slikarije ali koralde. Nad čelom se nosi širok trak in, če hoče biti dama posebno elegantna, še dijadem. Pahljača iz nojevih peres mora biti v barvi obleke ali pa nekoliko temneiša. Dalje spada k večerni obleki večerna ročna torbica iz brokata ali pozlačene kože. Samo ob sebi umevno mora imeti dama, ki hoče v družbi kaj veljati, tudi okusne igle, uhane na dolgih tenkih verižicah in razne druge manjše okraske, ki izpopolnjujejo celoten vtis elegance in finese. Vse to so samo dopolnila, toda draga in zelo važna dopolnila, ki lahko ženski zunanjosti mnogo koristijo ali pa škodujejo, če niso posrečena in okusno izbrana.

Človek ne jezi se!

Rajši si oglej istinito pr. vega Charlie Chaplina njegovi edini, toda kolosalni burki sezije 1925-26 »13. pustolovščina« ali »Romar« (THE PILGRIM) — in jeza te bo minila.

Elitni Kino Matica.

Originalna modna reforma v Grčiji

Od 15. decembra dalje bo na Grškem aretirana vsaka dama, ki bo nosila kratko krilo! Tako se glasi odredba grškega diktatorja generala Pangalosa.

Nič čudnega! Morala grškega naroda po vojni povzroča grškim državnikom istotoliko brig kakor obča gospodarska in politična kriza, ki drži državo v neprestani mrzlici. Prostitucija je v Grčiji razvita kakor malo kje. Osobito ulična prostitucija. Število lahkih žensk se je na ulici tako namnožilo, da je borba policije proti njim nemogoča in brezuspešna. Prirodna posledica takega stanja pa je seveda vedno večje širjenje venoričnih bolezni.

Dame boljšega imena, ki se ne morejo javno lansirati, vršijo to tajno, in posredništvo v ljubavnih odnosih se razvija v pravcato unosno industrijo. Nikomu ni do dela, produktivna moč v državi pada občutno.

Vlada generala Pangalosa, ki si je za devizo stavila borbo proti korupciji, uvideva, da je sedanja razvratnost v Grčiji veliko zlo, ki narodu povzroča silno škodo v zdravstvenem, materijelnem in moralnem pogledu. Ministrski svet je parkrat obravnaval to stanje ter prišel do interesantnega in originalnega zaključka.

Postavil se je na stališče, da je eden glavnih razlogov nemoralnosti — moda, ki omogoča ženskemu svetu čim bolj razkazovati dražesti telesnih oblik. Zatorej: boj modi! In grški notranji minister je po naredbi ministrskega predsednika izdal nastopno odredbo:

»Ženska poulična krila ne smejo biti krajša kakor 30 cm od tal. Vse ženske in devojke, od 12 let dalje, se morajo ravnati po tej naredbi, sicer jih bo takoj aretirala policija in pridejo pred sodišče. Za mladoletne devojke bodo odgovarjali njihovi starši. Ta naredba se uveljavi s 15. decembrom t. l.«

Tako torej: od 15. decembra dalje bo v Grčiji aretirana vsaka ženska s prekratkim krilom. Naravno, da je naredba vzbudila velik haló po vsej Grčiji. Ni izključeno, da bodo užaljene dame priredile velika protestna zborovanja, naravno, če jih policija ne razžene. In tako bo s 15. decembrom izvršena popoln metamorfoza helenskega ženskega sveta. Kopje in meče nekdanjih ponosnih Grkov so že zamenjale drahme in čeki mladih trgovcev, a tanke lahke neplose nekdanjih Grkinj bo zdaj zamenjala neka vrsta policijsko odmerjenih kril, kakršnih sicer ne bo videti nikjer v Evropi.

SKRAJNI JE ČAS!

je, da se prepričate, da eden par nogavic z žigom in znamko (rdeče, modro ali zlato)

„ključ“ d. v. v.

traja kakor štirje pari drugih. Dobivajo se v prodajalnah.

Charles Henry Hirsch:

Ekspresni vlak

Prvi spomini, ki jih je imela čuvajeva žena iz svojih otroških let, so bile tračnice, ki so se raztezale v neskončnost, puhanje in žvižganje vlakov in mala čuvajnica, pred katero je tolikokrat stal njen oče z rdečo zastavo. Šest bratov in sester je imela, vsi so bili mlajši od nje.

Ko se je poročila, je njen oče dobil boljše mesto, njen mož pa očetovo, tako, da je ostala v isti hišici.

Kadar zazvoni zvonec, gre zapirat cestni prehod čez železnico, vzame malega Pavla v naročje in se z zvito rdečo zastavo postavi pred čuvajnico, kakor je to delala njena mati dolga leta, kadarkoli ni utegnil oče.

Z oken čuvajnice visijo rdeči nageljni, na malem vrtu raste različno sočivje in osem solnčnic, ki so najlepše v vsej okolici. Ozek pas sveta ob tiru je zasajen s krompirjem in košata lipa sklanja svoje veje nad hišico, poleg vhoda pa visi kletka z dvema kanarčkoma.

Čuvajeva žena pozna vse vozove, ki se dnevno vozijo preko prelaza, kakor tudi pešče in zdravnikov avto, ki je rdeče pobarvan, a ima okoli in okoli sivo progo. Navadno se zdravnik vozi 2krat dnevno mimo čuvajnice. Doktor večkrat prav rad ustavi svoj avto za eno samo minuto, da se razgovarja o lepem vremenu ali pa, da se poigra z malim Pavlom. Če je njen mož tu, se zasuče pogovor na politično polje.

Leta potekajo, mali Pavel raste, sledijo mu bratci, sestrice . . . in vlaki dan za dnem puhajo mimo ob točno določeni uri, pa naj bo že zima ali poletje . . .

Ko je prišel letošnji novi spomladni vozni red, je bila javljena zanimiva izpremememba: vlak št. 17, ki je vozil tod mimo ob 20. uri, je imel predhodnika, tako zvani luksuzni ekspresni vlak, sestavljen iz samih novih, dolgih vagonov. Vozil je 12 minut pred vlakom št. 17. Okrožnica je opozorila čuvaja na to novost in njegova žena je z veliko radovednostjo pričakovala 1. maj, ko je stopil v veljavo novi vozni red.

Čeprav je ekspres švignil mimo kakor blisk, se ji je njegova bajna slika vendar utisnila v spomin. Omenila je žena svojemu možu krasoto vlaka, opremo, elegantne potnike . . . toda ta ji ni ničesar odgovoril. Drugi dan se je še enkrat začela meniti o ekspresu, toda kmalu je spoznala, da njen mož ni v stanu zanimati se za tako lepe stvari.

Ni mu hotela povedati, da je sanjala, da se vozi v ekspresu, da sedi na mehkih, baržunastih blazinah, v elegantni, veseli družbi in gleda skozi velika okna, kako bliskovo beži pokrajina . . .

Po kosilu je bila že vznemirjena. Neprestano je mislila na ekspresni vlak. Pet minut pred njegovim prihodom je že stala z zastavo v roki in nestrpno čakala. In zopet je švignil mimo kakor blisk. Gledala je vsa zamišljena za njim in šele zdravnikov glas jo je prebudil iz sanjarenja . . .

Neko soboto pa se je ekspres moral ustaviti ravno pred čuvajnico. Čakal je tri minute in to so bili blaženi trenutki za čuvajevo ženo. Kar vriskala bi bila najraje od veselja in sedla v vlak. Kako rada bi bila mlada dama, ki je sedela poleg okna in si ravno lepotičila obraz, ali pa ona pri drugem oknu, ki je bila v pogovoru z dvema mladima gospodoma, kadila cigareto z zlatim ustnikom, in na katere prstanu se je lesketal ogromen demant . . .

Trpela je strašne muke, ko se je vlak polagoma odpravil v tek: čutila je, kako je priklenjena na dom, na vsakdanjo brezkončno revščino, in vendar je tako blizu tira, ki pelje v daljni, lepi in bogati svet.

Bridko je jokala, ko se je ulegla spat. In dan na dan je strmela v ekspres.

Prišel pa je zimski vozni red in ž njim je ekspres izginil. Vrnil se bo s 1. majem. Če se bo zopet enkrat ustavil pred čuvajnico, ga čuvajeva žena ne bo pustila, da se odpelje brez nje. Neprestano ji hodi ta misel po glavi. Če pa jo mož vpraša, na kaj misli, odgovori kakor marsikatera žena na to vprašanje soproga ali ljubimca:

«Ah, na nič!»

—ž—

Za slavnostne večere in gala-prireditve.

1.) Črn velour-šifon s starozlato čipko.
2.) Skarviozno - barvni panne, kombiniran z istobarvno, a svetlejšo srebrno lamé tkanino.
3.) Večerni plašč, vitko se prilegajoč, iz težkega broširanega fuchsia - barvnega baržuna; krznena obrobja od kune zlatice.

«H kralju grem po tisto, kar mi je dolžan.»

«O, vzemi me s seboj!»

Racek si pravi: «Nikoli ni dovolj prijateljev!»

«Dobro,» ji reče, «toda s svojimi štirimi nogami se počasi le utrudiš. Naredi se prav majhno, stopi v moj vrat, pojdi v mojo golšo stat in te ponesem prav rad!»

«Ej, dobra misel!» pravi kuma Lisica.

Poveže svojo culo in hipoma izgine, kakor pismo v poštno skrinjico.

In Racek gre naprej ves nališpan in srčan ter venomer pojoč:

«Kdaj, kdaj, kdaj
dobim denar nazaj?»

Ni še storil sto korakov, kar sreča botro Lestvo, naslonjeno na zid.

«O, dobro jutro, racmanček!» mu pravi botra; «kam pa, kam, tako odločno?»

«H kralju grem po tisto, kar mi je dolžan.»

«O, vzemi me s seboj!»

Racek si pravi: «Nikoli ni dovolj prijateljev . . .»

«Dobro,» ji reče «toda s svojimi lesenimi nogami se počasi le utrudiš. Naredi se prav majhno, stopi v moj vrat, pojdi v mojo golšo stat in te ponesem prav rad.»

«Ej, dobra misel,» pravi botra Lestva.

In brž poveže svojo culo in gre delat družbo kumi Lisici.

In pojoč: «Kdaj, kdaj, kdaj» gre Racek naprej, korajžen kakor poprej.

Sto korakov dalje sreča svojo dobro prijateljico botro Reko, ki se je mirno sprehajala po solncu.

«Dragi prijateljček!» mu pravi, «kam pa greš tako sam z repkom po koncu po tej grdi cesti?»

«H kralju grem, veš, iskat, kar mi je dolžan.»

«O, vzemi me s seboj!»

Racek si misli: «Nikdar nimaš dovolj prijateljev . . .»

«Dobro,» ji pravi; toda ti, ki spiš vrede, se počasi le utrudiš. Naredi se prav majhno, stopi v moj vrat, pojdi v mojo golšo stat in ponesem te prav rad.»

«Aj, dobra misel!» pravi botra Reka.

Poveže svojo culo in — luk, luk, luk — je šla leč med kumo Lisico in botro Lestvo.

In pojoč: «Kdaj, kdaj, kdaj» gre Racek naprej.

Nekoliko dalje se sreča s tovarišem Osirjem, ki je vežbal svoje ose.

«O, dober dan, tovariš Racek,» pravi tovariš Osir, «kam pa tako nališpan in srčan?»

«H kralju grem iskat, kar mi je dolžan.»

«O, vzemi me seboj!?

Racek si misli: «Nikoli ni dovolj prijateljev!»

«Dobro,» mu pravi, «a s svojo vojsko, ki jo imaš za sabo, se le utrudiš sčasoma. Naredi se prav majhnega, stopi v moj vrat, pojdi v mojo golšo stat in ponesem te prav rad!»

«Zares, to je misel!» pravi tovariš Osir.

In «v dvoredih na levo!» je šlo po isti poti, kakor druga družba. Dosti prostora ni bilo, a so se malo stisnili . . .

In Racek je nadaljeval svojo pot in svojo pesem.

Tako pride v prestolico in jo ubere na ravnost po glavni cesti do kraljeve palače v veliko začudenje naroda in venomer tekoč in pojoč:

«Kdaj, kdaj, kdaj
dobim denar nazaj?»

Potrka s kladivom: tok, tok!

«Kdo je?» vpraša vratar, vtaknivši glavo skozi lino.

«Jaz sem, Racek. Hočem govoriti s kraljem!»

«Govoriti s kraljem . . . se kmalu lahko reče. Kralj obeduje in ne mara, da ga kdo moti.»

«Reci mu, da sem jaz in da sem prišel, že dobro ve, po kaj.»

Vratar zapre lino in gre to povedat kralju, ki je pravkar s prtičem za vratom sedel za mizo z vsemi ministri.

«Že dobro, že dobro!» pravi kralj smeje se; »že vem, kaj je. Naj vstopi in denite ga k puram in kokošim!»

Portir pride doli:

«Izvolite vstopiti!»

«Dobro!» si pravi Racek, «pogledam, kako jedo na dvoru.»

«Tukaj, tukaj!» kaže portir. «Še korak . . . ste že prav!»

«Kaj? Kako? Na kurjem dvorišču?»

Pomislite, kako je bil Racek jezen!

«A, tako torej!» pravi. «Le počakajte; vas že prisilim, da me sprejmete:

«Kdaj, kdaj, kdaj
dobim denar nazaj?»

Toda pure in kure so živali, ki marajo samo za druščino svoje vrste. Ko vidijo novega gosta, kaj počne in kako kriči, ga začno gledati postrani: «Kdo je to? Kaj hoče tu?»

Nazadnje tečejo vse skupaj nadenj, da bi ga s kljuni pobile.

«Izgubljen sem!» pravi že Racek, kar se na srečo spomni svoje prijateljice, kume Lisice, in zavpije:

«Lisica, Lisica! hiti in pridi, če ne bom mrtev!»

Takoj skoči Lisica, ki je čakala samo na to besedo, skoči ven, se vrže na hudobno perjad in — resk, resk — jih začne hrustati, tako da v petih minutah ni bilo ne ene žive več.

In zadovolini Racek začne znova peti:

«Kdaj, kdaj, kdaj
dobim denar nazaj?»

Ko začuje kralj, ki je bil še pri obedu, to popevko in ko mu gospa pastirica pove, kakšno je kurje dvorišče, se grozno razjezi. Ukaže, naj tega presnetega Racka vržejo v vodnjak, da se ga znebijo.

In zgodi se, kakor je rekel.

Racek je bil že obupal, da bo končal v tako globoki luknji, kar se spomni svoje prijateljice, botre Lestve.

«Lestva, Lestva», zakriči, «hiti in pridi, če ne bom mrtev!»

Botra Lestva, ki je samo čakala na to besedo, prihiti ven in upre svoji roki na ograjo vodnjaka. Racek pleza urno po njenem hrbtu in — hop!— je že na dvorišču, kjer začne znova peti.

Ko kralj, ki je bil še pri obedu in se je smejal, da je svojemu upniku tako naigral, zopet začuje terjati denar, postane višnjev od jeze.

Ukaže, naj razbijejo krušno peč in naj vržejo vanjo tega presnetega racmančka, ki je prav gotovo čarovnik.

Peč je bila kmalu razbijena, a to pot

Po slovanskem svetu

Novi sovjetski komisar vojne in mornarice

»Jutro« je že poročalo, da sta bila najresnejša kandidata za izpraznjeno mesto ljudskega komisarja vojne in mornarice po Frunzejevi smrti Trockij in nemški žid Unšliht. Prvotno je prevladovalo naziranje, da bo poverjena ta važna funkcija Trockemu, toda boljševiški prvaki se najbrže boje njegovega vpliva in posledic njegove kampanje proti ekstremistom v ruski komunistični stranki, in zato njegova kandidatura

ni prodrla. Značilno je, da tudi Unšliht ni prišel do zaželjenega cilja. Iz tega bi se dalo sklepati, da je v sovjetski Rusiji konec neomejenega paševanja židov. Za novega ljudskega komisarja vojne in mornarice ter predsednika revolucijonarnega vojnega sveta je bil namreč z naredbo osrednjega izvršilnega odbora SSSR imenovan dosedanji član revolucijonarnega sveta in načelnik garnizije moskovskega vojnega okruga Vorošilov. Njegov prvi namestnik je Lašević, drugi pa Unšliht.

Novi najvišji vojaški funkcijonar sovjetske Rusije je rodom Rus. Po poklicu je kovač. Pred revolucijo je bil zaposlen več let v tovarni za lokomotive v Lugansku. Od zgodnje mladosti je bil vnet pristaš socijalne demokracije. Za časa prve ruske revolucije leta 1905 je prišel kot političal izgnanec v severno Rusijo, kjer se je seznanil in poročil z neko izgnano slušateljico medicinske fakultete, ki mu je pomagala pri izobrazbi tako, da je lahko pozneje študiral Marksova in Engelsova dela. Prebrisana in slavohlepna žena je zastavila vse svoje sile, da pripomore možu do karijere. Leta 1917. sta se pridružila oba boljševikom. Vorošilova je bila ena najmoderneiših krasotic. Imela je celo pod boljševiškim režimom dve šivilji, kuharja in domačega učitelja, ki je vzgajal njenega sina. Vorošilov se je odlikoval v najtežjih časih, ki jih je preživljala takratna sovjetska vlada leta 1918.—1919. v armadi znanega boljševiškega generala Budennega, osobito povodom upora mornarjev v Kronštadtu, ko je Budenni navalil s svojo konjenico na mornarje in brezobzirno zatrl upor. Za zasluge na bojnem polju je bil imenovan Vorošilov za poveljnika moskovske posadke. Njegovo imenovanje za ljudskega komisarja pomeni, da bo sovjetska Rusija nadaljevala svojo militaristično politiko. Vorošilov je namreč zagrizen militarist. Osebno ga odlikuje železna volja in izredna hrabrost, ki je mnogo pripomogla, da je moskovska garnizira v kali zatrla neštete nemire in protiboljševiške pokrete. V podrejenih vojaških edinicah ni nikoli trpel elementov, ki so izpodkopavali disciplino. Nastopa zelo samozavestno, govori malo, kadar pa govori, ne trpi nobenih ugovorov.

Poleg Trockega je Vorošilov eden najboljših organizatorjev sovjetske oborožene moči. Tako je dobila sovjetska Rusija novega komisarja vojne in mornarice, ki bo zastavil vse sile, da zagotovi z dobro organizirano rdečo armado popolno varnost na zunaj in na znotraj.

Kriza poljskega življenja

Kakor v skoro vseh evropskih državah, se je pojavila tudi na Poljskem huda gospodarska kriza, ki je izzvala težke posledice tudi v duševnem življenju. Posebno kultura trpi pod njenimi vplivi. Gledališča so v nadvse težkem položaju. Zapirajo se vrata provincijalnih institucij, ki se ne morejo vzdržavati brez podpore. Mesta so odpovedala vsako subvencijo. Posledica tega je, da je veliko število gledaliških igralcev brez kruha. V ljudskih slojih začenja z vsakim dnevom boli primanjkovati gotovine. Slikarji in kiparji so brez naročil in samoupravne ustanove ne naročajo nobenih del več. Javne zbirke se ne dopolnjujejo, galerije se ne pomnožujejo. Umetniki so vsled tega prisiljeni stradati ali pa iskati zaslužka v drugih poklicih.

Štedenje v poljskem državnem proračunu ima za posledico, da prejemajo poljski državni uradniki v zadnjih časih plače zelo neredno. Prosvetno ministrstvo v Varšavi celo pomišlja, ne bi li bilo umestno, da se odpravijo nekatere srednje in strokovne šole. Redukcija preti celo univerzam, n. pr. gozdarski fakulteti in medicinskemu oddelku v Poznanju, dasi beležita ti dve fakulteti izredno lepe uspehe.

Inteligenčni sloji trpe veliko materijalno bedo. Dočim išče delavstvo spas v organizaciji, je uradništvo nedostopno za to idejo. Osamljenost v eksistenčnem boju pa je dvakrat greuka. Radi pomanjkanja so si skušale posamezne skupine intelektualcev pomagati kakor so vedele in znale, toda sanatorij v Zakopanih in načrt za graditev Doma dramskih umetnikov v Lvovu sta bili samo dve drobni kapljici v morje velike bede. Tudi drugače se je življenje precej skrčilo. Živahna in razposajena je samo še mladina. V Varšavi, Lvovu, Krakovu, Vilni in drugih mestih se še bere o »akademskih nedeljah« s plesi in drugimi svečanostmi. Drugače pa je živahnost popustila in šumnost utihnila.

Pisatelji so vezani na težke življenjske pogoje. Po vojni se je večina pisateljev prijela državnih služb. Toda prišle so številne redukcije in pisatelji so bili prvi, ki so prišli na red. Posebno starejšim literatom prede slaba. Mlajši se že kako prerinejo, oprijemajo se časnikarskega ali kakega drugega pisarniškega dela.

Dve novi ljudski univerzi na Poljskem. V varšavskem predmestju Pragu se je dne 1. decembra otvorilo novo ljudsko vseučilišče. Sredstva za ustanovitev ustanove so dali na razpolago zasebniki. Ljudska visoka šola ima zaenkrat troje oddelkov: jezikovno - zgodovinskega, tehničnega in narodno - gospodarskega. — Istočasno se je otvorila ljudska visoka šola ter tudi v Szycih pri Krakovu. Organizacija te univerze je slična podobnim inštitucijam na Danskem, kjer je ljudskovisokošolstvo najboljše razvito. Na tem vseučilišču za ljudstvo pa se vrše predavanja samo v zimskih mesecih. Posebnost tega zavoda je, da se navaja mladina k samostojnemu delu.

Pokopališka poezija v sovjetski Rusiji. Boljševiška revolucija v Rusiji je prinesla nov red in nered v vse panoge življenja. Niti pokopališča se niso mogla ubraniti duhu, ki je zavel v zadnjih letih. Listi objavljajo vrsto primerov, ki ilustrirajo te nove razmere. Navajamo jih par našim čitateljem v informacijo. V Pesočnem poleg Tambova stoji na nekem grobu križ, pod katerim počiva predsednik domačega sovjeta. Na križu je napis: »Tukaj počiva Sovjetska vlada — predsednik Sovjeta v selu Pesočkem, Ivan Dimitrijevič Komarov«. Na grobu vaškega dopisnika v tulski guberniji pa je brati celo verze: »Dopisnika Rezunova počiva tu pepel in prah, s svojim pisanjem po časnikih meščanom on je vlival strah.« Na nekem drugem grobu je čitati zopet stihe: »Karel Liebknecht tu ni pokopan, tu počiva Karel Petrovič Kesselmann, za svobodo častno on je pal, življenje v cvetju zanjo dal.« Na nekem drugem pokopališču pa je brati lakonično besedilo: »Tu je pokopan S. I. Gusov in poleg njega V. I. Stukov. Mir pepelu S. I. Gusova in prahu V. L. Stukova.«

Poljski skladatelj Rožycki v Zagrebu. Poljski skladatelj Lodomir Rožycki se nahaja na potovanju v Zagrebu in se mudi sedaj v Pragi, kjer je dne 3. decembra prisostvoval izvedbi svojega baleta »Pan Twardowski«. V Zagrebu bo navzoč pri premieri istega dela.

Reymont resno obolel. Poljski pisatelj Reymont, lanski odlikovanec z Noblovo literarno nagrado, je težko obolel. Dne 30. novembra ga je prijel močan srčni krč, kar je izzvalo v krogih pisateljevih častilcev bojazen za njegovo življenje.

»Slavjansko Družestvo« v Sofiji praznuje v dneh 5. do 7. decembra petindvajsetletnico svojega delovanja. Vse katastrofe, ki so v tej burni dobi šle preko Bolgarije, je »Slavjansko Družestvo« srečno prestalo ter se celo ugodno razvijalo, tako da se je število njegovih članov trajno povečavalo. Koncem ustanovnega leta je imelo društvo 99 članov, koncem leta 1924. pa 3291. Iz tega razveseljivega dejstva smemo sklepati, da tudi v Bolgariji narašča imenovanje možnosti kulturnega sodelovanja slovanskih narodov.

Šah

Turnir v Moskvi

18. kolo. Bogoljubov porazi Gotthilfa, Lasker Zubarewa, Capablanca Sämischa, Marschall Rubinsteina, Rabinović Dusa, Löwenfisch Yatesa. Tartakower remizira z Grünfeldom.

Stanje po 18. kolu: Bogoljubov 14 ½, Lasker 12 ½, Capablanca 11 ½, Marschall 10 ½, Torre 10, Reti, Romanovski 9 ½ (1), Rubinstein in Rabinović 8 ½, Iljin 8 (1), Verlinski 8, Löwenfisch 7, Spielmann 6½ (1), Gotthilf 6, Dus in Yates 5½, Sämischa 5 in Zubarev 4.

Carlos Torre

Torre je rodom iz Mehike, star šele 21 let, a eden izmed najbolj nadarjenih šahovskih kombinatorjev nove generacije. Že na turnirju v Marjanskih Laznih je vzbudil splošno pozornost. V igri je nenavadno previden in tudi samonikel. Na sedanjem velikem turnirju v Moskvi je zaslovel posebno vsled svoje zmage nad dr. Laskerjem. Dasi je v drugi polovici turnirja znatno popustil, kar je očividno posledica njegove mladostne samozavesti, pa pride še vedno v poštev za prve štiri nagrade.

Partija z moskovskega turnirja

Beli: Yates — Črni: Bogoljubov

Bogoljubov, ki sedaj v Moskvi vodi kaže tudi po svojih partijah iz tega turnirja, da ne zaostaja za sedanjima prvakoma Capablanco in Laskerjem, pač pa jih po bogastvu idej in domislekov celo prekaša, kakor kaže sledeča sijajna partija, ki je gotovo najlepša od dosedaj igranih na moskovskem turnirju. 1. e4, e5. 2. Sf3, e6, 3. d4, cd4: 4. Sd4:, Sf6, 5. Sc3, d6, 6. Ld3, Le7, 7. 0—0, Sbd7, 8. Kh1, a6, 9. f4, Dc7, 10. De1, b5, 11. a3, Lb7, 12. Dg3, g6, 13. Ld2, h5!, 14. Ta e1, h4, 15. Dh3, Sc5, 16. f5, gf5:, 17. ef5:, e5, 18. Sb3, Sb3:, 19. cb3:, d5, 20. Lg5, e4, 21. Lb1, Th5, 22. Lf6:[1]) Lf6: 23. Se4:?! de4:, 24. Df3, h3!! 25. Le 4[2]):, hg2:+ 26. Dg2:, 0—0—0! 27. Te2[3]), Kb8, 28. Lb7, Db7: 29. Db7: Kb7:, 30. b4, Td5, 31. Tef2, Th3, 32. Tc2, Thd3, 33. Tff2, Lb4, 34. Tf1, Td2, 35. Tc3, Lf6, 36. Th3, Lb2:, 37. Te1, Tf5: 38. Te7+, Kc6, 39. Te1, Kd7, 40. Th6, Tff2 beli se vda.

[1]) na Lh4: sledi 0—0—0 z boljšo igro za črnega.

[2]) Na 25. Dh5: bi sledilo hg2:+ 26. Kg2:, 0—0—0! Tc1, Td2+!! itd.

[3]) Na 27. Tc1 bi sledilo Th2:+! 28. Dh2: Le4:+ 29. Kg1, Ld4+ itd.

Match za svetovno prvenstvo. Po poročilih holandskih listov bo še tekom prihodnjega leta prišlo do ponovnega srečanja starih rivalov Capablance in dr. Laskerja. Za ta match je baje že zbrano 25.000 dolarjev. Ravnotako pa je tudi sovjetska vlada že pripravila primerno vsoto za match Capablanca-Bogoljuba za slučaj, da bo Bogoljubov prvi na moskovskem turnirju. Drugo leto nam torej obeta mnogo šahovskih senzacij, Capablanci pa mnogo denarja.

Zakaj je dr. Lasker izgubil proti Torreju? Dr. Lasker je, kakor znano, prvovrsten matematik in se peča tudi s filozofijo. Da pa je tudi dramatik, smo poročali že v naši šahovski rubriki. Med partijo z mladim Torrejem je prejel Lasker, ko je imel že dobljeno pozicijo, telegram o pogajanjih za uprizoritev njegove drame. To poročilo je Laskerja tako raztreslo, da je spregledal čisto preprosto kombinacijo nasprotnika in je s tem partijo izgubil. Po partiji je telegrafiral svoji ženi: «Izgubil sem vsled napake, sem zdrav in dobre volje.» Brat naj uredi vprizoritev, vendar naj gleda, da bode sodelovale dobre moči. — Emanuel.»

Še o pokopališčih v stari Ljubljani

Pisatelj o naših pokopališčih je na koncu mnenja, da bo treba pripraviti našim velikim možem skupen prostor na novem pokopališču pri sv. Križu in jih prepeljati od sv. Krištofa, ker se bo tam pokopališče opustilo. Tako so storili n. pr. tudi v Zagrebu. In vendar bi jaz ne soglašal s to mislijo, dasi ne vem, ali imajo poklicani faktorji glede to zadeve kak svoj načrt. Mislim namreč, da to prekopavanje in preseljevanje mrličev ni potrebno in da se da to vprašanje tudi na drug način rešiti. Dokler se je govorilo o tem, da se premesti oz. razširi glavni kolodvor, bi bilo to morda potrebno, ker bi sicer ne bilo mogoče izvesti regulacije mesta. Sedaj pa smo čuli pameten nasvet, kako naj se uredi osebni kolodvor na sedanjem mestu in o tem se bo dalo tudi vprašanje sv. Krištofa drugače rešiti. Cerkvica bo ostala in takoj poleg cerkvice ne bomo zidali hiš. Zato naj ostane okoli nje prostor, ki se izpremeni v nekak gaj. Ta prostor bi bil tisti četverokotnik, ki sega od pisateljske grobnice navzdol ob zidu, kjer so grobovi oz. spomeniki Vodnika, Copa in Linharta tja do Jurčičevega groba. Mislim da bolj odgovarja pieteti, ako ne raz kopavamo njih grobov in ne iščemo po zemlji negotovih ostankov, ki so večinoma že izginili v nji. Na ta ograjeni prostor, ki bi segal po dolžini do sedanjega križa, po širokosti pa do prvega zidu, bi prenesli one važne grobove, kar jih leži po drugem delu svetokrištofskega pokopališča in ta gaj bi potem ostal za vselej. Mislim, da bi nikogar ne motil, pač pa tvoril lep spomin stare Ljubljane. Tudi drugod so skušali to vprašanje tako razrešiti n. pr. v Pragi.

Novi del pokopališča pri sv. Krištofu se bo dal porabiti za stavbišča, ker leži nizko in ne bo treba grobov prekopavati. Stari del pa bi itak še dolgo let moral čakati, da izginejo grobovi. Zato je boljše, da se spravi vse, kar še spominja na pokojnike v omenjeni četverokot pri pisateljski grobnici pa bi se moral zid za toliko ven pomakniti, da bi prišla grobnica na notranjo stran. Ob tej priliki bi se dala ev. razširiti, oz. bi se ves prostor okoli nje določil za naše zaslužne može, ki bi jih tudi v bodoče lahko pokopavali na tem pokopališču in bi potem imeli nekak svoj Višegrad. Ako začnemo prekopavati in prevažati, bo to stalo mnogo dela in kdo ve, kako bi se vse površno izvršilo, ker se pri nas nihče ne briga za te stvari. Stritar n. pr. spi že dve leti v pisateljski grobnici, pa še zdaj nima napisa (celo prostora ni več zanj) in kdo naj napravi napis, ko je «Pisateljsko podporno društvo» prenehalo eksistirati in njegov dedič «Slov. Matica» morda niti ne ve, da je grobnica v njeni oskrbi in da je njena dolžnost zanjo skrbeti. Zato bi bilo prav, da se to vprašanje malo bolj premisli, preden se odločimo, da bomo uredili stvar tako, kakor zahteva pieteta do velikih mož.

Vihar smeha! **Vihar smeha!** Vihar smeha!

Levo in desno

Vam prinašamo imenitne slike najboljšega komika sveta, istinito pravega:

Charlie Chaplina

ki so posnete iz njegove najnovejše burke sezije 1925/26

„13. pustolovščina" ali „Romar"

Kolosalni uspeh pri vseh dosedanjih predstavah! — Smeh, smeh in zopet smeh se razlega po dvorani od začetka do konca — Če želite razvedrila preskrbite si pravočasno vstopnice, ker je interes velikanski.

Predstave se vrše danes v nedeljo ob: 1/211, 3, 1/25, 6, 1/28, 9. — Jutri v ponedeljek ob: 4, 1/26, 1/28, 9.

Prvovrstni nmetniški orkester svira pri vseh predstavah.

Elitni Kino Matica
(vodilni kino v Ljubljani)
Telefon 124.

Kdor potuje preko Sofije v Rim

izgublja nesmiselno čas in denar. Ravno isto stori reumatik, ki poskuša preje vsa druga zdravila kot pa edino sigurno zdravilo **„Pistyanski mulj".** Ta se dobiva v naravnih oblikah kot **„Pi-Ru"** in kot gotova kompresa Gama v vseh lekarnah. Zastopstvo in glavno skladišče: **L. Schreiber, Zagreb** Akademički trg 1/II.

Racek ni imel strahu. Zanašal se je na svojo dobro prijateljico Reko.

«Reka, Reka!» zavpije; « hiti in pridi ven, če ne bom mrtev!»

Botra Reka je hitela in prišla ven, se vrgla — šššt — v peč in potopila vse, ki so jo zakurili; nato se je razlila grmeč po dvorišču palače več nego štiri čevlje visoko.

Racek pa je zadovoljno vsplaval in pel na vse grlo:

«Kdaj, kdaj, kdaj
dobim denar nazaj?»

Kralj je bil še zmeraj pri obedu in je mislil, da je že varen. Ko pa sliši Racka znova peti in ko mu povedo, kaj se je vse zgodilo, postane divji, prenehа z obedom in grozi s pestmi.

«Sem ga pripeljite, da mu prerežem vrat!» kriči. «Sem mi ga pripeljite brž!»

In takoj stečeta dva služabnika po Racka.

«Vendar,» pravi porednež, stopajoč po stopnicah, «vendar so se odločili, da me sprejmejo!»

Kako pa se prestraši, ko vstopi in zagleda kralja, ki je bil rdeč kakor petelin in vse njegove ministre, ki so ga čakali stoje s sabljami v rokah. Mislil je, da je tokrat izgubljen. K sreči se spomni, da mu je ostal še en prijatelj in zavpije z pojemajočim glasom:

«Osir, osir, moj dragi, hiti in pridi ven, če ne bom mrtev!»

Zdaj pa je postalo vse drugače!

«Bz, bz! Na nož!» Vrli Osir je prišel z vsemi svojimi osami. Vrgle so se na srditega kralja in njegove ministre in jih pikale tako divje po obrazu, da so izgubili glave in so, ne vedoč, kam bi se skrili, poskakali vse navskriž skozi okno in si polomili vratove.

Racek pa je začudeno ostal v veliki dvorani sam in gospodar položaja. Ni se mogel oddahniti od začudenja.

Kmalu pa se spomni, po kaj je prišel v palačo in, porabivši priliko, začne iskati svoj ljubi denar. Toda zastonj je brskal po miznicah in predalih, nič ni našel: vse je bilo zapravljeno.

Iskaje tako od sobe do sobe pride v sobo, kjer je bil prestol, in ker je bil truden, sede nanj, da premisli svojo prigodo.

V tem pa je narod našel svojega vladarja in njegove ministre, molče vse štiri od sebe, na tlaku, in se je razkropil po palači, da izve, kako se je vse to zgodilo. Ko pa so stopili v prestolno dvorano, so videli, da že nekdo sedi na kraljevem sedežu in zagnali so od iznenadenja in od veselja krik:

«Kralj je mrtev, živel kralj! Bog je, ki nam ga je dal!»

Racek, ki se ni ničemer več čudil, je sprejel pozdrave množice tako, kakor bi ne bil nič drugega počel v življenju.

Nekateri so pač mrmrali, češ, da bo lep kralj tak racmanček. Tisti pa, ki so ga poznali, so rekli, da je gospodaren racmanček bolj vreden biti kralj nego tak razmetuh, kakor je bil oni, ki na tlaku leži.

Skratka: Tekli so pokojnemu snet krono z glave in so jo posadili Racku na glavo, ki se mu je podala, kakor bi bila vlita.

Tako je postal kralj.

«Zdaj pa,» je rekel po slavnosti, «gospe in gospodje, pojdimo jest! Jaz sem od sile lačen.»

Krepostna žena

(Pripovedka iz Koreje.)

Nekoč je Korejec pobegnil z deklico in se ustavil ob reki Ramnoki. Preživljal se je z ribjim lovom. Dokler je bil zdav, je že še šlo, saj sta se ljubila vneto in vroče, «mesečinsko in strunasto», kakor poje stara pesem. Nekoč se je prigodilo, da sta nalovila obilo rib, toda mož se je prehladil in je moral v posteljo. Od tedaj je bil pri nilju narobe svet. Ni bilo ne rib, ne denarja, ne olja. Bolnik je grenko zaječal, rekoč: «Oh, da bi jmel vsaj koščck ribe, pa ozdravim!» Žena si je te besede zapomnila, rekla pa ni ničesar in se je napotila k bregu reke, da nalovi rib. Lovila je uro, dve . . . tri . . . celo dopoldne. A ves njen trud je bil zaman. Tedaj se je povrnila h koči, odrezala nekoliko mesa od svoje lastne noge in ga izročila bolniku.

«Še nikdar nisem jedel tako okusne ribe,» je vzkliknil mož ves zadovoljen in jo je še spraševal, «boda kje si jo ujela?»

Ona pa mu je odgovorila: «Sedela sem ob obali in molila k vodnemu bogu. Nenadoma je skočila riba iz vode naravnost na moje krilo.»

«Hej, kdo bi si mislil. Že na pol sem ozdravel,» je odvrnil mož, «če pa še enkrat pojem to ribo, bom popolnoma zdrav. Ali nočeš poskusiti vnovič? Morda te bo dobrotni bog spet uslišal!»

«Poskusim,» mu je žena vdano odvrnila in odšla iz čumnate. Zunaj si je skrivaj na drugi nogi odrezala še večji kos mesa. Povrnila se je k možu in mu ponudila pripravljen prigrizek. Njen mož je dozdevno ribje meso zaužil ves zadivljen in vzkliknil:

«Glej, zdaj sem pa popolnoma ozdravel, da, prav zares nisem še nikoli jedel tako okusne ribe.»

In glej, čudo: ko bi trenil, je bil mož zdrav. Vstal je iz postelje, kot da se mu ničesar ni zgodilo. Žena pa je začela slabeti, bledeti, upadati . . . To je povzročilo možu skrbi, saj ni mogel razumeti, zakaj hira njegova žena. Nekega dne, ko je žena spala, se ji je približal in — o, groza, na njenih nogah je zapazil strašne rane. Pomislil je enkrat, dvakrat, segel je nazaj v spomin in prebledel: slutnja mu je povedala odkod te rane in — odkod sta bili oni okusni ribi. To spoznanje ga je tako pretreslo, da je zbolel vsled žalosti, ki mu je zastrupila kri življenja in je čez tri dni — umrl. Bolna žena je zbrala vse svoje sile, poprodala vse imetje, le da bi dostojno pokopala svojega nesrečnega moža. Ostala je osamela. Nihče se ni brigal zanjo, vsakdo se ji je umaknil s poti. Prosila je pomoči — vse zaman. Tedaj je šla spet k reki in se vrgla v kalne valove. Pa čudo: utopiti se ni mogla. kajti iz nebes se je spustila lestvica, po lestvici pa je stopal njen mož in oba sta zdrava in srečna odhitela v deveta nebesa, kjer kraljuje mogočni, vseoblastni, veliki bog Akašanti.

Ne dolgo zatem je prišel nad vso okolico strahoten glad, ki je pustošil tri leta. Četrto leto pa je po teh pokrajinah potoval modrijan - čarodej in govoril:

«Glad bo trajal vse dotlej, dokler ne postavite spomenika tisti, ki je skočila v vodo. Spomenik naj proslavlja pošteno in zvesto ženo!»

Ko je ljudstvo začulo ta proroški ukaz, je odposlalo sle k vladarju, ki so ga sprosili za dovoljenje, da sme narod sezidati spomenik.

Vladar je seveda dovolil in narod je zgradil veličasten spomenik po vseh predpisih in običajih. Od tedaj ni bilo v teh krajih več gladu.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Nedelja, 6.: ob 15.: «Pegica mojega srca». Izv. Ljudska predstava po znižanih cenah. Ob 20.: «Periferija». Izv.
Ponedeljek, 7.: Zaprto.
Torek, 8.: «Vdova Rošlinka». Izv.
Sreda, 9.: «Zapeljivka». A.

Ljubljanska opera

Nedelja, 6.: ob 15. «Aida». Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 7.: Zaprto.
Torek, 8. ob 15.: «Orfej v podzemlju». Izv.
Sreda, 9.: «Don Juan». F.

Mariborsko gledališče.

Nedelja, 6.: «Vesela vdova».
Ponedeljek, 7.: «Vragolije». Gostovanje članov zagrebške drame.

Celjsko gledališče

Torek, 8. ob 20.: «Vragolije». Gostovanje zagrebške drame.

Iz dunajskega gledališkega življenja.

Dunaj, v začetku septembra.

Dunajska publika, ki je znana po svojem navdušenju za vse, kar je v zvezi s teatrom, pride vedno na svoj račun. Ali je kaka premiera, ali se obeta nastop znamenite «zvezde», ali je zopet skrahiralo kako gledališko podjetje, na Dunaju nam ni nikoli dolgčas. Pravijo, da je pomanjkanje denarja, toda pred večino blagajn dunajskih gledališč je vsak večer živahno vrvenje in prerivanje, posebno kadar bleste na letakih imena Sari Fedakove, Bassermanna, Piccaverja, Battistinija itd.

Danes se publika najbolj zanima za moderne operete, v katerih nastopajo poleg operetnih tudi operni pevci, kojih naloge so večinoma resnega značaja. Tako je dosegla v lanski sezoni na Dunaju opereta: «Velika neznanka» lepe uspehe in je šla skoro dvestokrat čez oder. V pretečenem mescu je doživel v Johann Strauss-Theatru svojo premiero Leharjev «Paganini», v katerem poje naslovno vlogo tenorist drž. opere v Berlinu Karl Clewing, glavno žensko partijo pa Ema Kossary. Paganini se igra vsak dan in je gledališče vedno polno.

V državni operi pomeni letos najznamenitejši dogodek uprizoritev opere «Boris Godunova», za katero so se dolgo in temeljito pripravljali. Vsa dunajska kritika je sprejela «Borisa» z navdušenjem in z očitkom se je povpraševalo upravo, zakaj se za to znamenito operno delo, ki ga danes pozna ves glasbeni svet, ni pobrigala že preje. Naslovna vloga je poverjena znanemu baritonistu dr. Schipperju, Pimena poje Mayr, Vasilija Hofer, Dimitrija Schubert. Prihodnji teden uprizori drž. opera prvič enodejansko opero-buffo «Sganrelli» po Molièru od Roberta Konta; uglasbil jo je Wilhelm Gross. Istočasno gre prvič čez oder nemška spevoigra komponista Julija Bittnerja «Das höllisch Gold» z Andayevo, Hoferjem in Manowardo v glavnih ulogah.

Razen tega ima opera na sporedu Tosco z Battistinijem v vlogi Scarpie, Holandca, Ariadno in Wagnerjeve «Mojstre pevce».

Volksopera je prava teaterska sirotica. Dvakrat so jo že letos zaprli in dvakrat je zopet začela obratovati. Ko so lani poverili znanemu gledališkemu strokovnjaku Gruder Guntramu, da spravi ta zavod zopet na noge, je vse upalo, da bo ljudska opera v kratkem dosegla umetniško višino, na kateri se je svojčas že nahajala. Guntram si je izbral za sotrudnike može svetovnega slovesa. Angažiral je kot generalnega direktorja Leo Blecha, potem Erika Korngolda in Egista Tanga kot dirigenta, najznamenitejšega basista Bohnena itd. Začeli so z italijansko stagione, nastopali so pevci iz Italije in Amerike in publika se je res začela za ljudsko opero zanimati. Kmalu pa se je pokazalo, da tudi Guntram ni pogodil pravega rešilnega pota, kajti tujim umetnikom je moral plačati take honorarje, da je operna blagajna kmalu prišla v škripce. Tako se je zgodilo, da si je pustil nekega dne Bohnen, ki je bil pri sklepanju pogodbe dovolj previden, izpłačati 90% blagajniških dohodkov, dočim se je uprava morala zadovoljiti z ostankom. Danes igrajo v Volksoperi zopet «na deliteve», dokler se ne bo našel kak nov ravnatelj, ki bo imel več sreče kot njegovi predniki.

16. decembra priredi koncert znameniti češki violinist Vaša Příhoda. Igral bo Dvorakov violinski koncert v a molu, Schubertovo «Ave Maria», Mozartovo turško koračnico in Paganinija. Morda ga danes ni umetnika, za katerega bi se dunajska glasbo ljubeča publika bolj zanimala kot za Příhodo, ki ga slavijo kot najboljšega violinista naše dobe. V tekočem tednu priredi svoj koncert tudi prvi basist drž. opere Richard Mayr.

Radi zanimivosti še pripomnim, da je nedavno bil angažiran kot operetni tenor na «Theater an der Wien» bivši okrajni glavar pri dunajskem namestništvu Ernst pl. Nadherny. —e—

Licitarsko srce

Ljubljanska opera je uprizorila, kakor smo že poročali Baranovičev balet »Licitarsko srce«. Za balet je napisal glasbo in sestavil scenarij kapelnik zagrebškega gledališča Krešimir Baranović. V baletu nastopajo: fant, lectar, dekle, cigan, fantje, dekleta, starci, starke, otroci, tamburaši, gajdaši, cigani, ciganke in krčmarji. Figure iz lecta so štiri deklice, štirje fantje, šest konj, šest velikih in dve mali srci.

Prva slika: širok prostor pred cerkvijo v nedeljo popoldne. Žegnanje je. Narod sedi pod šotori, mnogi prihajajo in čakajo večernice. Tamburaška družina svira na desni, gajdaši pa pod levim šotorom. Poskušajo se, kdo bolje zna. Da bi bilo še živahnejše, nastopijo še cigani s svojo godbo. Hrup je večji in večji, en cigan pleše in pridruži se mu nekoliko pijancev. Cerkveni zvon vabi na večernico. Ples preneha. V krogu družic se približa dekle. Istočasno prihajajo fantje in med njimi »on«. Njegovi drugovi stopijo k dekletom in se z njimi šalijo. On stoji kakor v strahu, vidi se, kako se težko odloči, se jim približa. Ko ga ugleda dekle tik sebe, mu obrne hrbet in odide v cerkev. Fantje ga tolažijo, ko pa vidijo, da je vse zaman, se odstranijo. Sam gleda žalostno za dekletom, ki je odšlo v cerkev. Nato se bliža klopi. Ljudstvo se razhaja deloma v cerkev, deloma pod šotore. Pozorišče se izpremeni. Zvon je utihnil. Ljudstvo pod šotori se tiho zabava. Fant strmi v daljino. Prostor pred cerkvijo se mrači. Mrak je pokril vse, samo fant in medičarjev šotor sta ostala svetla. Iz šotora se čujejo neki čudni glasovi, neka tiha pesem in posebna svetloba se širi izpod njega. Medene podobice sijejo. Fant vstane kakor v sanjah in očaran od pogleda, ki ga je uprl vanj medičar, koraka nezavesten proti šotoru. Tihi zvoki postajajo glasnejši. Fanta privlači neznana sila. Medičar mu gleda v oči in bere v njih vse njegovo gorje. Da mu poučko iz lecta. Fant jo molče gleda in nič ne odvrne. Glasba iz šotora postaja glasnejša. Medičar se nečesa spomni, izbere majhno srce in ga daruje fantu. Glasba iz šotora je na višku in se polagoma umiri. Cerkveni zvon se spet oglasi, toda tiho kakor iz daljave. Svetloba narašča in zvon poje glasnejše, narod se vrača iz cerkve. Fant stoji mirno pri šotoru, obrnjen s hrbtom proti cerkvi. Nihče ga ni opazil. Vsi ki so prišli iz cerkve, so svečano in mirno razpoloženi, ali živahne gajde že naznanjajo kolo. Med svojimi družicami je prišla zadnja iz cerkve ona. Vse so vesele in nemirne. Zdaj se fant naenkrat obrne in gleda neodločno njo. Štiri deklice se primejo za roke in zaplešejo kolo. Pridružijo se jim še štiri in gajdaši privabijo s svojo muziko tudi moške. Fant se bliža dekletu, držeč v roki srce iz lecta. Vsi gledajo, kaj se bo zgodilo. Fant stopi k dekletu in ji ponudi srce. Ples je obstal, gajdaši utihnili. Dekle se globoko zagleda v srce in ne vidi fanta. Narod se čudi. Vsi vedo, da ga ona ne mara. Pozorišče naglo potemni. Nihče se ne premakne, kakor bi bili vsi očarani. Skozi temo pada žarek svetlobe na malo srce iz lecta, ki se blišči kakor dragulj. Zastor pade.

Druga slika: Na odru je šotor, pola podobic iz lecta. Fant in dekle sedita mirno v prvi vrsti. Muzika zaigra nalahko neko groteskno temo, po kateri se vse podobice ritmično premikajo. Mirna sta le dekle in fant. Kretnje podobic postajajo živahnejše in določnejše. Prične se ples. Štiri deklice vstanejo in kot radovedne žene ogledujejo novince v prvem redu. Fantki se pomikajo naprej in kakor da karajo deklice zaradi njihove radovednosti. Končno jih pozovejo na ljubimkanje. Par za parom izginja. Ko so se pari polzgubili, poskočijo konjički k parčku ter spet odskačejo na levo in desno. Novi motiv glasbe oživi tudi »srca«. Tiho kakor da plavajo nad zemljo, priplešejo do fanta in deklice. Za trenotek obstoje, pa se hitro spomnijo, kaj je potrebno. Zaigrajo kolo okoli parčka, končno se pa prikaže poleg fanta in dekleta po eno malo srce, očividno njeno in njegovo. Mali srci začneta trdoglavo in uporno oživljati fanta in deklico. In zares: parček se prebuja in oči se jima srečajo v dolgem iskrenem pogledu. Polagoma vstaneta in čutita v sebi porojeno ljubezen in se poljubita. Ta poljub spravi pokonci celo družino, ki se od vseh strani vrača. Splošen ples. Srca plešejo kolo, na sredi sta dve mali srci, eno z vencem za nevesto, drugo s kito cvetja za mladeničev klobuk. Kolo se razklene. Fant in dekle poklekneta pred srcema, ki ju cvenčata. Splošno veselje in ples. V tej radosti zaide mladi parček popolnoma v ospredje. Zastor za njima pade. Pozorišče potemni.

Tretja slika: Dekle uporno gleda srce. Vse, kar se je zgodilo, se ji zdi kakor v snu, zato pogleda zdaj začuđeno fanta in zdaj okoli sebe. Ponudi mu roko. Ko navzoči to vidijo, zaploskajo z rokami. Vsi se radujejo in gajdaši zaigrajo. Zaplešejo kolo pa brez mladega parčka, ki stopa, spremljan od drugov proti šotoru. Ko prideta fant in dekle do medičarja, se ustavita. Medičar ponudi tudi nji majhno srce in dekle se ozre na svoje, katero drži v roki. Vzame medičarju srce in ga ponudi fantu. Iz kola stopijo deklice, primejo parček za roke in ga odvedejo v kolo. Nato vsi zaplešejo. Večerni zvon se oglasi in počasi pada mrak. Vsi se pomire in se prično razhajati. Prostor se izprazni. Medičar je spustil zastor pred svojim šotorom. Izza zastorja se prikažeta dve srci. Eno teče v ozadje, pa priteče hitro nazaj ter kaže s prstom na hišico, kakor da hoče reči: »Ljubita se«. Srci se objameta. Zastor pada.

Ljubljansko gledališče. Pri Aidi, ki se uprizori kot ljudska predstava po znižanih cenah danes popoldne ob treh v opernem gledališču poje naslovno vlogo ga Čuletova Amneris je ga. Thierry-Kavčnikova. Radames g. Orlov, Ramfis g. Betetto, Amonasro g. Holodkov. Dirigira g. Neffat. Za pisanost prizorov je zlasti poskrbljeno z obširnim ansamblom svečenikov, svečenic, ministrov vodij, vojakov, sužnjev, ujetnikov etiopskih in egiptovskega naroda. Dejanje se vrši v Memfidi in Tebah za vladanje Faraonov. Plese je naštudirala solopleskalka gna. Tuljakova, plešejo gna. Tuljakova in baletni zbor Opera se uprizori prvikrat po znižanih cenah z namenom, da jo morejo posetiti najširši sloji. Opozarjamo na to predstavo tudi občinstvo iz ljubljanske okolice. — Istočasno, (v nedeljo ob 3. popoldne) igrajo v drami kot ljudsko predstavo ljubeznjivo in zabavno angleško komedijo »Pegica mojega srca«. V nedeljo zvečer se uprizori v drami »Periferija«, igra iz življenja velikomestnih postopačev. Začetek ob 8. uri zvečer. — Na praznik, v torek, bo v operi ob 3. popoldne velekomična Offenbachova opereta »Orfej v podzemlju«. Zvečer ob 8. istega dne igrajo v drami Golarjevo priljubljeno veseloigro »Vdova Rošlinka.«

Impozantno simfonično delo na ljubljanskem koncertu. V zvezi s pevskim zborom ljubljanske Glasbene Matice pripravlja narodno gledališče velik simfoničen koncert, na katerem se bo izvajalo najznamenitejše in največje delo iz moderne češke glasbe, delo komponista Viteslava Novaka »Burja«. Delo je pisano za veliki simfonični orkester, več solistov ter moški in mešani zbor. Za koncert, ki bo brez dvoma eden največjih, kar se jih je po prevratu izvajalo v Ljubljani, se vrše najintenzivnejše priprave ter pride v najkrajšem času na koncertni oder.

Brata Rihard in Ladislav Zika ter prof. **Janko Ravnik** priredijo sredi tega meseca v Filharmonični dvorani v Ljubljani izredno zanimiv in umetniški komorni večer, na katerem bodo izvajali poleg Straussove sonate za violino in klavir še Novakov in Smetanov trio za gosli, čelo in klavir. Vse točke sporeda so izredno lepe ter se bodo prvokrat javno izvajale v Ljubljani na koncertu. Številnim čestitljem Zikovcev bo s tem dana prilika, da pred njihovim odhodom v Prago še enkrat čujejo priljubljena umetnika, ki nastopita v zvezi s prof. Ravnikom v Ljubljani. Vstopnice bodo od srede dalje v predprodaji v Matični knjigarni.

Nova razstava v Ljubljani V Jakopičevem paviljonu se otvori 13. t. m. razstava akad. slikarja Jaro Hilberta in kiparja Vlado Stovička. Razstava bo zanimiva zato ker sta oba umetnika iz naše mlajše generacije in razstavljata kolektivno svoja dela zadnjih treh let.

Napredek naše umetnostne obrti. Uspeh Jugoslavije na mednarodni razstavi dekorativnih umetnosti v Parizu je vlil domačim umetnostnim obrtnikom poguma, da so započeli akcijo za osamosvojitev te panoge v Jugoslaviji. Obrnili so se na ministrstvo za trgovino in industrijo ter na bančne zavode, ki so sklenili akcijo podpreti s potrebnimi sredstvi. Osnovalo se je tudi Udruženje za propagando umetnostne obrti, ki bo izdajalo svoj list »Delo«. Za predsednika Udruženja je bil izvoljen znani hrvatski dekorativni slikar Tomislav Krizman, umetniški aranžer jugoslovenskega paviljona na pariški razstavi. Udruženje bo pazilo posebno na to, da se zgrade male delavnice, kjer bodo delavci v umetnostno-obrtni stroki lahko neovirano delali. V odboru novega društva so poleg slikarja Krizmana še arh. Bruno Bauer, dr. Branko Domac, Aleksander Ehrmann in arhitekt S. Hribar.

Poljska koloraturka na ljubljanskem odru. Prihodnje dni gostuje na ljubljanskem opernem odru poljska koloraturna pevka ga Olga Olgina, bivša primadona poljskega opernega gledališča v Vilni. Dama je gostovala z lepim uspehom ponovno v Beogradu, Zagrebu in Osijeku. V Ljubljani bo pela vloge Violette v Verdijevi »Traviati« in Gilda v »Rigolettu«. Na to gostovanje opozarjamo vse ljubitelje lepega petja v operi.

Nova Schönherrjeva drama. Pisatelj Schönherr, avtor Zemlje, Vražje ženske in drugih pri nas priljubljenih dram, je napisal novo delo za oder, dramo »Der Armen-Doktor«.

Najnovejši Romain Rolland je drama »Zmaga razuma«, stvar, ki bo doživela krstno predstavo v curiškem dramskem gledališču.

Gledališče v Bitolju. Novo gledališko poslopje v Bitolju je popolnoma dograjeno in se v kratkem izroči svojemu namenu. Dne 17 decembra bo slavnostna otvoritvena predstava, katere se udeleži tudi beograjska vlada po svojih zastopnikih.

Pesmi Gustava Krklеca v nemškem prevodu. Na Dunaju izide v kratkem času zbirka pesmi Gustava Krklеca v nemškem prevodu. Pesmi je prevel znani prevajalec Nikola Mirković, ki je izbral primerne stvari iz vseh dosedanjih pisateljevih del.

Ličarjev koncert v Beogradu. Pianist g. Ciril Ličar koncertira danes v Beogradu na prireditvi društva ljubiteljev lepih umetnosti »Cvijeta Zuzorić«.

Gundulićeva »Dubravka« z glasbeno spremljavo v Dubrovniku. V Dubrovniku pripravljajo tamošnji gledališki diletanti predstavo Gundulićeve klasične »Dubravke« z glasbeno spremljavo A. Dobronića. Dobroničeva muzika k temu komadu je sicer moderna, toda zložena popolnoma v duhu starih narodnih glasbenih motivov.

Pariška »Comédie Française« v Budimpešti. Kakor poročajo listi iz Budimpešte, pričakujejo v madžarski prestolici gostovanja francoske »Comédie« iz Pariza. Igrali bodo večinoma Molierjeva dela.

Matineja Schubertovih skladb v Beogradu. Orkester pravkar ustanovljenega »Muzičkega društva« v Beogradu nastopi danes, 6. decembra prvič pred javnostjo. Izvajal bo Schubertove kompozicije: simfonijo v H-molu, Schubertove pesmi in glasoviti »Forellen-Quintett«.

Vse izpuščaje na licu,
lišaje, mozolje, zajedavce, krvave podplutbe, solnčne in rudeče pege itd.
zajamčeno odstranjuje pariška emulzija „Visagine Adelina Patti", edino perfektno in neškodljivo, od mnogih zdravnikov priporočeno sredstvo za umivanje polti, ki onemogočuje gubanje kože ter daje obrazu mladeniški izraz in svežost. Vsak dan prihajajo številna priznalna pisma. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah za ceno Din 30·— za stekleničico. Glavno skladišče za Jugoslavijo: **Zagreb, Gajeva ulica 8.** 6074-1

Danes

se še lahko prav od srca nasmejete, če si ogledate najnovejšo bu ko slovitega Charlie Chaplina **„13. pustolovščina"**.

Elitni Kino Matica

Radio

Slabo sprejemanje radio-valov

Pri nas so kraji, kjer je sprejemanje tudi najjačjih radiofonskih oddajnih postaj skoro nemogoče. To velja zlasti za tiste kraje, kjer se nahajajo topilnice svinčene rude. Taka točka je n. pr. žerjav v Mežiški dolini, kjer tudi s prav dobrimi sprejemnimi aparati ni mogoče doseči praktično nobenih uspehov. Za sprejemanje je mežiška dolina sploh jako neugoden kraj. Ležišča svinčene rude absorbirajo električne valove ter jih odklanjajo v toliki meri, da je n. pr. treba računati z mnogo večjim ojačenjem, kakor v Ljubljani. Nekatere valovne dolžine so praktično sploh nesprejemljive. Neugodnemu terenu se okrog žerjava pridružijo še motenja tamkajšnjih industrijskih obratov, od katerih je bližnja okolica električno popolnoma okužena. Tu se namreč nahajajo čistilne naprave za pline, ki obratujejo čistilne naprave za 50.000 voltov. Vrtilni tok, ki ga transformirajo na to visoko napetost, izravnajo mehanično v istomerni tok, s katerim polnijo statične kondenzatorje, potrebne za čiščenje plinov. Mehanična pretvorba vrtilnega toka v istosmerni se seveda ne vrši precizno in zaradi tega kondenzatorji izžarevajo precejšnje energije. Poleg tega preskakujejo med kontakti v ravno smeri trajno mogočni šopi električnih isker, ki povzročajo žarenja v vseh mogočih valovnih dolžinah. Ker deluje naprava z energijo ca 25 KW, je jasno, da je s tem doseženo vse, kar more motiti sprejemanje, ki si ga v teh okoliščinah lahko vsak predstavlja.

S primarnim sprejemanjem je v bližnji okolici absolutno nemogoče doseči kako oddajno postajo. Če je sprejemni aparat opremljen z reakcijo, je mogoče čuti interferenčne žvižge nekaterih bližnjih oddajnih postaj, n. pr. Dunaja, Berlina in Curiha. Kaj drugega kot žvižgania med silnim ropotom seveda ni čuti. Sekundarni sprejem seveda ni prav nič boljši. Poizkusi s trikrožnim Neutrodyn-aparatom za sprejemanje z dvema nizkima frekvencama so se ravno tako ponesrečili, dasi je ta aparat v Ljubljani sijajno deloval. Z dodatno kapacitivno reakcijo je postal aparat toliko občutljivejši, da je mogoče doseči večje število oddajnih postaj, ki pa so bile vsled silnega prasketanja in pokanja neuživne. To pokanje je tako kot v Ljubljani takrat, kadar imamo posebno hudo nevihto. Poleg teh visokofrekvenčnih motenj obstoje še nizkofrekvenčne, ki so ravnotako neznosne. Tu je neprestano v obratu več generatorjev transformatorjev ter motorjev na vrtilni tok in je vsa okolica tako močna izpostavljena indukciji od te strani, da je brenčanje teh strojev zelo razločno čuti, kakor hitro se vtaknejo slušala med anteno in zemljo. S sprejemnim aparatom brez priključene antene in zemlje je brenčanje že tako jako, kakor da bi se človek nahajal sredi velike elektrarne. Če se priključi aparatu še antena in zemlja, postane brenčanje naravnost oglušujoče.

To bi bile zelo interesantne stvari, pomisliti pa je treba, da si lahko kdo, ki si želi nekoliko brezžične zabave v takem kraju, za drag denar nabavi sprejemni aparat, ne da bi poznal krajevne razmere.

Danes je pri nas radio že toliko razvit da imamo radioklube, ki bi izvrševali jako hvaležno nalogo, ako bi preizkuševali sprejemanje v takih sumljivih krajih ter ugotovili pogoje za sprejemanje kakor tudi, kakšni sprejemni aparati bi bili uporabni. Mogoče je takih kočljivih točk, kakor je zgoraj omenjena, pri nas sicer malo, gre pa za to, da ljudje ne dobe nezaupanja, kar bi stvari mnogo škodovalo, četudi bi bilo neutemeljeno. Če pa se je izkazal kak kraj za sprejemanja, res posebno neugoden, bi bili na ta način marsikomu prihranjeni nepotrebni izdatki.

Nemčija. Hamburg ima sedaj dve radioforski oddajni postaji z valovnimi dolžinami 395 in 460 m in oddajnimi energijami 1.5 oziroma 10 kw. — Meseca novembra je število vseh radioabonentov v Nemčiji narastlo za 41.081, dnevno torej za 1325.

Curih. Radiofonska oddajna postaja v Curihu je vsled neugodnih geografskih razmer v bližnjih kantonih, posebno v Graubündenu, slabo sprejemljiva. Zato nameravajo v St. Gallnu zgraditi vmesno oddajno postajo, oziroma premestiti tja curiško oddajno postajo, kakor hitro bo dobil Curih novo, z večjo oddajno energijo.

Dr. V. Krisper:

Beseda o ljubljanskih spomenikih

Preureditev Aleksandrove in Miklošičeve ceste ter Tivolskega parka je prepričala Ljubljančane, da se da iz našega mesta kaj lepega napraviti, ker tako krasnih cest in parkov s takimi perspektivami menda nima nobeno drugo mesto v naši državi. Zanetila se je iskra zanimanja za naše mesto, ki odseva v raznih člankih naših listov, in to je pozdravljati.

Pisalo se je tudi o naših monumentih in dobro je, ako se to vprašanje spravi v javno razpravljanje. Spomeniki mesta imajo velik pomen, so spomini slavne preteklosti in varuhi mestnih idealov. Tujcu vzbujajo zanimanje in spoštovanje.

Spomeniki govore!

Ljubljana ima svoje lepe spomenike in priznati moramo, da imajo vsi globok pomen.

Predno govorimo o podrobnostih, moramo govoriti najprej o Ljubljani sami.

Ljubljana je najbolj zapadna trdnjava Jugoslovanstva in tudi Slovanstva Tisoč let je ohranila slovensko svojo dušo v boju proti dvema gigantoma: Germaniji in Italiji. To je čudež vseh čudežev in pričuje, kako življenjsko moč ima slovenska Ljubljana.

Ljubljana je zgodovinsko mesto in ima v tem oziru tako slavno in starodavno preteklost, s katero se ne more kosati nobeno drugo mesto v Jugoslaviji. Vsi valovi srednjeevropske zgodovine so odmevali tudi v Ljubljani, a ne samo to, tudi Orijent je za časa turških bojev trkal na mestna vrata. Vsi ti valovi so pa imeli v Ljubljani poseben značaj, ker so se vlivali v valove slovanske. Da posežemo samo nazaj v čase verske reformacije: Primož Trubar ni bil samo reformator, ampak ustanovitelj slovenskega pismenega jezika. Za časa turških vojsk je bila Ljubljana glavni tabor za obrambo srednje Evrope, toda naši poveljniki in naši vojaki so stali daleč tam doli v hrvatskih trdnjavah, v Sisku, Petrinju in Bihaču, torej pred durmi Balkana. Turčin je osvojil Srbijo, Bosno in Granico, celo Madžarsko, Ljubljane pa nikdar.

Prišla je tridesetletna vojska in tudi tam smo bili zraven. Po teh bojih se je oddahnila srednja Evropa in je pričela doba kulture in napredka, ki je zapustila v Ljubljani trajne sledove. Po francoski revoluciji je zavojeval slavni Napoleon I. skoraj vso Evropo. Dočim je druge dežele le okupiral, je pri nas ustanovil prvo jugoslovansko edinstvo; kraljestvo Ilirijo. Od tega časa naprej se pričenja za Slovence doba narodnega preporoda, Resogimento. Naši možje, ki so živeli v onih časih, so se dozdevali veliko manjši; danes, ko se je dosegel cilj one dobe, rastejo vse politične figure preporoda od leta do leta v svoji velikosti. Naši možje so utrdili slovenski narod do take stopnje, da je mogel priti na mirovnem kongresu v Parizu v poštev kot svetovni politični faktor in se odločiti za Jugoslavijo.

To je zgodovina Ljubljane.

Ljubljana pa je tudi starodavno trgovsko mesto, ki je v preteklih letih posredovalo ves promet od Jadrana na razne kraje Evrope. Trgovina in obrt sta tu cveteli, mesto je bilo bogato in to blagostanje odseva v raznih spomenikih. Najbolj častitljiv je Mestni rotovž in Robbov vodnjak, dva umotvora arhitekture. Ne smemo pa misliti, da sta samo izraz ljubezni do umetnosti. Kdor prebira mestne arhive, zve, da so sedeli na magistratu zelo praktični in samozavedni, da, celo svojeglavni mestni očetje. Bili so večinoma trgovci in obrtniki, ki so imeli svoje zveze daleč po svetu, celo do otoka Cipra. Brez dvoma jih je vodil pri teh umetniških zgradbah namen, dvigniti napram tujim trgovcem svoj ugled in trgovski kredit: »Mi smo mi!«

Pred kratkim je bil v Ljubljani Amerikanec, prišedši iz Zagreba. Vprašan, kako mu ugaja naše mesto, je odgovoril: »Zagreb je lepo, razkošno, moderno mesto, toda vaš rotovž sem občudoval četrt ure.« Da! Naš rotovž je spomenik naše stare tradicije, naše trgovske slave, ki je še danes tako solidna kakor rotovž sam.

Ljubljano pa je obdarila tudi narava z izvanredno lepoto. Obdaja jo mogočen planinski svet, in Srbi sami pravijo, »da je ves to bujen vrt.« In res je. Ljubljana ima iskati svojo bodočnost tudi v tujskem prometu in lahko postane za Jugoslavijo, kar je za nemške kraje Salzburg.

Ako spletemo vse te vrline Ljubljane, njen politični pomen, starodavno zgodovino, trgovsko tradicijo in naravno lepoto v en venec, moramo priznati, da ima Ljubljana bodočnost.

Šele v svitu vseh teh momentov lahko presodimo obstoječe in bodoče spomenike Ljubljane, ker spomeniki imajo le veljavo, ako se ujemajo z značajem in zgodovino mesta. Spomeniki niso le izraz lepe umetnosti, nego so tudi pečati moči in veljave mesta. Le mesta, ki se morejo ponašati s slavno zgodovino in velikimi možmi, lahko postavljajo spomenike, ker oboje se ne da niti kupiti, niti ponarediti.

Ozrite se na tej podlagi po naših ljubljanskih spomenikih in uverite se, da ti spomeniki govore.

Trubar, četudi ne stoji na pravem mestu, govori o reformaciji in o ustanovitvi slovenskega pismenega jezika, ki je dospel danes do take izklesanosti in lepote, kakor jo kaže ta spomenik sam.

Iz turške dobe nimamo žali Bog spomenika; mogoče ga pa je ustvariti, ako v nekdanji spomenik Anastazija Grüna-Turjačana postavimo medaljon Herbarta grofa Turjaškega, ki je glavni junak teh naših bojev ter je za domovino pustil svoje življenje. Ta mož gotovo zasluži naš hvaležni spomin, saj se ga je naše časopisje pred kratkim simpatično spominjalo.

Valvazor, ki je spisal našo zgodovino v svetovno znani knjigi »Slava vojvodine Kranjske«, je s svojim spomenikom priča one velike kulturne dobe, ki se je tudi pri nas razcvetela po 30-letni vojski.

Vodnikov spomenik hrani spomin na veliko dobo kraljestva Ilirije, ki je bilo prvi svit našega narodnega edinstva.

Čase slovenskega narodnega preporoda slavi mogočni Prešernov spomenik. Prešeren ni bil samo svetovnega ugleda, bil je tudi dalekoviden politik, saj je pod plaščem »Krsta pri Savici« kot prerok zapel: »Največ sveta otrokom sliši Slave«.

To so naši sedanji glavni spomeniki. Uvrstite jih po času v kažipot mesta Ljubljane in prepričate se, da Trubar, bodoči Herbart grof Turjaški, Robbov vodnjak, Valvazor, Vodnik in Prešeren domačinu in tujcu natančno in markantno govore o zgodovini, tradiciji in slavi našega mesta, in da to mesto v polni meri to slavo zasluži.

Ni pa brez pomena, da spomeniki go-

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Položaj na efektnem tržišču dalje slab. — Čvrsta tendenca za Vojno škodo. — Majhna okrepitev dinarja.

Zagreb, 5. decembra.

Na tržišču bančnih vrednot je vladalo ta teden popolno mrtvilo. Promet je bil neznaten. Vendar so se nekateri močnejši papirji za malenkost okrepili. Pri industrijskih papirjih so zabeležile nekaj prometa le Slavonija, Šećerana, Trbovlje in mestoma nekatere druge vrednote. Posebnih sprememb tečajev ni bilo.

Živahnejše pa je bilo na tržišču državnih vrednot. Vojna škoda se je začela v tem tednu razvijati s čvrsto tendenco in s priličnim prometom. Sredi tedna je nekoliko popustila, a se je potem takoj zopet dvignila na višino 312 do 315 ter zaključila ta teden denar na 318. Kupcev za Vojno škodo je vedno več, zaradi česar je podoba, da bo tečaj še poskočil. Poleg Vojne škode so zabeležili tudi investicijsko in agrarne precej živahen promet.

Dinar se je v Curihu ta teden nekoliko popravil. Dočim je prejšnji teden notiral 9.17 in pol, se je gibal sedaj na višini 9.18—9.20. V Zagrebu so se devize trgovale paritetno. Blaga je bilo vedno dovoli, tako da Narodna banka ni nastopala. Proti koncu tedna so močnejše devize neznatno oslabele. Lira se tekom tedna ni mnogo spreminjala, dočim je francoski frank znatneiše padel glede na najavljeno nadaljnjo inflacijo. Dnevni promet na zagrebškem deviznem tržišču se je gibal okrog 7 milijonov dinarjev.

V današnjem svobodnem prometu so bili privatni papirji popolnoma zanemarjeni. Vse zanimanje je bilo osredotočeno okrog Vojne škode, katere tečaj se je okrenil tako, da je ostal denar za promptno blago baje celo na 326. Za december se je iskala z več strani po 329, toda ni bilo blaga. Na deviznem tržišču v svobodnem prometu ni bilo poslovanja. Blaga je bilo dovolj. Ponudbe v glavnem na včerajšnjih tečajih. Le Pariz se je okrenil od 216 na 220 zaradi svoje mednarodne čvrstoče. Zabeležene so naslednje taksacije: Dunaj 796.5 do 797. Italija 227.75—228. London 273.8—273.9. New York 56.45 (blago). Pariz 220 (blago). Praga 167.5 (blago) in Švica 1089—1089.5.

Davčna preobremenitev Slovenije

Gospodarstvo v Sloveniji propada zbog neopravičeno visokih davčnih bremen v taki meri, da so nujno potrebna takojšnja davčna omiljenja. To je jasno vsakomur, ki ima le malo zadevnega vpogleda, samo na pristojnih mestih se ne zganejo in ostanejo vse intervencije in dokazovanja brez uspeha.

Kako žalostne so davčne prilike v Sloveniji, je razvidno iz poročila, podanega nedavno na odborovi seji Zveze gremijev v Ljubljani. Iz tega poročila povzemamo samo nekatere odlomke:

V okolišu gremija Maribor je bilo v minulem letu okrog 800 rubežni in 300 eksekutivnih dražb. V slovenjraškem in šoštanjskem okraju je bilo napovedanih 418 rubežni; do eksekutivnih prodaj pa je prišlo samo v osmih primerih in do intabulacije v enem primeru. Kritično stanje pa je bilo poostreno še s tem, da je pobirala davkarija dohodnino za l. 1923. in 1924. ter provizorično tudi za l. 1925. naenkrat.

Posebno žalostno je, da se mora naše kmetsko ljudstvo, ki se nahaja že itak večinoma v težavnih gospodarskih prilikah, še zadolževati, da plača davke. To dejstvo je ugotovil n. pr. Gremij trgovcev v Novem mestu, kakor se navaja v omenjenem poročilu. Trgovska zadruga v ptujski okolici povdarja, da je v njenem področju nastalo največje razburjenje zaradi tega, ker znaša volaško-komorska doklada polovico davka na poslovni promet, odnosno osemkratno vrsto pridobninskega davka. Kamniški gremij se pritožuje zlasti nad tem, da so se davkoplačevalcem naknadno pred pisale iz naslova davka na poslovni promet za l. 1924. velike svote.

Po poročilu gremija je bilo v ljubljanski okolici preko 250 primerov rubežni premičnin, večinoma pri obrtnikih in branjevcih ter deloma pri trgovcih. V Škofeljci in Lanišah je skoro vsak drugi gospodar zarubljen. V vrhniškem okraju se je davčni urad vknjižil na 10 posestev. V Šmarju pri Grosupljem je bilo prve dni meseca sentembra t. l. pred cerkvijo oklicanih 80 kmetskih posestnikov za prodajo premičnin, zarubljenih zaradi davkov. V cerkniškem davčnem okraju je bilo dne 1. julija pol milijona davčnih zaostankov in je bilo rubljenih 90 strank in v logaškem okraju v Žireh 20 ter v Planini 13 strank.

Zlasti neurejene so razmere v Prekmurju, kjer pod madžarsko upravo ni bilo pismenih prizivov, temveč se je vsakdo pritožil le osebno pri vaškem notarju, kar je veljalo kot priziv. Tudi sedaj prihajajo stranke na davčni urad tožit, da predpisanega davka ne morejo plačati. Davčni uradnik jim odvzame že izstavljeno položnico ter jim izstavi novo z manjšo vsoto, nakar misli stranka, da je zadeva rešena in ne vloži priziva na kompetentno mesto. Čez nekaj dni pa prejme novo položnico, naj plača razliko, ki ji je bila prej navidezno odpisana.

V slovenjebistriškem okraju je bilo okrog 100 rubežni in več zaznamb na posestva. Neki veleposestnik iz Poličan je moral zaradi pretiranih davkov prodati mlin ter kovačnico in opustiti pekarijo.

Enako se za ribniški okraj navaja več konkretnih primerov, da so se zarubljene premičnine trgovcev prodale na javnih dražbah in da so bili posamezniki prisiljeni opustiti obrt.

To ni čudno, saj pride pri nas v Sloveniji na eno osebo neprimerno več davkov kakor v drugih pokrajinah. Zadnji čas je, da na pristojnem mestu uvidijo te krivice — vsaj v lastnem interesu, kajti s prevelikimi obremenitvami si bodo sploh ujčili davkoplačevalce, iz katerih v bodoče ne bo na nikak način mogoče iztisniti niti najmanjših svot.

Vinski sejem v Ivanjkovcih

Tudi ormoško-ljutomerski vinogradniki so pričeli prirejati drugod že splošno udomačene in priljubljene vinske sejme, na katerih se ne spoznajo le vina raznih vrst in leg, marveč se tudi določi gotova cena raznovrstnim vinom ter se sklenejo večje ali manjše kupčije direktno s producenti, ki se drugače zbog oddaljenosti od železnic in zavoljo nepoznanja le težko znebijo svojega pridelka po primerni ceni.

Tak sejem priredijo vinogradniki ljutomerskega okraja v *četrtek dne 10. t. m. dopoldne ob 11. uri*, in sicer iz prometnih ozirov *pri postaji Ivanjkovci*, da se tako omogoči poset tega sejma tudi vsem oddaljenim interesentom, ki ne razpolagajo s preveč časom in ki hočejo ali morajo vse v enem dnevu izvršiti.

Baš letos je potrebno in na mestu, da se vrši vinski sejem v tem času in v tako znanem ter slovečem vinskem kraju, kakor je baš ljutomerski okoliš, da se more na enem mestu spoznati kvaliteta letošnjega ondotnega vinskega pridelka v primeri z vini drugih krajev ter se ustaliti gotova cena, ki bo omogočala redno in reelno kupčijo z letošnjim vinom tam in drugod.

Pa tudi iz drugega vidika bi bilo želeti, da posetijo ta sejem ne samo bližnji štajerski, marveč tudi izvenštajerski kupci, in sicer radi tega, da si o pravem času omislijo potrebno množino bolj močnega in buketnega vina za izredne primere ter eventualno tudi za zboljšanje slabših vin.

Radi letos znižane avstrijske uvozne carine na vino se je namreč odprl toliko željeni vinski promet z Avstrijo, kamor je dovoljeno izvoziti do 80.000 hl jugoslovenskega vina, in sedaj so pričeli Avstrijci pridno segati po obmejnih štajerskih najboljših, to je najmočnejših in najbuketnejših vinih, ker le s takimi vini se jim kupčija izplača.

Ker sta mariborska in ljubljanska oblast v najnovejšem času prepovedali prodajo vina iz samorodnic (direktnih produktorjev) kot «naravno» ali «pristno» vino, osobito ono iz samorodnice šmarnice napravljeno, ki je najbolj razširjeno in tudi najbolj obsovraženo, bi bilo umestno, ko bi se razstavilo na tem sejmu tudi par vzorcev šmarnice iz najboljših in najslabših leg, da bi se tako nudila prilika za pokušanje in spoznavanje malovrednosti te trte in njenega vina tudi onim obiskovalcem, ki tega vina še ne poznajo.

Fr. Gombač.

Ljubljanski trg

Minuli teden so bile v Ljubljani naslenje cene: **Meso:** govejе 15 do 19, telečje 17 do 20, svinjsko 20 do 27, slanina 22.50 do 29, mast 30 do 31, šunka 35 do 37, koštrunje meso 14 do 15, kozličje 20, sveže in polprekajene kranjske klobase 32 do 40, suhe kranjske 67, prekajena slanina 30 do 35 Din kg. **Perotnina:** piščanec 20 do 25, kokoš 25 do 35, petelin 30 do 40, raca 30 do 35, nepitana gos 60 do 80, pitana gos 120 Din komad. **Domači zajci:** 15 do 25 Din komad. **Mlečne proizvode:** mleko 3 Din liter, sirovo maslo 40, čajno 55 do 60, kuhano 45, bohinjski sir 38 Din kg. **Jajca:** 3.50 do 3.75 Din za 1 par. **Sadje:** jabolka luksusna 8, I. 6, II. 4 do 5, III. 3 do 3.50, hruške luksusne 12, I. 10, II. 8, III. 6, maroni 8 do 12, orehi 12, luščeni 35, suhe češplje 11 do 12 Din kg. **Specerijsko blago:** kava 42 do 74, žgana kava 56 do 88, kristali sladkor 13, v kockah 14.50, riž 8 do 13, testenine 10 do 14, čaj 75 Din kg. **Mlevski izdelki:** pšenična moka «00» 5.25, «0» 4.75, kaša, ješpreni 7, ješpreniček 10 do 13, koruzna moka 3 do 4, koruzni zdrob 4.50, pšenični zdrob 6.50, ajdova moka 7 do 9 Din kg. **Žito:** pšenica 350, rž 250 do 280, ječmen 240 do 260, oves 245 do 260, proso 300, turščica 235, ajda 330, fižol 340 do 360, grah 400, leča 600 Din 100 kilogramov. **Krivo:** premog 40 do 46 dinarjev za 100 kg, trda drva 150 do 160, mehka 100 Din za kubični meter. **Krma:** sladko seno 80 do 100, polsladko 75, kislo 60, slama 50 Din za 100 kg. **Zelenjava in sočivje:** endivija 15, motovilec 15, radič 12 do 15, zelje 1 do 1.50, rdeče zelje 4 do 6, kislo 3, ohrovt 2 do 3, karfijola 8 do 15, kolerabe 8 do 10, kolerabe podzemljice 0.75 do 1, špinačo 10 do 12, paradižniki 12 do 15, čebula 3, česen 15, krompir 1.25 do 1.50, kisla repa 2.50 Din kg.

Mariborski trg

Na mariborski trg so pripeljali slaninarji včeraj 68 vozov z mesom, ki se je prodajalo po 12.50 do 30 Din kilogram. Zaklanih svinj je bilo 222 po 15—18 Din za kg. Dalje je bilo 12 vozov krompirja, čegar cena je znašala 0.75—1.50 Din kg.

Cene živilom: Meso: goveje 10—19, telečje 12.50—20, svinjsko 12.50—30, ovčje 10—12.50, salo 27—30, sveža slanina 27.50—30, prekajena 30—40, mast 25—32, gnjat 36—40, kranjske klobase 36—40, konjsko meso I. 10—13, II. 7—8 Din kg. Perotnina: kokoši 45—50, piščanci 17.5—35, gosi 70—80, race 35 do 40, purani 65—90 Din komad. Domači zajci: 10—40 Din komad. Fižol: 2.50—3.50 Din liter. Sočivje in zelenjava: karfijola 3—9, zelje sveže 0.50—0.75, kislo 3, kisla repa 2 Din kilogram, endivija 0.25—1 Din komad. Sadje: jabolka 5—7, hruške 6—10, suhe češplje 10—12 Din kg. Mlečni izdelki: mleko 3—3.25 Din liter, sirovo maslo 48—50, kuhano 52—60 Din kg. Jajca 2—2.25 Din komad. Mlevski izdelki: moka «00» 5.25, «0» 5, turščični zdrob 4, pšenični zdrob 5.50—6, ajdova moka «1» 7.50—8, «2» 6.50—7, kaša 7, ječmenček 6—11 Din kg.

Cene drugim potrebščinam: Kurivo: trda drva 160—180, mehka 105 do 120 Din za kubični meter, premog, trboveliski 44—48, velenjski 26—28 Din za 100 kg. Kože: konjske 85—175 Din komad, govejе 15—17, telečje 23—24, svinjske 9—10, gornje usnje 90—110, podplati 70—90 Din za kg.

Cene krmi: seno 75, slama 50 Din za 100 kg.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (5. t. m.) Turščica: baška, stara, 1 vagon 157.5; baška, 5 vagonov 145; baška, 40 vagonov 160; sremska, 8 vagonov 125 — 130; sremska, 10 vagonov 130; sremska, sušena, 20 vagonov 160 — 165; sremska, sušena, 3 vagoni 152.50 — 155; banatska, 40 vagonov 160. Moka: baška, «0ss», 5 vagonov 475; baška, «2», 1 vagon 460; baška, «6», 1 vagon 390; «0s», 3 vagoni 450. Otrobi: baški, jutaste vreče, 1 vagon 110. Fižol: baški, 3 vagoni 180; baški, beli, izbrani, 2 vagona 210. Tendenca čvrsta.

Dunajska borza za kmetijske produkte (4. decembra.) Na ameriških borzah je nastopilo viharno dviganje cen. Vzrok temu je v slabih žetvenih poročilih iz Argentinije kakor tudi v velikem nakupovanju s strani publike. Na dunajskem tržišču je to ie v manjši meri vplivalo. Ponudbe so se zmanjšale, toda kupci so kljub temu vzdržljivi in si nabavljajo le najnujnejše količine. Cene so čvrste in so malo poskočile. Notirajo za 100 kg v šilingih vključno blagovnoprometni davek brez carine v veletrgovini: pšenica: domača 40 — 41, madžarska potiska 45.50 — 47, madžarska 42.50 — 45; rž: domača marchfeldska 30 do 30.50; ječmen: domači 35 — 42, slovaški 41 — 44; turščica: 28 — 29, nova 23 — 23.50; oves: domači 29 — 30.50, madžarski 29 — 31.

= **Močna okrepitev tendence na žitnih tržiščih.** Ta teden se je tendenca na svetovnih žitnih tržiščih popolnoma preokrenila. Zlasti v Ameriki so cene zabeležile močan porast. Okrepitev tendence so izvale vesti o slabi žetvi v Argentiniji, potem zmanjšani dovozi iz Rumunije ter vest o zabrani izvoza žita iz Rusije, ki pa je netočna. Zaradi tega se je namreč začelo močneje povpraševanje, dočim so imetniki blaga postali rezervirani. Enako so pri nas porasle cene. Tako imamo sedaj hausse, dasi je letošnja svetovna žetev najboljša po vojni, in še obetajo nadaljnje skakanje cen. Špekulacija je neugodne momente izvrstno izrabila v svoj prid. Verjetno pa ni, da bo to dviganje cen trajalo dalje časa in je prav mogoče da bo nenadoma nastopila reakcija. Podlaga za tak ponoven preokret je dana baš v dobri žetvi.

= **Znižanje cen slanini in svinjskemu mesu v Zagrebu.** Odbor za pobijanje draginje v Zagrebu je znižal cene slanini in svinjskemu mesu, tako da stane: slanina s privago 20, brez privage 21, salo 24, kare s privago 23, brez privage 25, rebra s privago 18, brez privage 22, mast 26 Din za kg. Te cene so stopile v veljavo 5. t. m. Da so se znižale cene govejemu mesu smo poročali že veraj.

= **Za 25% niža tarifa na ozkotirnih progah.** Prometni minister pripravlja za ministrski svet predlog, da se na vseh ozkotirnih progah znižajo prevozne tarife za blago za 25%. Svoj predlog bo prometni minister motiviral z dejstvom, da je zaradi visoke sedanje tarife promet zelo oslabel.

= **Podaljšanje nakladnega in izkladalnega roka.** Iz Beograda poročajo, da bo prometni minister na mnoge zadevne spomenice zopet podaljšal nakladalni in izkladalni rok na 24 ur. Ta rok je bil kakor znano z naredbo prometnega ministrstva dne 5. oktobra omejen na 6 ur. S ponovnim podaljšanjem se bodo obenem podvzele tudi potrebne varnostne mere proti zlorabam s strani privatnih oseb.

= **Delnice za nameček.** Tudi v sedanjih kritičnih časih se še dobe podjetja, ki tako dobro poslujejo, da morejo dati delnice svojim delničarjem za nameček. Tako bo Kostajnička štedionica, d. d. v Kostajnici, imela 20. t. m. svojo izredno skupščino, na kateri bo predlagala povečanje dosedanje delniške glavnice od 1,250.000 na 1,500.000 Din, in sicer na breme svojega rezervnega zaklada tako, da se dosedanjim delničarjem na vsakih vplačanih pet komadov delnic izda ena delnica brezplačno.

= **Nove novčanice po pet dinarjev.** Koncem tega leta bo dobila Narodna banka SHS iz Francije večjo količino novih novčanic po pet Din, ki bodo takoj dane v promet.

= **Tudi iz Sarajeva beže podjetja.** Iz Sarajeva poročajo, da so se od tamkaj začeli seliti trgovci, ker jim je v Sarajevu spričo previsokih davkov onemogočeno poslovanje. Selе se večinoma v Beograd in tudi v Zagreb. Iz Slovenije prenašajo podjetja kakor znano iz istih vzrokov svoje sedeže v Beograd.

= **Nova tvornica električnih žarnic v Beogradu.** Iz Beograda poročajo, da je neka večja delniška družba naprosila v ministrstvu trgovine in industrije za dovoljenje da zgradi v Beogradu moderno tvornico električnih žarnic.

= **Zakonski propisi iz oblasti industrijske svojine.** Uredil dr. Janko Šuman, predsednik Uprave za zaščito industrijske svojine. Izdanje Uprave za zaščito industrijske svojine v Beogradu. Nabavo knjige priporočamo vsem interesentom.

= **Trgovinske pogodbe s Češkoslovaško.** Za najbližjo dobo se v gospodarskem oddelku ministrstva zunanjih del v Pragi priprav lja nekoliko važnih trgovskih pogajanj. Predvsem pride na vrsto že dalje časa nameravana trgovinska pogodba med Češkoslovaško in Jugoslavijo. Obenem se vrše priprave za pogajanja z Nemčijo in Madžarsko, katera so bila zavoljo obilice materiala in radi številnih dosedaj nerešenih spornih točk za nekaj časa odgodena. Upati je, da se bodo ta pogajanja začela še pred koncem tega leta. V najbližjem času se bodo najbrže začela trgovinska pogajanja s Finsko. Češkoslovaška vlada je že oddala finski vladi predlog trgovinske pogodbe, ki temelji na načelu največjih ugodnosti.

= **Razvoj češkoslovaške aeroplanske industrije.** Ob priliki mednarodnih aviatičnih tekem v Rimu, ki so se nedavno vršile, se je pokazal znaten napredek te mlade industrijske panoge v Češkoslovaški. Tekem se je udeležilo 5 evropskih držav (Francija, Italija, Nemčija, Češkoslovaška in druge.) Izmed katerih si je ČSR priborila prvo mesto. Zmagal je avion tvrdke »Avia« v Pragi katerega je vodil Karel Prič, glavni pilot imenovane tvornice. Zmaga je bila dosežena zaradi največje brzine v zraku, najmanjše brzine pri pristajanju ter najekonomičnejše uporabe bencina in olja. Na podlagi te zmage si je češkoslovaška tvrdka »Avia« pridobila prvo nagrado Coppa d' Italia in 250.000 lir. Glede na te dosežene uspehe je Rumunija naročila pri češkoslovaški tvrdki »Avia« 175 aeroplanov, ki bodo opremljeni tudi z motorjem češkoslovaške izdelave Waltrovih tvornic v Pragi.

= **Francoski zunanji dolgovi.** Vladna izjava v francoskem parlamentu najavlja skorajšnji ponovni začetek pogajanj v vprašanju dolgov v Londonu in Washingtonu. Pogajanja z Anglijo po mišljenju francoskih kompetentnih oseb ne bodo naletela na težkoče, a tudi Amerika pokazuje poslednji mesec najboljšo voljo v vprašanju konsolidacije dolgov in je podoba, da je sedaj pripravljena na večjo popustljivost kakor svoječasno.

= **Kartel rumunskih pivovarn.** Zastopniki vseh rumunskih pivovarn so imeli zborovanje, na katerem so sklenili ustanovitev sindikata pivovarn. Ta sindikat bo takoj po započetom poslovanju stvoril kartel pivovarn. Sedež sindikata bo v Bukarešti. Poslovati bo začel sindikat še letos.

Vse zimsko blago
za moške obleke, raglane, ulstre i. t. d.
se prodaja od danes naprej
10-15% cenejе
v razpošiljalnici
Josip Ivančič,
Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 4.
Ne zamudite ugodne prilike!

Borze

5. decembra.

BEOGRAD. Devize: Amsterdam 2266—2271, Dunaj 795—796, Berlin 1344—1346, Bukarešta 25.50—26, Budimpešta 0.07915—0.07925, Italija 227.5—228, London 273.5—273.7 Newyork 56.15—56.45, Pariz 218—219 Praga 167.45—167.55, Švica 1088.5—1089.

NEWYORK. (zaključno 4. t. m.) Beograd 1.77 in pol, London 4.85 in en četrt, Italija 4.03 in pol, Dunaj 14 in ena osminka, Švica 19.29.

LONDON. (Opoldne). Beograd 274, Newyork 485.37 in pol, Italija 120.2, Dunaj 34.4, Švica 25.15

BERLIN. Beograd 7.43, London 20.361, Newyork 4.195, Pariz 16.28, Praga 12.42, Curih 80.92, Dunaj 59.13.

CURIH. Beograd 9.185, Berlin 123.60, Newyork 518.25, London 25.15, Pariz 20.10, Milan 20.90, Praga 15.375, Budimpešta 0.007270, Bukarešta 2.375, Sofija 3.775, Varšava 70, Dunaj 73.125.

Preklic

Podpisana preklicujem vse žaljive besede, katere sem govorila v Grosupljem zoper gospodično Anico Tonizzo in njenega g. Stine. Izjavljam, da je vse izmišljena laž kar sem govorila v nepremišljenosti, ker sem bila v to podkupljena od g. Pavle Rebek, ki je nosila v Grosupljem napačno ime Štraus. Javno se zahvaljujem gospodični Anici Torizzo, da ni sodnijsko postopala proti meni.

Marija Simoneti.

Izjava.

V Ljubljani, 5. decembra 1925. 2325

Podpisana izjavljam, da govorica o gospodični Justi Dolinšekovi ni bila resnična.

2316 **M. K., Trbovlje.**

Vremensko poročilo

Ljubljana, 5 decembra 1925. Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavina mm
Ljubljana . . .	7.	781·7	— 13·3	sever	jas.	
Ljubljana . . .	14	780·7	— 4·7	•	•	
Ljubljana . . .	21.	781·4	— 7·0	•	•	
Zagreb	7.	781·5	— 6·0	sev. vzh.	•	
Beograd . . .	7.	778·5	— 11·0	sev. zap.	•	
Dunaj	7.					
Praga	7.	782·3	— 9·0	jug. vzh.	sneg	
Inomost . . .	7.					

Solnce vzhaja ob 7·22 zahaja ob 16·19, luna vzhaja ob 20·57 zahaja ob 11·15.
Barometer visok, temperatura nizka

Vso Evropo je preplavil ogromen naval mraza; izredno mrzel zrak se je zagnal s Severnega Ledenega morja preko Skandinavije in Rusije na jug in dosegel že koncem prejšnjega tedna srednjo Evropo. Kjer so mrzle zračne plasti zadele na toplejši zrak, so povsod povzročile silne padavine. Najizrednejše množine padavin so nastopile tamkaj, kjer se je mrzli severni zrak mešal s toplim in vlažnim zrakom v bližini Sredozemskega morja. Največje množine snega so padle v srednji Franciji, ob Alpah in v bližini Adrije. Val mrzlega severnega zraka pa je segel preko Španije in Sredozemskega morja daleč na jug, nevihte so nastopile v južni Italiji in celo v severni Afriki; tudi v srednji Italiji se je polavil sneg in tudi po centralni Španiji se je temperatura znižala pod ničlo.

V prvih dneh tedna se je vreme nenadoma prevrglo. Pozicije depresij, ki so ta čas obvladovale vso celinsko Evropo, so se bile namreč tako spremenile, da se je najmočnejša vstavila med Anglijo in Alpami in nenadoma potegnila nase topleši zrak z Atlanskega oceana. Za dva, tri dni je toplejši oceanski zrak preplavil osrednjo Evropo in tudi naše kraje ter povzročil, da je sneg prešel v dež. Toda brž je prevladala znova severna struja v ozračju in v drugi polovici tedna vlada zopet domala po vsej Evropi pravi zimski mraz. Tudi višinske vremenske opazovalnice naznanjajo izreden mraz; v višini 2500 do 3000 metrov se je temperatura znižala do 25 stopinj Celzija pod ničlo.

Depresije so povsem izginile iz naše bližine in zavladal je visok zračni tlak kakor že dolgo ne. Mraza se sedaj še ne bomo takoj iznebili.

•

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Izpremenljivo, oblačno. Temperatura se bo nekoliko zvišala.

---

vere. Ni to sama umetnost, ampak pomeni tudi ugled. Mesto, ki ima tako zgodovino, imponira, vzbuja posebno pri svetovnem tujcu spoštovanje in kar je glavna stvar, kredit. Mesto, ki ima tako preteklost, pridobiva zaupanje. Zaupanje in kredit pa stanem posebno v sedanjih časih nad vse potrebna.

Da vrsta naših spomenikov še ni popolna, ta misel se vsili čitatelju teh vrstic. Nimamo še spomenika najslavnejše bode našega zjedinjenja, spomenika Kralja Petra I. Velikega, Osvoboditelja. V Mariboru že nabirajo za tak spomenik, v Ljubljani se nihče ne gane!

Istina je, da so časi pri sedanji današnji depresiji neugodni; toda pomisliti je, da je tak spomenik dolžnost vseh Slovencev, gotovo pa ljubljanske oblasti, in da ga ne bo priredila Ljubljana sama. Pričeti bo treba!

Zanimalo bo vsakogar, kam naj ga postavimo? Govori se o trgu Kralja Petra. Ali vprašanje je, spada li v park, ki ga zakriva. Sprožila se je zanimiva ideja, naj se na koncu Aleksandrove ceste pred vhodom v Tivolski park perspektiva arhitektonično zaključi s slavolokom, kakršen je »Arc de triomphe« v Partizu ali »Slegestor« v Berlinu. Na ta slavolok naj se postavi kip kralja Petra, obdan od genijev miru in vojne.

Ni se bati, da bi ta kip ne bil veličasten, vzpenjajoč se visoko v sinje nebo. Aleksandrova cesta bi s tem dobila arhitektoničen zaključek, kakor zaključuje pariški slavolok Elizejsko cesto pred vhodom v Bulonjski park.

O drugih spomenikih je v sedanjih časih težko govoriti, ker je vedno treba paziti na financiranje. Vendar se Miklošičev spomenik skoraj sam od sebe ponuja. Treba je postaviti le kip na nekoliko preosnovani nekdanji spomenik pred justično palačo. Z malimi stroški ki jih bomo morebiti še zmogli, dobimo spomenik na svetovnega učenjaka slavistike, ki ga do sedaj še nihče ni dosegel. Isto velja glede zapuščenega postamenta v Zvezdi. Tja bi najbolj spadal kip prvega generala slovenske narodne vlade Majstra, ki je osvobodil Maribor. To je velik zgodovinski dogodek najnovejše dobe, ker brez Maribora bi bila Slovenija žalujoča vdova.

Doseči se da tudi nekaj s premestitvijo spomenikov. Vodnik bi spadal prav dobro pred Narodni dom, bolje nego med zelje in solato, itd. Na živežni tro bi pa spadal pozabljeni Herkules, ki je nekdaj stal pred starim rotovžem. Okrog njega naj bi se napravil basen z živo vodo, kar bi se temu najbolje prilegalo. Naši spomeniki bi se dali prav krasno razvrstiti in s tem dvigniti ugled naše starodavne in slavne Ljubljane. Še enkrat bodi rečeno: Ne pozabite, da spomeniki govore domačinu in tujcu, da povzdigujejo ugled in kredit mesta in pospešujejo njegovo bodočnost! Za bodočnost Ljubljane pa moramo skrbeti vsi Ljubljančani in Ljubljančanke, ker od tega je odvisna naša lastna bodočnost.

Gustave le Rouge:

Misterija

57

(Roman)

Roparji so preplašeni vstajali. Klic «gori!» je zbudil tudi najbolj odrevenele iz spanja. Kmalu je pa začul Lionel druge, še strašnejše klice:

— Smodnik! Sod smodnika!

— Reši naj se, kdor se more!

— Brady je zažgal!

Lionel se je naglo povzpel po prvih čereh skalnega rova. Pozabil je na svojo utrujenost; spretno kot mačka in varno kot mesečnik je plezal navzgor. Roke so mu pričele krvaveti, kajti robi skale so bili ostri. Za trenutek je pogledal navzgor in videl nad seboj slabo luč: košček neba.

Srcé mu je zastajalo od groze, ko je čul pod seboj obupne klice, tuljenje in preklinjanje nesrečnežev, zaprtih v jami. Zdelo se mu je, kot da bi se bilo odprlo pod njim peklensko okno.

Naenkrat pa je preglasil vse rezek klic, obupen glas, ki ga je le predobro poznal — glas Misterije.

— Pomagaj mi, Lionel!... Na pomoč!

Temu klicu je sledilo par revolverskih strelov, potem je kričanje za nekaj trenutkov prenehalo.

Lionel Brady se je bil ustavil. Ta klic na pomoč ga je presunil do zadnjega živca. Ali ga je ta ženska zaman klicala, naj ji pomaga, ona, ki ga je vkljub svoji zločinski naravi ljubila in mu v dveh slučajih rešila življenje?

Obotavljal se je. Silen boj se je vršil v njem med ljudomilostjo in neobhodno potrebo bežati.

Ni utegnil, da bi se odločil. Spodaj je nastala eksplozija. Silen pok je pretresel skalovje in sledil mu je ropot, kakor če se podira poslopje, zadeto od granate.

Lionel se je instinktivno z vso silo krčevito oprijel skale, na kateri je visel. Dolgo časa se ni ganil. Bil je kot odrevenel. Od silne eksplozije so mu kapljice krvi stopile iz ušes, nosa in trepalnic.

Končno pa se je zdrznil in začel divje plezati navzgor. Z zadnjo silo je prišel iz rova in se ves okrvavljen zvalil na tla. Onesvestil se je...

Zbudil se je od mraza. Bilo je zgodaj zjutraj. Oblaki so stali nizko nad morjem, ki je bilo težke, svinčene barve. Bela točka je izginjala na obzorju. Bila je «Morska lastovka», ki je bežala z razpetimi jadri.

Lionel je šepal proti svoji jahti. Naenkrat se je spomnil in naglo potipal v žep.

Budhin demant je bil še vedno v njem!

Osmo poglavje.

Drama v hotelu Royalu.

V nekaj tednih se je bil bankir John Terry postaral za deset let. Sedel je melanholično v svoji delavni sobi, ko mu je lakaj, ki je nadomestil Rakhama, najavil Lionela Bradyja. Starec je pri tem imenu oživel in njegovo bledo lice je zardelo.

— Naj vstopi! je dejal živahno.

Trenutek pozneje je stal Lionel v sobi in položil Budhin demant na bankirjevo mizo:

— Imel sem srečo, je dejal skromno. Sedaj lahko upamo, da osvobodimo miss Elleno.

Vkljub skrbi, ki mu ni dala miru, je bivši kralj demantov vendarle natančneje pogledal znameniti dragulj.

— To je najlepši kamen na svetu! je vzkliknil naravnost z navdušenjem. Še nobenega nisem videl, ki bi se dal primerjati ž njim v čistoti in blesku.

Potem se je pa spet spomnil svoje hčerke in dejal:

— Ellen je še vedno v Londonu; vedno sem dobival od nje poročila.

In poiskal je pisma v svoji miznici.

— Ali se ne bojite, da piše ta pisma morda kdo drug in je pisava ponarejena?

— Ne! Pisma so izvirna. Prstni odtisi na papirju, ki sem jih dal primerjati z drugimi, so mi dali dokaz. Živi in vsak teden mi pošilja pisma z dovoljenjem onih, ki jo stražijo.

Lionel Brady je začel praviti bankirju o svojem strašnem potovanju in mu je omenil katastrofo, kateri je na tako čudežen način ušel.

Ni še dovršil svoje povesti, ko je lakaj najavil Mr. Pinkerja.

— Kdo je to, Mr. Pinker? je vprašal Lionel.

— Zelo pošten in izredno spreten detektiv, ki sem ga, ko nisem več dobival poročil od vas, sprejel v svojo službo, da čim najdiskretneje poizveduje za mojo hčerko. Pravi, da ji je že na sledu.

Lionel je hotel odpreti usta in povedati, da so, odkar je našel Budhin demant, odstranjene vse težkoče, ko je Mr. Pinker privihral v sobo. Videti je bil zelo razburjen. Prisotnost Lionela ga je neprijetno dirnila, toda bankir ga je pomiril in mu dejal, da lahko čisto odkrito govori:

— Mislim, da sem jo našel, je navdušeno vzkliknil. V hotelu Royalu se je nastanil star gentleman, ki se zdi zelo soliden. Spremlja ga pa mlada miss, o kateri pravi, da je njegova hčerka. In ta mlada dama je na las podobna gospodični Terryjevi.

— Če bi bilo to res! je zajecljal bankir, ki se je kar tresel od veselja.

— Ako greste z menoj, se lahko takoj prepričamo.

John Terry je zahteval svoj avto in deset minut pozneje je izstopil v spremstvu Lionela in navdušenega Pinkerja v bližini hotela Royala, ki leži v mestnem delu Victoria.

Čeprav je to hotel druge vrste, je vendar zelo elegantno opremljen. Njegovi gosti so pred vsem Anglo-Indijci, in sicer višji uradniki in častniki, ki so mimogrede v Londonu, ali pa bogati Indijci, ki si prihajajo ogledat Evropo.

— Sploh je pa to hiša, je menil detektiv, ki se mi iz več vzrokov zdi sumljiva. Opazil sem že čudne ljudi, ki so prihajali in odhajali.

Lionel se je s svojima dvema spremljevalcema na videz brezbrižno sprehajal po pločniku nasproti hotela. Opazovali pa so pozorno vhod, okrašen z rastlinami, in živahno vrvenje potnikov in livriranih uslužbencev.

— Poglejte, je dejal naenkrat Pinker in sunil Terryja s komolcem. Ali veste, kdo je oni s svetlo brado, ki ima debel vrat kot kak bik?

— ?...

— To ni nihče drugi kot Fritzler, imenovan Gregoriev, nemški boljševik! Prišel je v London, da proda nakradeno zlato in platino in brezdvomno tudi, da znova povzroči nered v delavskih vrstah. Rad bi vedel, kaj išče v tem hotelu.

(Dalje in konec na 14. strani.)

Najpopolnejši so novi

„PFAFF“ brzošivalni stroji.

Za vsakovrsno obrt in industrijo najbolj priporočljivi.

Večletno jamstvo.

Brezplačen pouk v vezenju
Znižane cene Plačljivo na obroke

IGN. VOK,

Ljubljana **Novo mesto**

Primerna darila za Miklavža in Božič

odraslim in malim

nudi v največji izberi, po najnižjih cenah tvrdka

F. M. SCHMIDT, Ljubljana

Pred Škofijo štev. 2. 7261-a

Knjigovodja

absolutno samostojen, perfekten bilancist, z daljšo prakso v industrijskih podjetjih

se takoj sprejme.

Ponudbe s sliko, navedbo referenc in zahtevkov na „PETOVIA“, usnjarska industrija d. d., Ptuj (Slovenija).

Natečaj

za sprejem elektrotehničnih in elektrostrojnih inženjerjev v tehnično brzojavno in telefonsko stroko.

Ministerstvo za pošto in brzojav bo sprejelo v svojo službo deset elektrotehničnih ali elektrostrojnih inženjerjev, ki bodo zaposleni v brzojavni in telefonski tehnični stroki v raznih krajih naše države.

Vsak kandidat mora izpolniti pogoje, ki so predpisani v zakonu o uradnikih civilnega reda in mora poleg prošnje, kolkovane s 5 dinarji, priložiti tudi vse priloge, ki se zahtevajo v čl. 12. istega zakona. Vsaka priloga mora biti kolkovana z 2 dinarjema,

Prošnjo s prilogami vred je treba poslati ali osebno predati ministrstvu za pošto in brzojav, telegrafsko-telefonsko odeljenje v Beogradu **do 1. januarja 1926.**

Sprejeti prosilci bodo v začetku nameščeni kot dnevničarji, ampak z dnevnico, ki bo ustrezala tistim mesečnim prejemkom, ki bi jim bili priznani z uvrstitvijo po zakonu o uradnikih civ. reda. Ti inženjeri se lahko takoj zaposle, ko bodo sprejeti, njihov položaj pa se bo uredil, čim bo to po proračunu mogoče. Doklade bodo uživali iste, kakor jih uživajo inženjeri ministerstva za gradbe.

Tisti inženjeri, ki se bodo s svojim delom posebno odlikovali, bodo na državne stroške poslani v inozemstvo, da se tam strokovno izpopolne.

Iz ministrstva za pošto in brzojav, telegrafsko-telefonsko odeljenje, Br. 68.362 od 16. novembra 1925 v Beogradu. 11850 a

ZLATOROG

Katera gospodinja ne pozna v modro-rumene škatlje paketiranega

Zlatorog terpentinovega mila

katero je vsled čudovitega uspeha pri pranju in velike izdatnosti splošno priljubljeno!

Zlatorog terpentinovo milo

se izdeluje iz najboljših surovin z dodatkom terpentina, je torej tudi za najfinejše perilo popolnoma neškodljivo! **ZLATOROG TERPENTINOVO MILO** je najboljše, najdragocenejše, zlata vredno! Da to simbolizramo in vzbudimo tudi v najširših krogih zanimanje za to neprekosljivo milo, se vpreda od 1. avgusta 1925 v vsaki tisoči komad 10-frankovni zlatnik kateri se pojavi pri vporabi mila. Dosedaj se je našlo že mnogo zlatnikov.

Poskusite tudi Vi srečo, kupite en komad

Zlatorog

terpentinovega mila

perite z njim in prepričajte se o njegovi izvanredni kakovosti. Morda boste tudi V. našli zlatnik!

Gospodinje, šivilje, obrtniki!

Dosedaj neprekosljivi

šivalni stroji **KÖHLER** z desetletnim jamstvom

se dobe v najmodernejših opremah za rodbino, šivilje, krojače in čevljarje pri tvrdki

IVAN AUERHAMMER,

Ljubljana, Kolodvorska ulica štev. 3.

Zaloga za Gorenjsko: **Lovro Rebolj v Kranju**

Prodaja se tudi na obroke!

Z moderne vezenine v mizni vlogi pod steklom

Transmisije nagrobni križi, vrtne ograje iz litega železa, vsi odlitki iz sive železne litine od Din 5 za 1 kg dalje.

K. & R. JEŽEK, tovarna strojev, livarna železa in kovin

Maribor, Melje 103. 474-a

Ustanov. l. 1842. **Specijalno** Električni obrat.

imitiranje vseh vrst **lesa** in **marmorja** kakor tudi vsa druga **pleskarska** in **črkoslikarska** dela izvršuje tvrdka

Brata Eberl nasl. MARTINC, CERNE & Co. d. z o. z. Ljubljana

Igriška ulica 6 (poleg dramskega gledališča).

JAKOB PERHAVEC

tovarna za izdelovanje likerjev, dezertnih vin in sirupov

Maribor, Meljska cesta 3

priporoča svoje najfinejše likerje vseh vrst, dezertna vina, kakor Vermuth, Marsala in Marsaleta. Istotako je v zalogi vedno pristna slivovica, brinjevec, rum ter konjak

541 a

ALOMA COMPANY

anončna in reklamna družba z o. z.

se je s 5. decembrom

PRESELILA

v palačo Slavenske banke
Stritarjeva ulica vhod

CANKARJEVO NABREŽJE Št. 1

pri Frančiškanskem mostu.

TELEFON 174

Pozor! GOSPODINJE! Pozor!

Kje povsod iščete vzroke Vaših velikih mesečnih izdatkov? — Le v kuhinji jih najdete, kjer Vam manjka naša staroznana

kuhinjska tehnica „BRUCK!“

Le-ta Vam bode odslej prihranila mnogo prepirov in še več denarja!

Cena komad z 2 medenima skodelcama Din 120·—

Najlepše božično darilo — Zahtevajte cenik!

Vsem p. n. trgovcem, obrtnikom in cenj. ostalemu občinstvu priporoča svojo bogato zalogo **tehnic vseh vrst ter strojev za maslo.** 11901a

TOVARNA TEHTNIC IN GOSP. STROJEV, Strniše pri Ptuju.

Tovarniška znamka „Medved“ na vsakem komadu.

Jedilno orodje „Berndorf“

z čistega belega alpacca srebra, tudi posrebreno se dobiva v vseh trgovinah s kuhinjskim orodjem in pri juvelirjih.

Skladišče

Berndorf,

Maribor.

Na obroke in posodo

prve svetovne fabrikate: STEINWAY, FÖRSTER, BÖSENDORFER, Original STAHL itd. dobite let pri muziku-strokovnjaku (bivšem učitelju Glasbene Matice)

ALFONZ BREZNIK

Ljubljana, Mestni trg 3, poleg magistrata.

istotam najbogatejša izbera vsakovrstnih godal, mojstrskih violin in najfinejših strun.

Najpoštenejša tvrdka Jugoslavije! 61a

John Terry ga ni poslušal.

Ob istem času kot Fritzler je vstopila mlada dama, ki se je opirala na roko starca z dolgo, sivo, spodaj koničasto brado; postava mu je bila od starosti lahno sklonjena.

— Ah, to je Ellen! je jeknil bankir ves razburjen. O tem ni dvoma.

— Veseli me, da se nisem motil, je dejal detektiv navidezno skromno.

— Da, ona! je nadaljeval John Terry; a najbolj čudno se mi zdi, da je moja hčerka tako mirna in da se skoraj smehlja v položaju, v katerem je. Tudi si ne morem razložiti, zakaj je Ellen zadovoljna s tem, da se sprehaja s starcem in ne skuša ubežati. To je naravnost skrivnost!

— ... razlago vam dam prav kmalu. Stopite z menoj v šesto nadstropje te hiše. Najel sem v njej podstrešno sobico, ki mi služi kot opazovalnica in od koder lahko vidim, kar se godi po hotelskih sobah.

— Zakaj ne bi takoj stopili v hotel? ju ugovarjal Lionel.

— To bi bilo lahko nevarno za miss Elleno. V taki delikatni stvari se človek ne sme prenagliti. Sicer pa se ni bati za miss Elleno. Brez našega dovoljenja ne sme zapustiti hotela. Štirje gospodje, ki se pogovarjajo tik poleg hotelskega vhoda, so detektivi, moji ljudje.

Med tem ko sta Lionel in John Terry sledila detektivu v njegovo podstrešno sobico, sta miss Ellen in njen čudni spremljevalec prišla v stanovanje v četrtem nadstropju hotela.

Na mig možaka z belo brado se je Ellen odstranila v svojo sobo in starec je takoj nato pozval k sebi boljševika Fritzlerja. Nemec je bil silno slabe volje:

— V Moskvi so z vami zelo nezadovoljni, ga je nahrulil. Revolucija v Indiji, o kateri vedno govorite, noče izbruhniti. Moskovska vlada je sita razdajati svoj denar nezmožnežem ali izdajalcem, ki obetajo vedno čuda, a ničesar ne izvrše ... Prišel sem, da mi stvar razjasnite.

— Nesrečo smo imeli, je ponižno dejal starec. Ona izredna ženska, ki je bila duša vsega upora, komtesa Sara-Misterija, je mrtva in Budhin demant, s katerim smo mislili dvigniti množice fanatikov, je izgubljen za vedno. Molčal sem o tej stvari, kajti mene samega nadzira azijski odbor, ki mi očita, da nisem našel demanta, kot sem obljubil.

— Zdi se mi, je dejal Fritz malo manj sirovo, da položaj še ni brezupen. Treba je najprvo ponarediti Budhin demant, to je glavna stvar. Hočem vam dati naslov nekega amsterdamskega draguljarja, ki je pravi mojster svoje vrste in ki vam napravi nadomestilo, katero vam bo naravnost izborno služilo.

Starec je na videz sprejel Fritzlerjev predlog in zarotnika sta se nekaj časa tiho pogovarjala. Nato je Fritzler odšel, malo bolj miren kot je bil prišel.

Iz podstrešne sobice, ki je ležala višje kot vse hotelske sobe, so Lionel in njegova dva tovariša opazovali ta dogodek, ki je bil zanje popolnoma nerazumljiv.

Videli so tudi v sosednji sobi dva Indijca s širokimi turbani in temno poltjo ki sta poslušala ob tenki steni pogovor obeh zarotnikov.

Bila sta Ravana in Jaghir, zaupnika radže Doaba Sirmurja, onadva, ki sta bila prisostvovala yoghijevi viziji in poslala radiobrzojavko, ki jo je bil ujel Lionel na krovu «Morske lastovke».

Fritzler je bil komaj odšel, ko je Ravana planil v starčevo sobo.

— Vse sem čul, je kričal. Izdal si Indijce, svoje brate, in jih skušaš znova prekaniti s pomočjo ponarejenega demanta. Umreš!

Prijel je starca za dolgo brado, ki mu je pa ostala v roki. Pod njo se je prikazal zviti obraz Nathana Mahela, spremljevalca Misterije na njenem morskem potovanju, oni, ki so mu bili dali v varstvo miss Elleno.

Indijec je začudeno pogledal, med tem pa je bil Nathan že potegnil svoj browning. Sedaj je bil Nathan gospodar položaja.

— Poslušal si, kar sem govoril. Tem slabše zate!

Hotel je ustreliti, a že ga je nekdo zagrabil za vrat.

Bil je Jaghir, ki se je bil brezbrižno prikradel v sobo in prišel na pomoč svojemu tovarišu.

John Terry, Lionel in Pinker so iz svoje podstrešne sobice opazovali to naglo dramo.

— Zgodil se je zločin, je vzkliknil detektiv. Sedaj imamo pravico, da se umešamo v zadevo. Ne izgubimo trenutka!

Hiteli so naglo po stopnicah navzdol in pet minut pozneje so v spremstvu štirih detektivov, ki so se pogovarjali pred vhodom, udrli v sobe.

Prišli so prepozno za Nathana, ki je ležal na tleh s prestreljenim čelom. Njegovi morilci so se dali brez upora ukleniti.

John Terry in Lionel sta skočila v sobo miss Ellene.

Dekle je sedelo pri oknu. Gledala je zamišljeno v daljavo in se skoraj smehljala.

Johna Terryja se je polastil strašen obup, ko se lastna hči niti zmenila ni zanj.

— Ali je zblaznela? je zamrmral preplašeno.

Nastal je mučen molk.

— Ne, je naenkrat vzkliknil Lionel, toda v hipnotičnem spanju je. Mygali so uporabili to uspešno sredstvo, da ji zabranijo beg. Hitim po zdravnika ...

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ko se je miss Ellen zavedla, je ležala v najlepši sobi hotela Royala. Okoli njene postelje so bili njen oče, Lionel, zdravnik in detektiv Pinker.

— Kaj se je pravzaprav zgodilo? je vprašala začudeno, se prijela z roko za čelo in se skušala nasmehniti.

— Vaša hčerka, je dejal zdravnik Johnu Terryju na uho, je bila že več tednov v hipnotičnem spanju. Ničesar ne ve o tem, kar se je zgodilo. Morali boste biti silno oprezni, da ji to razložite.

Na zahtevo miss Ellene je moral John Terry prisotne predstaviti.

— Mr. Lionel Brady, je začel, tvoj rešitelj ...

In dodal je s prisrčnim pogledom na mladega moža in svojo hčerko:

— In če hočeš, tvoj zaročenec ...

Miss Ellen se je nasmehnila, ne da bi odgovorila, toda roke, ki jo je stiskal Lionel v svoji desnici, ni izpustila ...

Poroka jahtmana Lionela Bradyja in miss Ellene Terryjeve, hčerke znamenitega bankirja, se je praznovala pred mesecem dni v katedrali sv. Pavla v Londonu. Budhin demant se je svetil na častnem mestu med dragocenimi darili, ki jih je dobila nevesta.

KONEC.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Prireditve

Ljubljanski skavti! Stegov sestanek Zmajevega stega je danes v nedeljo 6. dec. ob 11. uri! — Pingvin, tajnik. 2304

Koncert je v nedeljo v gostilni Kavčič na Selu. 2322

Pouk

V francoščini nudim najboljši pouk dijakom in drugim. Honorar zmeren. Naslov pove upr. «Jutra». 31232

Opisno geometrijo in matematiko poučujem. Točna razlaga, pozitiven uspeh. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Akademik-realec». 31214

Klavir in teorijo s slovensko ali nemško razlago poučujem proti nizkemu honorarju. Pridem na dom. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Siguren uspeh». 31730

Akademik inštruira vse gimnazijske predmete za nizek honorar. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Uspeh 15601». 31858

Državno konces. zasebno učilišče za **strojepisje** Gita Petač, Ljubljana, Valvazorjev trg 6, pritličje. 31843

Obrt

Vulkanizira vse vrste gumija parna vulkanizacija P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Opekarne, pozor! Sezona je tu! Avtomatične aparate za rezanje vseh vrst strešnikov, zidne opeke, popravila raznih opekarskih strojev, nastavljalcev itd. izvršuje priznani strokovnjak Anton Kramar, Ljubljana, Za gradom št. 9. 31146

Smuške obleke iz specijalnega impregniranega volnenega blaga po jugosl. zimskošportnem savezu predpisanem kroju izdeluje izredno ceno H. Piller, Ljubljana, Prečna ulica 4. 30659

Dvokolesa otroški vozički in šivalni stroji se sprejemajo v popolno popravo in prenovo za ponikljanje in emajliranje z ognjem ter shranijo čez zimo najceneje (posebni oddelek) «Tribuna» F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta št. 4. 31317

Pohištvo prenovim, politiram ali broniliram po zelo ugodni ceni. Naslov pove uprava «Jutra». 31804

Velika zaloga novodobnih **klobukov** za gospode in deco. Popravila vseh vrst točno in poceni pri Franji Tušar, modistinja, Jesenice-Sava. 31788

Pozor! Ali še veste, da brusi drsalke in ponikla kolesa, motorje, vozičke itd. najceneje Aberšek, Žabjak 11. 31609

Športne sanke prvovrstne izdeluje M. Fajfar, kolar, Trnovo. 31827

Strojno-ključavničar. delavnica z raznimi stroji in vsem inventarjem se proda. Interesenti naj pišejo pod šifro «Strojni obrat» na upravo «Jutra». 31809

Službe (dobe)

Izurjeno šteparico pridno in čevljarskega pomočnika za popravila in novo blago sprejmemo. — Ponudbe na čevljarsko delavnico Maher in drug, Na Mirju št. 2. 31731

Operater za kurja očesa le prav dober resen se sprejme v stalno službo v Ljubljani — ali za gotove dni. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Operater». 31718

Prodajalka manufakturne kratke robe, ali galanterijske stroke, samo prvovrstna, popolnoma samostojna moč z večletnimi spričevali se sprejme proti dobri plači. Pismene ponudbe pod «Pomagalka šefa 1009» na upr. «Jutra». 31710

Čevljar. pomočnik zmožen vsega dela in vajenec dobrih in poštenih staršev se sprejmeta Hrana in stanovanje, na željo tudi za pomočnika v hiši. Ivan Potočnik, Laško pri Celju. 31701

Korespondentinjo perfektno in popolnoma samostojnega **elektrotehničarja** za premotavanje električnih strojev, aparatov ter za gradnjo in popravila stikalnih naprav visoke in nizke napetosti sprejmemo. Naslov pove uprava «Jutra». 31688

Trgovski potnik soliden, pošten in zanesljiv, v Sloveniji vpeljan v špecerijsko in kolonijalno veletrgovino, se takoj sprejme. — Ponudbe na naslov: Celje, poštni predal št. 15. 31682

Vajenca za pekovsko obrt takoj sprejme Ivo Šorli, Gorenja vas nad Škofjo Loko. 31189

Ključavničar mlajši, vesten in sposoben kot strojni upravljač za stiskalnice (Kaltpressen) za tovarno vijakov v Teznem pri Mariboru se išče za takojšnji nastop. Ponudbe na tovarno vijakov Tezno pri Mariboru. 31169

Nočni čuvaj za skladišče se išče za takoj. Prednost imajo vpokojeni stražniki ali orožniki. Ozira se le na zdrave in trezne moči. — Pismene ponudbe pod «Lahka in stalna služba» na upravo «Jutra». 31202

Učenko zdravo in močno, ki je dovršila na deželi meščansko šolo z dobrim uspehom sprejme trgovina V. Sbil v Velikih Laščah. 31791

Prodajalka špecerijske stroke, mlajša in zanesljiva moč se sprejme. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Zanesljiva». 31815

Krajevni zastopniki (osobito za Ljubljano) za razpečavanje DKW motornega kolesa — Sport Typ 1926, cena od tovarne 835 Mk. pri sigurnem in lepem zaslužku se iščejo. Obširne ponudbe dosedanjega delovanja je nasloviti na Fran Veršiča, Maribor, Vrbanova št. 19. 31799

Tvornica papirja sprejme **delovna strokovnjaka** za rezanje, previjanje in satiniranje papirja. Neoženjeni imajo prednost. — Ponudbe na naslov: I. Bonač sin, Ljubljana, Čopova c. 16 31773

Plačilna natakarica se sprejme v dobro službo na deželi. Biti mora pridna, pametna, poštena in preprosta. Plača po dogovoru. — Naslov pove uprava «Jutra». 31771

Elektromonterja zmožnega hišnih inštalacij in oprav pri motorjih išče Zadružna elektrarna na Vrhniki. 31795

Mizarski pomočnik za fino pohištvo in **vajenec** ki ima veselje do mizarske obrti se sprejmeta. Hrana in stanovanje v hiši. Delo stalno. Tomo Jeglič, Stamperko, Trebnje. 31766

Vpokojenec lahko takoj dobi pri časopisnem podjetju dnevno zaposlitev kot korektor. Prednost imajo pri sicer enaki kvalifikaciji oni, ki obvladajo več jezikov. Pismene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Demokrat». 31812

Gospodična ki bi hotela poleg pisarn. posla poučevati tudi otroke, dobi poleg mesečne plače še stanovanje in hrano v kraju, oddaljenem 45 minut od Ljubljane. Ponudbe pod «Dober značaj» na Anončni zavod Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3. 31845

Službe (išče)

Čedna deklica stara 15 let, s 3 meščanskimi razredi, se odda boljši družini v službo ali za svojo. Naslov se izve pri podružnici «Jutra» v Mariboru pod «Miren dom». 31742

Trgovski pomočnik verziran vseh panog, z dolgoletno prakso, spreten prodajalec, zmožen kontoarskih poslov, dober izložben aranžer, vešč slov., nemškega in srbohrvatskega jezika, želi premeniti mesto v večjo trgovino kot poslovodja ali voditelj večje podružnice. — Cenjene dopise pod značko «Poslovodja» na upravništvo «Jutra». 31739

Gospodična s prakso, ki bi poleg pisarniških del hodila tu in izven inkasirat račune, išče službe. Naslov v upravi «Jutra». 31216

Zobotehniški praktikant z meščansko ali nižjo srednjo šolo se išče za Štajersko. — Naslove na upravo «Jutra» pod ogl. št. 31196.

Prodajalka srednje starosti, dobra moč želi spremeniti mesto. — Zmožna zastopati tudi šefa. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Agilna 15491». 31238

Skladiščnik starejša moč z daljšo trgovsko prakso išče mesta pri kakem večjem trgovskem podjetju, specerijski stroki ali z deželnimi pridelki v mestu ali na deželi — Položi tudi kavcijo. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Primorec 1925» 31717

Knjigovodkinja perfektna bilancistka išče službe za takoj ali s 1. jan. 1926. Ponudbe pod značko «Starejša moč» na upravo «Jutra». 31157

Abiturijent išče primerne službe. — Naslov pove uprava «Jutra» v Mariboru. 32166

Mesto praktikanta iščem brezplačno pri kaki banki. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Stalnost 15394». 31118

Mesto skladiščnika ali kako drugo slično službo iščem. Zmožen tudi srbohrv. jezika in cirilice. Nastop mogoč takoj. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Dober računar». 31104

Bivši orožnik 28 let star, išče službe sluge, inkasanta ali kaj sličnega. Zmožen položiti kavcijo. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Trezen in zanesljiv». 31015

Starejša vdova inteligentna, vešča več jezikov, išče službe kot podpora hišni gospodinji. — Razume tudi kmetijstvo. Plača po dogovoru. — Ponudbe se prosijo na upravo «Jutra» pod šifro «Podpora gospodinji». 30879

Državni uradnik vpokojen, zdrav in agilen, ki potuje širom Slovenije išče zastopstva ali agenture Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Zastopstvo 200». 31221

Mesarski pomočnik želi vstopiti v službo. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Pošten 15476». 31220

Prodajalka izurjena v manufakturni in modni trgovini, poštena, pridna in zanesljiva išče službe v enaki trgovini. — Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Marljiva 15519». 31727

Vrtnar oženjen, star 30 let, z dobrimi spričevali, želi premeniti službo na stalno mesto s 1. januarjem 1926. Naslov pove uprava «Jutra» 31740

Šivilja izučena na deželi išče mesta pri boljši šivilji v mestu v svrho temeljitejšega pouka. Zadovolji se tudi z majhno plačo. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Šivilja 15581». 31813

Mlinar poročen, z majhno družino, izučen v umetnih in navadnih mlinih, ki bi jih sam vodil ter za vse skrbel, želi mesta proti proviziji. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod šifro «Mlinar». 31686

Strojnik izučen strojni ključavničar, verziran v vseh parnih strojih, spreten na strugalnici, napeljavi parovoda in vodovoda, išče mesta. Ponudbe na naslov: J. Žarkovič, strojnik, Koprivnik pri Kočevju. 31697

Šivilje se priporočajo za krpanje in šivanje. Stara pot št. 8. 31760

Strojnik dobra moč, vešč vseh popravil išče mesta. Naslov v upravi «Jutra». 31797

Katera pletilja bi sprejela učenko, ki bi ji pomagala tudi pri drugih hišnih delih. — Naslov na upravo «Jutra» pod značko «Pletilja». 31810

Kot gospodinja grem k samostojnemu gospodu. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Mlada gospodinja». 31734

Vrtnar popolnoma izučen v vseh panogah vrtnarstva išče službe. — Peter Roje, Hudo, pošta Radomlje. 31696

Dekle z dežele ki zna šivati, kuhati in opravljati vsa hišna dela, išče službe. Nastopi lahko takoj. Naslov pove uprava «Jutra». 31819

Stenografinja-strojepiska perfektna v slov. in nemškem jeziku, z večletno prakso, išče vsled redukcije pisarniškega osobja službe. Cenjene ponudbe pod «Perfektna 15599» na upr. «Jutra». 31837

Knjigovodja korespondent, vešč italijanskega in nemškega jezika se nudi v popoldanskih prostih urah. Ponudbe na upr. «Jutra» pod značko «Perfekten 15405». 21128

Strojnik izučen ključavničarstva, trezen in zanesljiv išče mesta. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Treznost». 31855

Fotograf. pomočnik dobro izvežban v vseh v to stroko spadajočih delih išče službe. Plača po dogovoru. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod oglasno štev. 31852. 31852

Prodam

KOKS — ČEBIN Wolfova 1/II. Telefon: 56. 481/III

Sveže ribje olje najboljše znamke se dobi v lekarni dr. G. Piccoli, Ljubljana, Dunajska c. 6. Naročila se točno izvršujejo. 480/I.

Opreme za neveste store, zastore, jedilne in spalne garniture, namizna in posteljna pregrinjala ter vse vrste vezenin veže ročno najceneje M. Zor Ježek, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7. Prevzame vse kombinacije iz motivov. — Predtiskanje. Največja izbera načrtov. 468

Dva opalographa po ugodni ceni naprodaj. — Interesenti si jih lahko ogledajo pri družbi «Zora», Ljubljana, Kralja Petra trg št. 2. 31691

«Tribor» milo 62 % maščobe, v poljubni množini po Din 12·25 kg franko kolodvor Zagreb pošilja po povzetju Anton Kalčič, Zagreb, Zavrtnica br. 33. Istotam se sprejme zastopnik proti proviziji ter kupuje loj in mast za milo. 534

Prostovoljna dražba raznega pohištva in kuhinjske oprave (zajamčeno čisto) v nedeljo dne 6. dec. od 9. ure naprej v Ljubljani, Rožna ulica 21. 31746

Ia Remscheidske žage znamke «Saegekönig», polnojarmenske vodne, krožne, ročne itd., zajamčene, ima vedno v zalogi tvrdka «Jeklo», Ljubljana, Stari trg 11a. 28494

Vrhniško opeko premog in drva dobite najceneje pri Vinko Kržetu, Trnovski pristan štev. 22. 446

Seal damski plašč popolnoma nov, s skunksom poceni naprodaj. Izve se med ½2.—¼4. ure pop. — Naslov pove uprava «Jutra» 31676

Špecerijsko opravo popolnoma novo prodam. — Naslov pove uprava «Jutra» 31696

Luksuzne sani in 2 moška kolesa prodam po zelo nizki ceni. Naslov pove uprava «Jutra». 31224

Dva ogledala lestenec za 7 svetilk in več starinskih stvari prodam. Naslov pove uprava «Jutra» 31228

Lonce jeklene, pločevinaste, emajlirane ali pocinjene v velikosti od 5—80 litrov, pripravne za mast ali kuho prodaja po 8 Din kg tvrdka Mihael Omahen v Višnji gori 31195

Klobuke, slamnike in vse modistovske potrebščine proda za vsako sprejemljivo ceno Minka Horvat, modistka, Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 10/II, desno. 31186

Mesarji! Ali ste si že ogledali stroje za izdelovanje salam, klobas itd.? Ne zamudite prilike! Zalogo ima in izdeluje po posameznih naročilih Anton Kramar, Ljubljana, Za gradom 9. 31145

Starinska ura prvovrstno ohranjena, zelo ugodno naprodaj. Naslov v upravi «Jutra». 31018

Otroško posteljo dobro ohranjeno prodam. — Naslov pove uprava «Jutra» 30969

Pozor strugarji, mizarji in lesne industrije! **Avtom. stružni stroj** sistem Katzmarek, za male lesne izdelke zelo ugodno prodam. Vprašanja na upr. «Jutra» pod šifro «Izraba odpadka». 31215

Zimsko suknjo skoraj novo, črno, moško, in krojno pupo prodam po zelo nizki ceni. Naslov v upravi «Jutra». 31133

Lep, nov, črn kožuh za gospoda se po zmerni ceni proda. Cena in naslov v upravi «Jutra». 31679

Saničice in smuči Priporočam saničice (Rodel), fino in trpežno izvršene, okusno ličene in prevlečene z najboljšimi lanenimi pasovi. V treh velikostih v zalogi. Izdelujem tudi vsakovrstne smuči. Ivan Mandelc, kolarstvo z električnim pogonom v Kočevju. 31767

2 Ampèrmetra po 200 Amp. za direktno priključitev, čisto nova, naprodaj. Naslov pove uprava «Jutra». 31808

3 pletilne stroje št. 12/60, 14/35, 16/35, zelo malo rabljene ter 4 stojala za stroje proda po najugodnejših cenah Aleksander Stibilj, Celje-Lava 26. 31803

Moški kožuh suknja in površnik se prodajo. Poizve se v Hrenovi ulici 10/I. 31756

Šivalni stroj krojaški «Singer» ter nalonjač se ceno prodata. — Poizve se v trafiki na Žabjaku. 318606

2 lepih sani proda po ugodni ceni Ivan Lah, kovač v Lescah. 31778

Otroške vozičke in dvokolesa prerenovira in shrani čez zimo najceneje Zemelrok, Glince štev. 74. 31770

Nov, dolg kožuh se proda. Naslov pove upr. «Jutra». 31782

Stružnico za les močno, popolnoma novo, za nožni ali motorni pogon in par škobeljnikov poceni proda Ivan Kralovec, Vrhnika št. 44. 31817

Vreča za noge (Fussack) s kranjo se proda. Naslov v upr. «Jutra». 31821

Hrastova spalnica skoro nova, se proda za polovično ceno. Naslov v upravi «Jutra». 31824

Lepa pisalna miza in otroški voziček naprodaj za polovično ceno. Naslov v upravi «Jutra». 31825

Pohištvo kuhinja, predsoba, pisalna miza s foteli, popolnoma novo, se poceni proda. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Novo pohištvo». 31831

6 kosov kuh. oprave se proda za 1000 Din. — Naslov pove uprava «Jutra» 31841

Perzijske preproge antik, 300 × 200 za 15.000 Din, 314 × 158 za 10.000 Din in 280 × 102 za 7000 Din naprodaj v Dalmatinovi ulici št. 7, visoko pritličje, levo. 31840

Črna svilena obleka se proda za 320 dinarjev. Naslov pove uprava «Jutra» 31851

Puško meksikanko izvrstno, kal. 7 mm, ugodno prodam. Naslov pove upr. «Jutra». 31860

Železen štedilnik še v novem stanju poceni naprodaj. Naslov pove upr. «Jutra». 31859

Kupim

Želod, storže, žir in ježice plača najbolje «Fructus», Ljubljana, Krekov trg 10. 498

Zlato, srebro in srebrne krone plača po najvišjih cenah F. Čuden, Ljubljana, Prešernova ul. 1 28405

Mizar. stiskalnica (Furnirpresse) 2—3 m dolga, 110 široka se kupi. — Ponudbe na naslov: Kregar, strojno mizarstvo, Št. Vid nad Ljubljano. 31661

Gugalnega konjička dobro ohranjenega kupim. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Igrača». 31234

Kravatno iglo samorčka, kupim. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Igla». 31783

Spalnico svetlo, novo ali dobro ohranjeno kupim. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Čisto». 31792

Vreče 100 kg od moke se kupijo v vsaki množini. Ponudbe z navedbo cene in množine na upravo «Jutra» pod šifro «100 kg vreče». 31765

Epolete in epoletuško kupi pešadijski major. — Ponudbe pod «Major» na upr. «Jutra». 31764

Pridelki

Lep krompir prebran in kislo zelje v sodčkih prodaja na drobno in debelo tudi vagonske pošiljatve po najnižji ceni in solidna postrežba. — G. Erklavec, Novi Vodmat 3. 31156

Lokali

Lep poslovni lokal v pritličju, obstoječ iz treh prostorov, z velikimi izložbami v Gledališko ulico, odda za nizko najemnino Pokojninski zavod v Ljubljani. 519

Več lepih pisarniških sob v II. nadstropju odda takoj Pokojninski zavod v Ljubljani, Gledališka ulica. 505

Gostilna se išče v najem ali na račun. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Gostilna 15404». 31127

Trgovski lokal obstoječ iz večje dvorane in dveh manjših sob, pripravno tudi za obrtno podjetje se odda v najem v večjem trgu ob južni žel. blizu Ljubljane na najlepšem prostoru sredi trga. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Lokal 15535». 31733

Delavnica z 2 manjšima novima prostoroma v Sv. Petra predmestju se odda s 1. jan. solidnemu obrtniku v najem — Ponudbe z navedbo obrti na upr. «Jutra» pod šifro «Svetlo 15549». 31763

Lokal v Mariboru v sredini mesta, z velikim skladiščem se odda. Pisma naj se oddajo pod «Samo prima tvrdka» na upravo «Jutra». 31501

Gospodična hči gostilničarja želi vzeti gostilno na račun, najraje v Celju ali okolici. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Gostilna». 31105

Pisarna obstoječa iz 2 sob v pritličju in 1 soba se odda. — Naslov pove uprava «Jutra» 31839

Gostilna se odda onemu, ki odkupi inventar. Pismene ponudbe pod «Inventar» na upravo «Jutra». 31844

Skladišče lepo in obsežno, velik dvoriščni prostor za vskladiščevanje ter avtogaraža v Mariboru (Tezno) se proda — odnosno odda v najem. — Naslov pove uprava «Jutra» 31780

Trgovina mešan. blaga, starovpeljana, s stanovanjem se zaradi odpotovanja proda. — Samo resne ponudbe prosim na upravo «Jutra» pod oglasno štev. 31776. 31776

Iščem skladišče klet ali veliko drvarnico v sredini mesta za takoj ali pozneje. Ponudbe na upr. «Jutra» pod značko «Skladišče 15582». 31816

Lokal primeren tudi za pisarno se takoj odda pod ugodnimi pogoji. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Sv. Petra cesta». 31832

Velik trg. lokal pripraven **za trgovino z usnjem in čevlji** na glavnem trgu v Žužemberku se odda za dobo 5 ali 10 let pod ugodnimi pogoji v najem. Ker ni v trgu in bližnji okolici nobene večje trgovine, bi se dalo z usnjem napraviti velikanski promet, tem bolj ako bi obenem prevzemal od mesarjev tudi sveže kože. — Naslov pove uprava «Jutra» 31808

Posest

Trg. pritlično hišo v Ljubljani, 5 minut od cestne železnice, na prometni točki prodam. Zajamčen mesečni zaslužek 4500 Din. Prodajna cena 166.000 Din. Stanovanje in lokali zaradi odpotovanja v inozemstvo takoj na razpolago. — Ponudbe na naslov: H. Privšek, Ljubljana, Gosposvetska cesta 8. 31761

Hiša z vrtom in veliko delavnico, pripravna za vsakega obrtnika, oddaljena 7 minut od glavnega kolodvora se proda. Naslov v upravi «Jutra». 31219

Hiša z dobro vpeljano trgovino z mešanim blagom na periferiji mesta se radi odpotovanja proda. Stanovanje in lokal takoj na razpolago. Naslov pove uprava «Jutra». 31140

Iščem stanovanje kmetske hiše s 4 ali več sobami in gospodarskim poslopjem na Gorenjskem med Ljubljano in Kranjem. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Krojaštvo». 31136

Majhno posestvo v Tacnu pri St. Vidu s vrtom in dvema njivama proda J. Sobinc, Medvode. 31116

Dijakinja ali starejša dama se sprejme na hrano in stanovanje kot sostanovalka. Naslov v upravi «Jutra». 31113

Hiša na Gorenjskem s sadnim vrtom, pripravna za obrtnika se proda za 18.000 Din. Naslov v upr. «Jutra» 30785

Dvonadstropna hiša z dobro idočo gostilno, 2 trg. lokaloma, z vrtom in več stanovanji, v industrijskem kraju na Gorenjskem se po ugodni ceni proda. — Naslov pove uprava «Jutra» 31805

Trgovska hiša v mestu na Gorenjskem se poceni in pod ugodnimi pogoji proda. Več pove prometna pisarna «Posest» na Sv. Petra cesti 24. 31807

Hiša z gostilno v Ljubljani, pripravna tudi za vsako drugo obrt se proda za 160.000 Din. Ponudbe pod «Obrt 2» na upravo «Jutra». 31766

«Plavčev mlin» pri St. Ruperta, Dolenjsko mlin, žaga na turbino, stope, elektrika, hiša z vsemi gospodarskimi poslopji, vse nanovo urejeno, polje, travniki, gozd, vsega okrog 19 oralov, arondirano, proda Frančiška Perše, St. Rupert na Dolenjskem. 30267

Stanovanja

Prazno sobo s posebnim vhodom iščem v centru Ljubljane s 15. decembrom za fin modni atelje. Ponudbe na H. Privšek, Gosposvetska c. št. 8. 31750

Mlad gospod soliden, akademsko izobražen, išče mirno, lično mesečno sobo, event. tudi z oskrbo proti primerni najemnini. Ponudbe na upr. «Jutra». pod «P. A. 1901». 31200

Stanovanje 1 velika soba in kuhinja, z električno razsvetljavo, v sredini mesta se zamenja. Ulica na grad 5/I. 31732

Gospodična išče s 15. dec. separirano opremljeno sobo v bližini kolodvora. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Soba 15499». 31681

Stanovanje s sobo in kuhinjo se takoj odda. Najemnina po dogovoru. Naslov pove uprava «Jutra». 31672

Profesor. rodbina sprejme dijaka na stanovanje in hrano. Naslov pove uprava «Jutra». 31665

Gospodična išče prazno ali opremljeno zračno sobo za takoj ali pozneje. — Plača tudi par mesecev naprej. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Mirna 15508». 31663

Separirana soba z elektr. razsvetljavo, v sredini mesta se takoj odda gospodu. Naslov pove uprava «Jutra». 31226

Soba prazna ali opremljena, s souporabo kuhinje se išče s 15. dec. ali 1. jan. 1926. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Lastne postelje». 31201

Stanovanje z 2 sobama in pritiklinami se takoj odda. Naslov v upravi «Jutra». 31193

Opremljena soba s posebnim vhodom se takoj odda. Naslov pove uprava «Jutra». 31148

Solnčno stanovanje z 2 velikima sobama, poselsko sobico, lepo kuhinjo in pritiklinami v 3 leta stoječi vili, 10 minut od glavne pošte v Ljubljani se odda s 1. februarjem za mesečno najemnino 1750 Din. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Zdravo» 25443

Plačam 4.500—5.000 za 1 leto naprej za suho stanovanje obstoječe iz ene prostorne sobe, kuhinje in pritiklin. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Januar, suho stanovanje». 31029

Sobo lepo opremljeno, v sredini mesta ali bližini kolodvora iščem s 1. januarjem 1926. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Separiran vhod» 31726

Gospod ki prihaja večkrat v Ljubljano po trgovskih poslih išče sobo v sredini mesta za prenočevanje pri mirni družini ali vdovi. Ponudbe pod «Zagreb» na upravo «Jutra». 31729

Dve prazni sobi v vili na Mirju se oddata 1. januarja mirnim, stalnim gospodom ali gospodičnam. Poseben vhod in elektrika. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Snažnost 15517». 31728

Stanovanje 2 sob in kuhinje v bližini Ljubljane se odda. Naslov v upravi «Jutra». 31748

Prazna soba v pritličju, zelo prostorna s separiranim vhodom se takoj odda. Naslov pove uprava «Jutra». 31761

Stanovanje v Šiški v novi hiši, ozir. vili z 2 sobama in kuhinjo se odda takoj. — Naslov v upravi «Jutra». 31213

Dijakinjo sprejme boljša rodbina s 1. januarjem v popolno oskrbo — Klavir na razpolago — tudi nemška konverzacija. Naslov pove uprava «Jutra» 31861

„TRIBUNA"
F. B. L.
LJUBLJANA
Karlovska cesta 4

Šivalni stroji

za domačo .abo šivilje, krojače in čevljarje — po znatno znižanih cenah.

Otroški vozički

Mamice, ne zamudite prilike si ogledati veliko izbiro vsakovrstnih modelov po čudovito nizkih cenah.

Pneumatike

za dvokolesa, motorje in otroške vozičke iz najboljših nemških, francoskih in angleških tovarn, na veliko in malo.

Dvokolesa

najcenejše in največja zaloga

Mehanična delavnica
Posebni oddelek za popravo dvokoles, motorjev, šivalnih strojev, otroških vozičkov itd. Emajliranje z ognjem — Stara dvokolesa se popolnoma prenove in obranijo še vse zime.

Izgralni vozički in stolice za otroke

dostljive kot stolček in mizo se da otiti hoditi — Igralni vozički več vrst v poljubni velikosti se dobijo po znatno znižani ceni.

Sprejemajo se popravila!

Holenderji

za dečke in deklice od 4 do 8 let se dobijo po prav nizki ceni.

Motorji

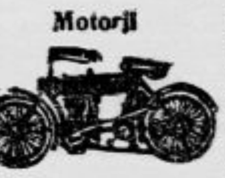

»Freras« in druge angleške znamke v zalogi; velika izbira po konkurenčnih cenah.

CENIKI dvokoles, motorjev, otroških in igračnih vozičkov, šivalnih strojev in delov franko. Prodaja na obroke.

Tricikli in majhna dvokolesa

za dečke in deklice, na krogljičnih ležiščih, s verigo, izdelana kot normalna dvokolesa v manjši obliki.

Znižane cene pri „TRIBUNA" F. B. L.

Stanovanje
1 sobe in kuhinjo, opremljeno, se odda s 1. januarjem 1926. Ponudbe na upr. »Jutra« pod »Januar 15497«. 31677

Majhna soba
s dobro hrano in vso oskrbo odda za 800 Din. — Naslov pove uprava »Jutra«. 31784

Lepa, prazna soba
se takoj odda. Naslov pove uprava »Jutra«. 31811

V novi vili
se oddajo 3 sobe in kuhinja z elektriko — mesečno za ... Din. Naslov v upravi »Jutra«. 31769

Soba
s hrano se odda 2 gospodoma na Mestnem trgu 25/I, ... 31816

Opremljena soba
s separiranim vhodom in elektr. razsvetljavo se odda solidnemu gospodu s 16. decembrom. — Naslov pove uprava »Jutra«. 31838

Sobo
s posebnim vhodom, lepo opremljeno iščem že mesec dni. Kdo mi jo odda v najem? Plačam dobro. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Takoj soba«. 31814

Prazna soba
se odda za 700 Din mesečno. Naslov pove uprava »Jutra«. 31830

Dva gospoda
se sprejmeta na stanovanje. — Poizve se v Florijanski ulici štev. 28, pritličje. 31829

V sredini mesta
se odda s 15. dec. dvema boljšima gospodoma lepo opremljena soba s posebnim vhodom in elektriko. — Naslov pove uprava »Jutra«. 31826

Sobico
z električno razsvetljavo in zajtrkom iščeta s 1. januarjem dva solidna gospoda. Ponudbe z navedbo cene je poslati na upravo »Jutra« pod »Tehnikarja«. 31808

Sobico
z električno razsvetljavo, s ... dvema posteljama iščeta dva solidna dijaka. Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Jesenice 1907«. 31589

Samcu
se proti mesečni najemnini odda v skladiščnem poslopju tv. Tönnies-Obnova na Marinovi cesti 1 opremljena soba. Reflektanti naj se oglase v pisarni na Dunajski cesti št. 23. 31830

Več dijakov
se sprejme na hrano in stanovanje. Naslov pove upr. »Jutra«. 31706

1 ali 2 sobi
s posebnim vhodom iščem. Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Sredina mesta«. 31847

Miren gospod
išče mesečno sobo v bližini ... cerkve. Cenjene ponudbe na upravo »Jutra« pod »Soba 15612«. 31849

Na stanovanje
in hrano se po zmerni ceni sprejme gospodična na Škofljem. Naslov pove uprava »Jutra«. 31842

Dve sobi
v pritličju ali 1. nadstropju se iščeta za pisarno. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Pisarna«. 31830

Katera mlada vdova
bi sprejela s 1. januarjem solidnega gospoda na stanovanje s zajtrkom, event. z vso oskrbo, naj pošlje svoj naslov na upr. »Jutra« pod značko »Zelo skromen«. 31854

LOKOMOBILE WOLF LANZ do 600 HP
Tvorniški novi ili gener. reparirani sa tvorničkim jamstvom također u najam.
SAUGGAS-MOTORE DIZEL-MOTORE BEZ KOMPRESORA ROHÖL-MOTORE
Generalno zastupstvo Motorenfabrik Darmstadt
MLINSKE STROJE TRANSMISIJE
Pogledajte naše skladište
Plaćevne poleksice
Kompletna montaža
BRAĆA FISCHER d. d.
ZAGREB Pantovčak 1 B.
7?-a

Lepa, solnčna soba
se odda boljšemu gospodu na Tržaški cesti. Naslov v upravi »Jutra«. 31851

3 dijaki
se sprejmejo na stanovanje z vso oskrbo po 700 Din. Naslov pove uprava »Jutra«. 31861

Prazno sobo
s posebnim vhodom — po možnosti v suterenu iščem. Plačam do 500 Din. Ponudbe na upr. »Jutra« pod šifro »Takoj 15898«. 31858

Gospodična
išče sobico. Ponudbe pod »Takoj rabim« na upravo »Jutra«. 31858

Kapital

Posodim
peskrat po 200.000 Din na prvo vknjižbo. Konkurenčna obrestna mera. Pismene ponudbe na naslov: ?. Privšek, Ljubljana, Gosposvetska cesta 8. 31738

3000 Din posojila
išče gospodična za pol leta. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Obresti«. 31707

50.000 Din posodim
brezobrestno tistemu bližnemu gospodarju, ki mi odda 1 sobo s kuhinjo. Ponudbe na upravništvo »Jutra« pod »St. 555«. 31119

Državni uradnik
ogoljufan za večjo vsoto, išče 5000 Din posojila proti mesečnemu odplačevanju po dogovoru in proti visoki odškodnini. Ponudbe pod »Pomoč 5000« na upravo »Jutra«. 31222

Družabnik
k dobro vpeljanemu podjetju z garantirano velikim dobičkom se takojšen vstop se išče. Potreben kapital 150.000—200.000 Din. — Ponudbe na podružnico Jutra v Mariboru pod šifro »Družabnik«. 31838

Družabnika
nameščenka za posredovalnico zemljišč v Ljubljani s 2000 Din pristopnine išče za več let Žagorski, Maribor, Barvarska ulica 3. 31759

Dopisi

Berta L....!
Pismo dobil šele 3. t. m. Pridem na določen prostor v nedeljo 6. t. m. ob 15. Za slučaj pustite naslov v upravi »Jutra« pod staro značko. Inserator pod »Ljubezen 30230«. 31741

B. K., Litija
Škorpijo jedna. Sovražna duša,
Što Tosu nikdar ne posluša.
Pedlo, lažljivo stvorenje,
Što izgubi sramno njegovo srečenje,
Puna ji si Vraga,
Od Te svako bježi bez traga.
Samo tako ženo dalje,
To su želje Miklavževe.
Osuda! Butara je grozna. 31133

Ador
Pozdrav. Prosta. Prosim pišite Vaši Adi na upravo »Jutra«. 31737

Gospodična
želi v zabavo dopisovati z akademsko naobraženim gospodom. Dopise — tudi anonimne — na upravo »Jutra« pod »Clematis«. 31787

Trgovec
srednje starosti, dobro situiran, ne iz Ljubljane, išče pridno, solidno, zdravo in pošteno samostojno damo. Lepe zunanjosti, v svrho bližjega medsebojnega spoznanja. Zmožna hrvatskega in nemškega jezika. Vdove z enim ali dvema otrokoma imajo prednost. Cenjene dopise samo s polnim naslovom, po možnosti s sliko, ki se takoj vrne, je poslati na upravo »Jutra« pod šifro »Reflektor«. — Diskrecija častno zajamčena. 31790

3 gospodje
v inozemstvu (Nizozemsko) želijo dopisovati z inteligentnimi gospodičnami, v starosti do 28 let. Poznejša ženitev ni izključena. Dopise s naslovom poslati pod šifro »Trije« na upravništvo »Jutra«. 31800

Mlada, ločena gospa
želi skupnega življenja z dobrosrčnim gospodom. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Zima srečna«. 31788

Inka 3
Hvala! Kaka škoda. Drugi mesec torej. Med tem pišI. Poljube. 31757

M. M.!
Prosim Te vzrok — molčanja! Hrepenim po pismu ali če mogoče po osebnem dogovoru. Pozdrav 2........ 31750

Žena
neoreina in revna išče ravno takega moža. Dopise pod šifro »Ana« na upravo »Jutra«. 31800

Gosp. Kokot, igralec
Pošljite svoj naslov na upr. »Jutra« pod »Važnost«. 31753

Bizovič...
Ne bom doma. — Iva. 31834

V upr. »Jutra« naj se dvignejo pisma
pod naslednimi šiframi:
Cvet v ljubezni, Carinski činovnik, Draga, Družabnik 15256, Dobra volja, Fortuna, Hipoteka 14833, Inozemec, Kuharica s posestvom, Karikatura, Kapital 14739, L. G. 11, Mornarica 1956, Miljan, Marinka, Milena 1500, Maj v jeseni, Novost, Jožica, Osvald, Opremi, Okolica, Prva ljubezen, Poštenost, Priložnost, Paglavka, Pogoj, Radira, Sabina, Manda, Sreča 2288, Stanovanje 4, Sydi, Širto srce, Srce za svetobo, Svobodni dom, Svoj dom, Stalno 15023, Skupna pomoč v življenju, Slovenski ali nemški, Skromna 23, Sport, Trgovina 14060, Vrnica, Vesela blondinka, Zapuščena 18 Vroča ljubezen, Zimski šport, Značajnost 4316.

Katera dama
inteligentna, idealna, premožna, samostojna, ne premlada, bi rešila moralno in materijalno še mladega pisatelja? Neanonimna pisma pod »Umetnost« na upravo »Jutra«. 31857

Ženitve

Gdč. ali vdova
mirna, srednje starosti, premožna, dobi moža, ki je v drž. službi. Cenjene dopise s sliko na podružnico Jutra v Mariboru pod šifro »Miren dom«. 31743

Kuharica
in šivilja s posestvom, srednjih let želi znanja v svrho ženitve. Cenjene dopise na podružnico »Jutra« v Celju pod »Črnooka«. 31769

Mlad drž. uradnik
star 26 let, želi v svrho ženitve resnega znanja z značajno, simpatično gospodično v starosti od 17 do 21 let. — Cenjene dopise, predpogoj slika, ki se pod častno besedo in strogo tajnostjo vrne, je poslati na upravo »Jutra« pod značko »Lepi dom 15593«. 31585

Glasba

Stare gosli
kupujem. Prinese naj se v trgovino M. Hušlč, Selenburgova ulica 4. 31187

Harzkih kanarčkov

79 volerjev, izvrstnih pevcev (Berlinecci) prodam po 200—250 Din samce, po 40 do 50 Din pa samice. — Naslov: Alojzij Ašman, Bohinjska Bela. 31207

Klavir
znamke »Schotts«, dobro ohranjen ugodno proda Zemljič, nadučitelj, Rečica ob Savinji. 31111

Gramofon
srednjevelik s 26 ploščami se proda za 750 Din. Naslov v upravi »Jutra«. 31796

Klavir
znamke F. Hoffmann, Dunaj, lep, majhen, popravila potreben, se vsled pomanjkanja prostora za 1500 Din proda. S. Miklavc v Vojniku pri Celju. 31781

Igralca na klavir
in še dva violinista išče za 26. in 31. december Sokolsko društvo. Pojasnila v upravi »Jutra«. 31836

J. Stiepušin
Sisak

priporoča boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vse glasbila. Odlikovan. Zahtevajte cenik gratis i franko.

Živali

Kokoši
lepe in mlade, 1 leto stare prodam radi preselitve po 30 Din komad. Naslov pove uprava »Jutra«. 31768

Pes doberman
se je izgubil. Najditelj naj blagovoli javiti na naslov: »Fesikes«, Ljubljana, Aleksandrova 12. 31846

Razno

Dame
ki imajo klobuke pri meni v popravilu jih dobe v Dalmatinovi ulici št. 10/II, desno. Minka Horvat, modistka. 31185

Slovenija
Zelo dobro vpeljana komisijska trgovina, katera ima na razpolago pisarn. prostore, skladišče in osobje, prevzame zastopstvo dobave smotnih tvrdk in sicer eno za špirituoze in eno za kolonijalno blago za Slovenijo. Ponudbe pod značko »Generalno zastopstvo« na upravo »Jutra«. 31189

Obiskovalci končanega I. kurjaško-strojnega tečaja
se najtopleje zahvaljujemo v prvi vrsti prireditelju in voditelju tečaja g. ing. Golišu za njegova vsestranska dovršena predavanja o strojništvu, dalje g. ing. Hanflon za predavanja o parnih kotlih in obenem tudi g. ing. Domajku, obrtnemu nadzorniku za predavanja o varnostnih napravah v podjetjih. 2309

Pozivljam
znano osebo, ki je 4. t. m. ob 13½ našla pri trafiki zunaj tukajšnjega kolodvora denarnico, da mi isto s vsebino do 8. t. m. vrne na upravo »Jutra«. V nasprotnem slučaju posledice. 31786

Mizarski pomočnik
ki bi bil zmožen napraviti po naročilu par pištole kot postransko delo, dobi naslov v upr. »Jutra«. 31795

Iščem žensko
dobro kuharico, da začnem skupno izkuh. Imam prostor v sredini mesta. Ponudbe na upr. »Jutra« pod šifro »Izkuh«. 31836

Moderne naslanjače, garniture, divane, otomane, žimnice in tapetniške izdelke nudi najcenele
Rudolf Radovan,
tapetnik,
Ljubljana, Krekov trg 7.

Društvo v Zagorju išče za drugo polovico decembra t. l.
3 elektro monterje
kot pomočnike za napeljavo proge nizke napetosti. Reflektanti naj pošljejo pismene ponudbe na »PUBLICITAS D. D.« oglasni zavod, Zagreb, Gundulićeva ul. 11, „Pod šifro Za - 6928"

UnderwooD
amerikanski pisalni stroji, docela novi s primerno garancijo Trakovi za vse pisalne stroje. Karbon papir prve vrste — Majhni ročni pisalni stroji „Underwood".
Skladišče in generalno zastopstvo
„UNDERWOOD" pisalnih strojev,
ZAGREB. Mesnička ul. 1.

Razglednice za Božič in Novo leto, okraske za božično drevo
na debelo in drobno na ceneje kupite pri
L. PEVALEK, Ljubljana,
Židovska ulica št. 4.

Važno za vinogradnike in sadjerejce!
Patent - drobilec za žveplo
za prihodnjo pomladansko sezono.
Velik uspeh na velesejmih v Avstriji.
Dobiva se pri
F. Schnepfleitner, Graz, Schillerstrasse 1/I. (Österreich).

Velikanska zaloga božičnih okraskov na debelo.

PAPIR: svilen, tafetni, zlat in srebrni, škrebeči in krep. Zlata in srebrna pena. Žica za rože. Žica za obešanje okraskov. Briljantna vrvica, svečke, držke za svečke, čudežne svečke. Ptički za v kot, res krasni in poceni, 20 vzorcev in več. Obrazci (Krippenbilder), rožstva (štalice). lameta, girlande od lamete girlande papirnate, angelski laski (Feenhaar). Razglednice, bloki in hrbtički za koledarje, krinke in lampijoni. Listje za rože, prašniki (Pötzeln), umetne cvetlice in venci za neveste. Velikanska izbira vsakovrstnih steklenih božičnih okraskov v obliki ptičkov, zvončkov, možičkov, sadja, bunkic, špice, okraski od lamete itd., itd.

JOSIP URAN
specijalna trgovina božičnih okraskov
LJUBLJANA, MESTNI TRG št. 11.

PRESELITEV.
Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem preselil svojo čevljarsko delavnico iz Študentovske ulice 9
na Turjaški trg štev. 5.
Zahvaljujem se za dosedanja naročila ter se priporočam za naprej.
S spoštovanjem **J. ŠETINA,** čevljarski mojster.

Kdor oglašuje, ta napreduje

Strychnin in Cyanin
v kapsulah je najsigurnejši strup za lisice, volkove in druge roparice. Drogerija **Anton Kane sinova, Ljubljana, Židovska ulica 1.** Oblastveno konc. prodaja strupov.

Iščemo
zastopnike
za Ljubljano in okolico.
Pismene ponudbe z navedbo referenc je poslati na naslov: **HERKULES B. Kohn, Zagreb,** Hatzova ulica 10-12, krojaški salon in prodaja tekstilne robe na obroke. 7472-a

Zahtevajte povsod
čokoladne-kakao-bonbone
znamenite svetovne tovarne
„TOBLER" (Bern-Švica)
Generalno zastupstvo in skladište p kraljevine S. H. S.
„OBOROT"
Beograd, Kneginje Ljubice ulica 15, Telefon 31 89. Zahtevajte cenik!

Sprejme se učenec
v trgovino z mešanim blagom,
zmožen tudi nemščine, pri tvrdki
Frano Renier, Podčetrtek. 11898 a

Lesna industrija.
Strokovnjak z desetletno prakso, knjigovodja-bilancist, zmožen organizator in kalkulant, korespondent (slovensko, nemško, italijansko, hrvaško in francosko) z znanjem vseh žagoobratnih in gozdnih del
išče službe
za takoj ali s 1. januarjem 1926.
Ponudbe pod **„Les"** na Aloma Company, Ljubljana.

Kanarčki (Edelroller)

harcarji, šlahtni vrvaci izvrstni, pevci po 200, 250, 300 Din, plemenske samice à 50 Din, razpošiljam na vse strani proti ja meniku. da pride ... Din.
Žiga Wohlfahrt,
Ljubljana, Cerkvena ulica 21-II

Spretnega usnjarskega KEMIKA
iščemo za takoj.
Ponudbe pod „Strojilne analize" na upravništvo „Jutra".

VABILO
na
izredni občni zbor
Posojilnice v Mariboru, r. z. z o. z.
ki se vrši **v nedeljo, 20. decembra 1925 ob 10. uri v sejni sobi Posojilnice v Narodnem domu.**

Dnevni red;
1. Izpremememba pravil.
2. Slučajnosti.

V Mariboru, dne 5. decembra 1925.
Načelstvo.

Kupi se
veliko posestvo
pretežno poljedelskega značaja v ljubljanski ali mariborski oblasti; pogoj, da ne leži blizu držav. meje. V slučaju neposredne sosešćine pride v poštev **tudi več posestev.** Ponudbe na **Gospodarsko pisarno dr. Miroslava Lukana v Ljubljani,** Gledališka ulica št. 8., III. nadstropje, telefon 921. 11877-a

Pozor! NAJCENEJE! Pozor!
Otomane v blagu à Din **850·—**
Otomane v gradlu à „ **720·—**
Afrik modroc à „ **250·—**
Vsakor tudi vsi drugi tapetniški izdelki po znatno znižanih cenah. Vse vrste žima vedno v zalogi. Vsa popravila se solidno in najceneje izvršujejo. Se priporoča
FRAN JAGER, tapetnik
6844-a **Ljubljana,** Kolodvorska ul. 27

POZOR!
Edini slovenski modni salon za dame, se nahaja v lepem renoviranem **Mariborskem Gradu** Tam se izdelujejo plašči, kostumi in vsakovrstne obleke po najnižjih cenah.
MARICA FASWALD, MARIBOR
Trg svobode 1., I. nadstr. 11793-a

Objekti
pripravni za ustanovitev tekstilne in pletilne industrije **se vzamejo v najem ali kupijo.** Interesenti naj blagovolijo svoje predloge z opisom objekta takoj poslati, nakar bodo z obratno pošto dobili zvezo z reflektanti. Ponudbe naj se pošiljejo pod šifro „Inozemstvo 1925 K 140" na **Interreklam A G., Zagreb, Strossmayerjeva ulica 6.** 11790-a

V FRANCIJI
kupujete najceneje in najbolje. Vse informacije daje in nakup blaga vsake vrste izvršuje kulantno V. KOPP, 98, rue Saussure,
PARIS 17°.
11891—a

Cenjenim damam se naznanja, da se izvršujejo pri tvrdki
T. Kunc, damska konfekcija in modni salon
Mestni trg št. 14
od danes naprej **po znatno znižanih cenah** priznano prvovrstni izdelki in sicer:

kostum	od Din 350·—	do 400·—
plašč	od Din 300·—	do 350·—
toaleta	od Din 200·—	do 300·—
krilo	od Din 80·—	do 150·—

Nadalje 10% popust pri izdelanih kosih (konfekciji) blagu, podlogi i. t. d. 11876-a

✝

Potrtim srcem naznanjamo tužno vest, da je moj soprog, gospod
Ivan Föderl
posestnik v Sp. Šiški
danes ob 4. uri boguvdano preminul.
Pogreb dragega rajnkega se vrši v torek, 8. t. m. ob 2. pop. iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, 5. decembra 1925.
Fani Föderl.

✝

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem, tovarišicam in tovarišem prebridko vest, da je naša iskreno ljubljena nečakinja, gospodična
Hermina Breindl
učiteljica v Litiji
danes po kratki, mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere za vedno zatisnila svoje blage oči.
Pogreb nepozabne bo v ponedeljek 7. t. m. ob pol 15. uri.
V Litiji, dne 5. decembra 1925.
Žalujoči teti:
Josipina Grkman,
Emilija Grkman, učiteljica v pok.

POZOR, TRGOVCI!
Ne zamudite si pri nas ogledati za bližajočo sezono:
Velikansko izbiro okraskov za božično drevo; lameta, zlata pena, čarobne sveče, svileni papir, krep papir, barvani papir eno in dvostranski, zlati in srebrni papir
Kasete in mape za darila 7127a
Albumi za dopisnice in poezije
Božične in novoletne dopisnice
Goričar & Leskovšek, Celje.
Veletrgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami.

Denar

je od nekega časa postal redek. Vedno težje postaja pridobivati si ga. Ali življenje primorava vsakega na borbo za obstanek in kdor hoče v tej borbi zmagati mora biti zdrav, svež in uporen. Zatorej uporabljamo pri utrujenosti onemoglosti, nervozi in vsled tega povzročenem nespanju, Fellerjev blagodišeči «ELSAFLUID», ki osvežuje, krepi mišice in živce, lajša bolečine. Kot nam vedno iznova potrjujejo, Fellerjev Elsafluid tudi pri močnih revmatičnih bolečinah izvrstno deluje. Dober kosmetikum. Močnejši, štedljivejši in boljšega delovanja kot francosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 veliki specijalni steklenici za 63 Din. 12 dvojnatih ali 4 velike specijalne steklenice za 99 Din, 36 dvojnatih ali 12 velikih specijalnih steklenic za 250 Din, že obenem z zabojem in poštnino razpošilja po povzetju ali proti vnaprej poslanem denarju — lekarnar Eugen Feller v Stubici Donji, Elsa trg 245, Hrvatska. — Posamezne steklenice Elsafluida po 10.— Din v lekarnah in sorodnih trgovinah.

Uspešno zdravljenje golše

Ene najvažnejših odkritij je zdravilo proti golši z zdravilno soljo, ki vse buje jod. Znameniti dunajski učenjak vseučiliščni profesor dr. vitez Wagner pl. Jauregg in mnogi drugi zdravniki sklicujejo se na odnosna izkustva in priobčujejo mnogoštevilne uspehe. Tako so n. pr. v Švici celi kraji oz travljeni od te neprijetnosti. Je to popolnoma neškodljiva pijača, ki izvanredno deluje. Naše učinkovite zdravniške soli so odstranile že na tisoče ljudem golšo. Zahtevajte naša poročila o zdravljenju in uporabi, katera odobrava vsak zdravnik. Mi smo ustanovili v vseh državah zastopstva k teri V m bodo zastonj poslala naše opise, ki Vas bodo gotovo zanimali. Pišite še danes in dobili boste takoj. 11886—a

August Märzke, Berlin. Wilmersdorf, Bruchsalerstr. 5. Abt 926.

6869

Pristno češko perje in puh

v vseh — cenah

K. OESIAK, Maribor, J.

— preproge in posteljnina —

Aleksandrova cesta št. 15

Vzorci brezplačno in franko.

Trgovina Marija Rogelj

Ljubljana, Sv. Petra cesta 26

priporoča svojo bogato zalogo štofa, cajga, porhanta, klota, cefirja, oksforda, bele, rjave in plave kotenine, cviliha, belega in rjavega za rjuhe. Perilo za dame in gospode, svilene in volnene žemperje, rute in šerpe, volno, pavolo, nogavice in drobnarijo, ter ženske in otroške predpasnike. 7281-a

Blago dobro, cene nizke!

ČREVA

vsakovrstna, po najugodnejši ceni kakor vsako leto vedno v zalogi. Kupim tudi **surovi in stopljeni loj** in ga plačam po najvišji dnevni ceni.

Jos. BERGMAN, Ljubljana, Poljanska c. 85.

Pilarna Ivan Figar

naznanja

da se je iz Hrenove ulice 19

preselila

na Cesto na gorenjsko železnico

(Vošnjakova ulica št. 4) blizu gostilne „Novi Svet"

in se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela: sekanje pil in rašp ter prevzame tudi š ecijelna naročila

Postrežba točna Cene solidne

Franjo Cvilak

Slovenska Bistrica

belilnica voska, obrt medu in voščenin

priporoča

vsem blagohotnim trgovcem ter konsumentom svojo veliko zalogo voščenih sveč (lepo okrašenih in belih) vseh vrst svitkov, lepe prave stearinske *«Barok sveče»* za lustre vseh barv (zvretene) kakor tudi božičnih svečic vseh barv v kartonih (gladke in zvretene). Priporočam tudi za miklavževo: veliko zalogo miklavžev, krampusov kakor tudi druga medena peciva.

Postrežba solidna! — Zahtevajte cenik! Cene zmerne! — Tvrdka odlikovana z zlato kolajno. — Velekonsumenti posebne cene. 398-a

Za celo Slovenijo se vrši velika božična prodaja

v veletrgovini R. STERMECKI, CELJE, do 24. decembra po strahovito znižanih cenah.

Tekstilna roba.

Vzorčast Etamin 53 cm	Din	6.—
Modni Etamin 95 cm	»	17.—
Vzorčast Krep 70 cm	»	9.—
Pisan Cefir 68 cm	»	8.50
Bela natur tkanina 80 cm	»	11.—
Fini močen šifon 82 cm	»	15.—
Belo platno za prtiče	»	25.50
Modni parhant 70 cm	»	15.—
Krasni flanel 75 cm	»	14.—
Polvolna z efektom 100 cm	»	24.—
Trpežni ševjot 105 cm	»	29.—
Karo-volna za kostume 140 cm	»	44.—
Modni ševjot 110 cm	»	38.—
Damsko sukno 135 cm	»	45.—
Sukno za plašče 132 cm	»	74.—
Ševjot-Kamgarn 142 cm	»	40.—
Močno sukno 142 cm	»	75.—
Trpežni kamgarn 142 cm	»	86.—

Konfekcija.

Dekliške parh. oblekce	Din	42.—
Fantovski sukneni kostum	»	190.
Fantovska pelerina	»	90.—
Plašči za deklice	»	170.—
Damski plašč	»	360.—
Sportna flanel bluza	»	60.—
Sukneno sportno krilo	»	75.—
Damska flanel obleka	»	150.—
Modne moške hlače	»	100.—
Jahalne hlače	»	125.—
Suknena moška obleka	»	520.—
Moška kratka suknja	»	400.—

Moški klobuki.

Volneni, ozki krajci	Din	68.—
Volneni, modna oblika	»	76.—
Modni volneni klobuk	»	108.—
Fini volneni klobuk	»	125.—
Plišasti klobuk fini	»	190.—
Klobuk iz zajčje dlake	»	200.—
Specialiteta »Ita«	»	240.—
Fantovski klobuki	Din	45—63

Obutev.

Otročji močni čevlji 19/25	Din	30.—
Otročji močni čevlji 26/29	»	76.—
Otročji močni čevlji 30/35	»	102.—
Ženski nizki iz telet.	»	140.—
Ženski nizki iz boksa	»	175.—
Ženski nizki iz ševreta	»	205.—
Ženski nizki iz laka	»	270.—
Ženski visoki iz telet.	»	155.—
Ženski visoki iz boksa	»	185.—
Zelo močni gojzerji 36—39	»	160.—
Zelo močni gojzerji 40—46	»	240.—
Delavski čevlji	»	155.—
Moški iz teletine	»	160.—
Moški iz boksa	»	185.—

Moško perilo.

Srajca pis. prsa	Din	37.—
Bela pike srajca	»	58.—
Pisano modna srajca	»	86.—
Fina frak srajca	»	128.—
Trpežne molino hlače	»	23.—
Bele gradl hlače	»	42.—

Damsko perilo.

Srajca iz platna	Din	44.—
Srajca iz šifona	»	50.—
Srajca iz fin. batista	»	96.—
Hlače iz šifona	»	50.—
Hlače iz batista	»	76.—
Kombineža krilo	»	72.—
Kombineža hlače	»	96.—

Pletenina.

Nogavice otročje	Din	7.50
debele zimske	»	10.—
1 dinar za vsako leto		
Moške nogavice	»	9.—
Moške volnene nogavice	»	30.—
Damske bomb. nogavice	»	13.50
Damske flor nogavice	»	23.—
Damsko modno marm.	»	27.—
Modni svileni šali	»	35.—
Damske rokavice	»	18.—
Moške rokavice	»	23.—
Čepice otročje	»	14.—
Čepice dekliške	»	20.—
Čepica in šal	»	60.—
Damske maje	»	31.—
Damske reform hlače	»	27.—
Moška srajca	»	58.—
Moška maja	»	54.—
Telovnik moški	»	130.—
Telovnik za fante	»	50.—
Sveater za moške	»	140.—
Sveater za fante	»	57.—
Damski žemper	»	65.—
Damski telovnik	»	125.—

Modna roba.

Plet. svil. samoveznica	Din	10.—
Svilena samoveznica	»	20.—
Težka modna svila	»	47.—
Moderna kravata	»	14.—
Trpežne naramnice	»	17.—
Moške podveze	»	7.—
Damske podveze s pasom	»	30.—
Moderna sportna kapa	»	36.—
Damski žep. robci tuc.	»	39.—
Moški žepni robci tuc.	»	42.—
Svileni žepni robci kom.	»	7.50
Svilene apaške šerpe kom.	»	147.—

Torbarska roba.

Močna listnica »kroko«	Din	42.—
Fina listnica batik	»	50.—
»Kroko« denarnica	»	38.—
»Kroko« torbica	»	38.—
Fina lak torbica	»	50.—
Damski lak. pasi 2 cm	»	4.—
Damski lak pasi 3 cm	»	6.—
Damski lak. pasi 4 cm	»	8.—
Žepna ogledala	»	8.—

Posteljnina in namizna oprema.

Posteljna garnitura	Din	310.—
Kavna garnitura. barv.	»	66.—
Platnena jedilna garnitura	»	200.—
Madras zastor garnitura	»	120.—
Beli servijeti 60/60 cm tuc.	»	103.—
Barv. serv. 40/40 cm tuc.	»	43.—
Namizni prt 120/120	»	52.—
Frotir, brisače	»	17.—
Klot odeja s klot podlago	»	235.—
Flanel odeja (bomb.) 125×180 cm	»	50.—
Odeja mod. rožasta 130×180 cm	»	123.—
Voln. flan. odeja 125×180 cm	»	290.—
Stenska preproga 70/175 cm	»	162.—
Predposteljnik smyrna imit. 50/100	»	67.—
Lepi juta tekači 65 cm	»	31.—
Lepi juta tekači 90 cm	»	62.—
Sobna preproga 140/220 cm smyrna imit.	»	310.—
200/300	»	660.—
Linoleum tekači 68 cm	»	51.—
Linoleum tekači 70 cm	»	56.—
Linoleum tekači 100 cm	»	95.—

Jeklena in nožarska roba.

Poniklani lasostrižnik	Din	35.—
Škarje za striž. »Solingen«	»	29.—
Jeklena britva	»	10.—
Jeklena britva fina	»	20.—
Brivni aparat	»	15.—
Brivni noži 10 kom.	»	23.—
Škarje za vezenje	»	8.—
Škarje za šivilje	»	13.—
Manikir garnitura	»	25.—
Garnitura za šivanje	»	54.—
Žepni nož jekleni	»	3.40
Jedilno orodje tuc.	»	70.—
Jedilno orodje ponikljano	»	170.—
Alumin. žlice tuc.	»	32.—
Žgalne škarje	»	2.60

Kosmetični predmeti.

Fini parfum	Din	4.—
Fini »Elida« parfum	»	12.—
Kolinska voda	»	15.—
Zobna krema	»	8.—
Zobni prašek	»	6.—
Odol za zobe	»	35.—
Fino toaletno milo	»	2.10
Glycerin milo	»	2.60
Steick milo	»	4.—
Eau de Cologne milo	»	9.60
Fini Shampoon	»	1.75
Fini »Elida« Shampoon	»	3.25
Brivno milo	»	2.90

Razno.

Harmonike na meh: enoredne	Din	240.—
dvoredne	»	400.—
Ustne harmonike 8 glas.	»	2.50
Ustne harmonike 14 glas.	»	4.—
Ustne harmonike 16 glas.	»	7.—
Ustne harmonike 32 glas.	»	12.—
Krtače za obleke Din 10, 15,		20.—
Krtače za lase Din 18.—,		25.—
Krtače za zobe Din 4.50, 5.50,		9.—
Glavniki žepni	Din 1.50,	4.25
Glavniki za prah	Din 6.—,	7.50
Glavnik česalni	Din 5.—,	9.—

Za vožnjo se povrne pri nakupu Din 1000.— Din 20: pri Din 2000.— Din 50: Din 3000.— Din 80: Din 4000.— Din 120: Din 5000.— Din 170: Din 6000 Din 225: Din 7000 Din 300: Din 8000 Din 400: Din 9000 Din 550: Din 10.000 Din 700: Din 15.000 Din 1500 v blagu. Celje leži v sredini Slovenije ter je radi zelo ugodnih zvez z vlaki prihod v Celje iz vseh strani Slovenije zelo poceni in prijeten. Vlaki prihajajo in odhajajo od vseh strani zjutraj, opoldan in zvečer. Postrežba in odprema za časa velike prodaje se vrši zelo natančno in hitro, ker je na razpolago celo pritličje in celo prvo nadstropje velike vogalne hiše in 40 do 50 uslužbencev.

Zahtevajte povsod le

„Hubertus-milo" Celjske milarne d. z o. z. v Celju,

pod znamko:

Hubertus milo Celje

Je najboljše in najcenejše.

Težkoče osvetljenja v ateljeju

nastanejo navadno v mračnih jesenskih in zimskih dneh. Takrat polaga vsak največjo važnost ravno na fotografske plošče, da dobi lepe, izrazite negative, neoporečne gradacije

Agfa - Ultra - Special - plošče

so tudi v takšnih slučajih najbolj prikladne za slikanje, posebno portretov, ker so zelo občutljive. Imajo dovršeno stopnjevanje tona in veliko prostost pri osvetljenju, a poleg tega še izvrstno gradacijo. Zelo prikladne tudi za umetno luč. Zahtevajte prospekt A 6 brezplačno pri gen. zastopstvu VILJEM BRAUNS, CELJE. 6911-a

AGFA - BERLIN S. O. 36.

Uradnik

popolnoma samostojen delavec s trgovsko-tehniško dolgoletno prakso pri inozemskih in tuzemskih veleindustrijah, verziran v knjigovodstvu, ekonomiji, v vseh carinskih in državnih poslih, vešč več jezikov, želi spremeniti svoje službovanje. Cenjene ponudbe naprošene pod „Spreten in marljiv" na upravo lista. 11882-a

Št. 174.

Razpis službe šolskega sluge.

Z dnem 1. januarja 1926 se odda na osnovni šoli v Kočevju mesto šolskega sluge.

Služba je prva tri leta začasna z osnovno plačo letnih 2100 — Din; 60% položajno plačo letnih 432·— Din, naturalnim stanovanjem (obstoječim iz 1 sobe in kuhinje) s prosto kurjavo, vodo in razsvetljavo in z draginjskimi dokladami kakor vsakokrat pritičejo državnim slugam.

Ker mora pri večini službenih poslov pomagati še druga zdrava oseba, se reflektira le na oženjene pod 30 let stare može, ki morajo sicer izpolniti pogoje člena 12 zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih. Uradni list 86—V.

Prednost imajo prosilci, zmožni vrtnarstva, ali ki bi bili porabni v izvenslužbenem času za poučevanje godbe na pihala.

Lastnoročno pisane s 5 Din kolkovane prošnje s potrebnimi prilogami je vložiti pri krajnem šolskem svetu v Kočevju najkasneje do dne 17. decembra 1925.

Krajni šolski svet v Kočevju,
dne 3. decembra 1925.

11887a Predsednik: Ivan Novak, s. r.

Trgovci!

zahtevajte cenik in vzorce,

čudežnih sveč za božič,

edini slovenski izdelek, najcenejši in najboljši bengalične žveplenke, bengalične svečice.

Bengalični ogenj

v vseh barvah brez žvepla in smradu za miklavževe večere in gledališke odre. Lovske patrone vseh kalibrov v razl. bengal barvah. Aparat proti vlomu, za vinograde in drugo. Cenik ognjemetnik predmetov pošlje se na zahtevo

Pyrota, prva jugoslov. pyrotehnična tovarna **v Celju.**

Substituta

išče

od 1. januarja na deželi okrožni, železniški in blagajniški zdravnik. Kolega, kateri prevzame hišo, ima prednost. Ponudbe pod

„Substitut",

na upravo „Jutra".

ZOBNI ATELJE

se proda.

Radi družinskih razmer se proda v enem izmed največjih mest **v Bački** dobro idoč, 17 do 18 let obstoječi zobni atelje s sobo za ordiniranje in čakalnico, popolnoma moderno urejeno ter hiša s stanovanjem v sredini mesta po izredno ugodnih plačilnih pogojih. — Hiša je moderna, zelo pripravna za stanovanje ter obstoji iz 6 sob, angleške kopalnice in ostalih pritiklin. Samo resni reflektanti naj pošljejo svoje ponudbe na

dr. Rudolf Auspitz, zobozdravnik,
Sombor (Bačka). 11776

Odvetnika

dr. Alojzij Vrtačnik - dr. Drago Marušič

naznanjata, da sta

preselila svojo pisarno

iz Gledališke ulice štev. 8

v Tavčarjevo (Sodno)

ulico štev. 1.

Pohištvo — tapetništvo.

Vljudno naznanjava cenj. občinstvu,

da sva otvorila v Celju,

na Glavnem trgu št. 12

vsak v svoji stroki

trgovino s pohištvom.

Potrudila se bodeva stranke vsestransko zadovoljiti z najfinejšimi izdelki, kakor tudi z umetniško izvedbo po najmodernejših vzorcih. 11848

Priporočava se z odličnim spoštovanjem

Franjo Vehovar, tovarna pohištva,
Celje, Kersnikova ulica.

Ivan Strelec, tapetarsko podjetje,
Celje, Samostanska ulica.

Radi uvedbe specijalnega blaga

cene vsemu blagu dokler traja zaloga **znatno znižane.** — Lepa izbira klobukov, čepic, srajc, spodnjih hlač, dr. Jägerja perila, damskih reformnih hlač, ovratnikov, kravat, nogavic, svilenih bluz in šalov, trikotaže, fine parfumerije in drugega blaga.

Stranka, ki kupi za preko 50 Din blaga, dobi poleg znižane cene še v blagu 10% rabata.

B. Veselinović & Komp., Maribor,
Gosposka ulica 26. 469a

Kostanjev les

za tanin 11860

kupuje in prosi oferte z navedbo nakladalne postaje, množine vagonov in cene za dobavo do konca tega leta.

Ernest Marinc, Celje,
Zrinjsko Frankopanska ul. 4

Urejuje dr. Albert Kramer. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd. kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.